

ความเป็นไทยที่ใช้ในการออกแบบโรงแรมในเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

โดย

นายธิตินันท์ ธนภัทรธีรานันท์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต
สาขาวิชานวัตกรรมการออกแบบและการจัดการโรงแรมและอสังหาริมทรัพย์ แผน ก แบบ ก 2

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2561

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ความเป็นไทยที่ใช้ในการออกแบบโรงแรมในเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวัฒนธรรมการออกแบบและการจัดการโรงแรมและอสังหาริมทรัพย์ แผน ก แบบ ก 2
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

THAINESS HOSPITALITY DESIGN FOR HOTEL IN KOH SAMUI, SURATTHANI
PROVINCE

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Fine Arts (DESIGN INNOVATION AND HOTEL AND REAL ESTATE
MANAGEMENT)

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2018

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ	ความเป็นไทยที่ใช้ในการออกแบบโรงแรมในเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี
โดย	ธิตีพันธ์ ธนภัทรธีรานันท์
สาขาวิชา	นวัตกรรมการออกแบบและการจัดการโรงแรมและอสังหาริมทรัพย์ แผน ก แบบ ก 2
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	รองศาสตราจารย์ ดร. อนุชา แพ่งเกษร

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัฒนพันธ์ คุรุฑะเสน)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร. อนุชา แพ่งเกษร)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ดร. อัญญา บัญญัติ)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภูวนาท รัตนรังสิกุล)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชุมพร มูรพันธุ์)

60906303 : นวัตกรรมการออกแบบและการจัดการโรงแรมและอสังหาริมทรัพย์ แผน ก แบบ ก 2

นาย ธิติพันธ์ ธนภัทรธีรานันท์: ความเป็นไทยที่ใช้ในการออกแบบโรงแรมในเกาะสมุย
จังหวัดสุราษฎร์ธานี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : รองศาสตราจารย์ ดร. อนุชา พ่างเพชร

ด้วยจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเยือนเฉลี่ยปีละ 1.8 ล้านคนต่อปี ทำให้ เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นจุดหมายปลายทางที่ได้รับความนิยมแห่งหนึ่งของประเทศไทย อย่างไรก็ตาม การแข่งขันที่สูงขึ้นของธุรกิจที่พักโดยเฉพาะโรงแรมเครือข่ายระดับ 5 ดาว ทำให้โรงแรมในเกาะสมุย ต้องตระหนักถึงการคงไว้ซึ่งอัตตราการเข้าพักและการรักษาฐานลูกค้าเดิม งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสิ่งที่แสดงถึงความเป็นไทยในสายตาของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาเยือนเกาะสมุย และความเป็นไทยในสายตาของผู้บริหารโรงแรมในเกาะสมุย และนำไปประยุกต์ใช้เพื่อออกแบบ กิจกรรมและบริการในรูปแบบความเป็นไทยสำหรับโรงแรมในเกาะสมุย เก็บข้อมูลโดยใช้ แบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาเยือนเกาะสมุยจำนวน 442 คน และสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้จัดการโรงแรมจำนวน 10 คน

พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมสถาปัตยกรรมไทยร่วมสมัย และอาหารคาวหวานที่เป็นที่นิยมโดยทั่วไป เช่น ผัดไท ส้มตำ และข้าวเหนียวมะม่วง กิจกรรมประเพณีที่ชื่นชอบ ได้แก่ สงกรานต์และลอยกระทง รวมถึงอยากร่วมกิจกรรมร้อยมาลัยและมวยไทย ในสายตาผู้บริหารโรงแรมความเป็นไทย ได้แก่ ประเพณี วัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต สังคม ภูมิปัญญา ที่อยู่อาศัย การตกแต่งประดับประดา การแต่งกาย และอาหารการกิน และเห็นว่าสามารถนำความเป็นไทยมาใช้ในการบริหารองค์กรได้ในทุกด้าน

ผู้บริหารโรงแรมควรนำความเป็นไทยมาใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการและการบริการให้แก่แขกเพื่อสร้างความประทับใจ โดยการบริหารแบบไทยในลักษณะพอดูแลลูกค้าจะทำให้พนักงานเกิดความรักและผูกพันกับองค์กร พนักงานทำงานกับโรงแรมเป็นเวลานาน อัตตราการเปลี่ยนงานจะลดลง และพนักงานรู้จักแขกที่มาพักประจำเป็นอย่างดีทำให้อัตตราการเข้าพักซ้ำ สูงขึ้นด้วย นอกจากนี้ความเป็นไทยสามารถนำมาออกแบบบริการได้อีกด้วย โดยให้บริการอาหารไทยพื้นบ้าน และอาหารไทยที่เป็นที่นิยม เปิดคอร์สสอนทำอาหารไทย และมีกิจกรรมไทย เช่น จัดตลาดน้ำ และยิมมวยไทยให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมกิจกรรม

60906303 : Major (DESIGN INNOVATION AND HOTEL AND REAL ESTATE MANAGEMENT)

MR. THITIPHAN THANAPHATTEERANAN : THAINESS HOSPITALITY DESIGN FOR HOTEL IN KOH SAMUI, SURATTHANI PROVINCE THESIS ADVISOR : ASSOCIATE PROFESSOR ANUCHA PANGKESORN, Ph.D.

Koh Samui is one of the popular destinations with average of 1,800,000 visitors per year. However, the continuously growing of competitors, especially the 5 stars chain hotel, raised the awareness to maintain the occupancy rate and loyalty guests. Additionally, with the changing behaviors of tourists that want local experiences while traveling than ever before, implementation of the Thainess hospitality design and local ways of life may help enhancing guest experience. This study aimed to examine tourists' perceptions and hotels' managers' perceptions towards Thainess and present Thainess hospitality design for hotels in Koh Samui, Surat Thani Province. Data was collected using questionnaire to international tourists visiting Koh Samui (n = 400) and in-depth interview of 10 hotels managers.

It was found that majority of tourists preferred contemporary Thai design and popular Thai cuisine such as Pad Thai, Som Tam and mango with sticky rice. The preferred Thai festival included Songkran and Loy Kratong. Additionally, they would like to participate in doing garland and Muey Thai. The hotels managers perceived that Thainess is about tradition, culture, language, local life style, social, wisdom, housing, decorating, costume, and cuisine that could be applied to overall hotel management.

Hotel managers should apply Thainess to improve management and services to impress hotel guests. Thai management such as look after staff as parents look after their children will create staff loyalty and sense of belonging and mitigate turnover. Staff knew all returning guests well resulting in increasing occupancy rate. In addition, Thainess could also be apply to service such as providing popular Thai cuisine in hotel restaurant and providing Thai cooking class. Thai activities such as floating market and Muey Thai could also be applied.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์ ร้อย ตำรวจเอก อนุชา แฝงเกษร อาจารย์ที่ปรึกษาหลักวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร. อัฐมา บุญपालิต อาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม อาจารย์ ผศ.ดร. วัฒนพันธ์ุ ครุฑะเสน ประธานกรรมการ ผศ.ดร.ชุมพร มุรพันธ์ุ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ผศ.ดร. ภูวนาท รัตนรังสิกุล กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ให้ความช่วยเหลือและสละเวลาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัย ชี้แนวทางในการแก้ปัญหาต่างๆตลอดจนทุ่มเทความรู้ด้านวิชาการอันเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์และสรุปผลการศึกษารวมทั้งการแก้ไขงานให้สมบูรณ์ และขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ เพื่อเป็นพื้นฐานในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณคณะเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยศิลปากรทุกท่านที่ให้ความดูแลช่วยเหลือมาตลอด ขอขอบคุณหน่วยงานต่างๆ และผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการตอบคำถามเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำวิจัยฉบับนี้ขึ้นมา ขอขอบคุณกำลังใจจากบิดา มารดา ญาติพี่น้อง และเพื่อนๆ พี่ๆ ที่ทำงานทุกท่านที่ได้ร่วมเกื้อหนุนและเอื้ออำนวยให้การศึกษาครั้งนี้ประสบความสำเร็จด้วยดี

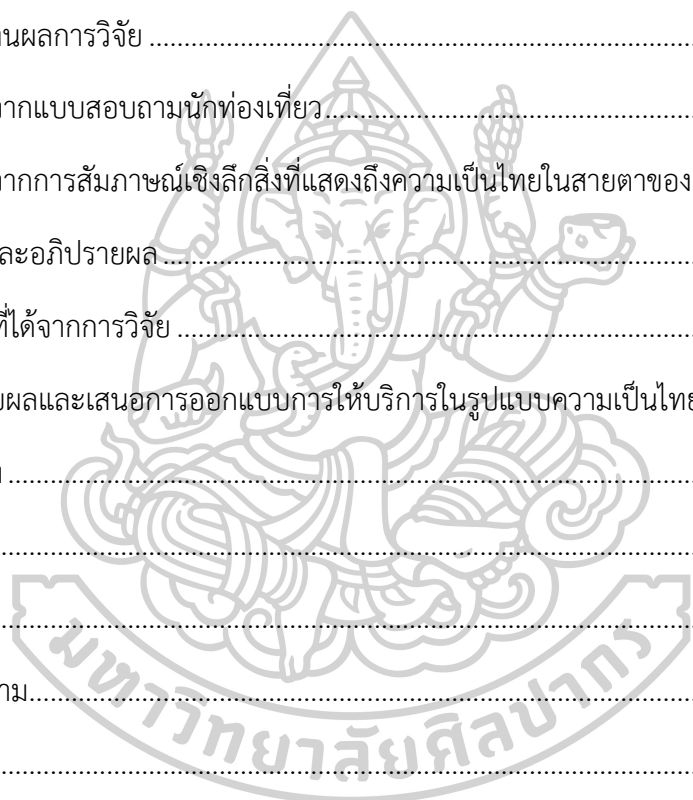
ธิติพันธ์ุ ธนภัทรธีรานันท์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
3. ขอบเขตของการวิจัย.....	2
4. นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	5
1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความเป็นไทย.....	5
2. แนวคิดและทฤษฎีด้านอาหารไทย.....	8
3. แนวคิดและทฤษฎีด้านภาษาไทย.....	14
4. แนวคิดและทฤษฎีด้านมารยาทไทย.....	16
5. แนวคิดและทฤษฎีด้านการแต่งกายของไทย.....	20
6. แนวคิดและทฤษฎีด้านวัฒนธรรม.....	25
7. แนวคิดและทฤษฎีด้านศิลปกรรมไทย.....	32
8. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการให้บริการแบบไทย.....	43

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	47
1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	47
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย.....	49
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	49
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	50
5. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
บทที่ 4 รายงานผลการวิจัย	52
1. ผลที่ได้จากแบบสอบถามนักท่องเที่ยว.....	52
2. ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกสิ่งที่แสดงถึงความเป็นไทยในสายตาของผู้บริหารโรงแรม	58
บทที่ 5 สรุปและอภิปรายผล	60
1. สรุปผลที่ได้จากการวิจัย.....	60
2. อภิปรายผลและเสนอการออกแบบการให้บริการในรูปแบบความเป็นไทย	61
รายการอ้างอิง	71
ภาคผนวก.....	79
ภาคผนวก 1.....	80
แบบสอบถาม.....	80
ประวัติผู้เขียน.....	93

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	52
ตารางที่ 2 การรับรู้ความเป็นไทยในสายตาของนักท่องเที่ยวต่างชาติ.....	53

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	46
ภาพที่ 2 ขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัย	48
ภาพที่ 3 การประยุกต์ใช้สถาปัตยกรรมไทยร่วมสมัยกับอาคารโรงแรม.....	62
ภาพที่ 4 การตกแต่งภายในห้องพักแบบไทยร่วมสมัย.....	63
ภาพที่ 5 การตกแต่งห้องน้ำภายในห้องพัก โดยใช้กระจกทลายไทย.....	64
ภาพที่ 6 การตกแต่งลือบบั้แสดงเอกลักษณ์ความเป็นไทย.....	64
ภาพที่ 7 การออกแบบห้องประชุมขนาดเล็กโดยใช้ผ้าลายไทยในการตกแต่ง.....	65
ภาพที่ 8 การตกแต่งห้องประชุมสัมมนาโดยใช้ศิลปะไทยร่วมสมัย.....	65
ภาพที่ 9 กิจกรรมตลาดน้ำภายในโรงแรม.....	66
ภาพที่ 10 ผังตลาดบริเวณโดยรอบตลาดน้ำ.....	67
ภาพที่ 11 แผนผังโซนออกกำลังกาย และยิมมวยไทย.....	68
ภาพที่ 12 ห้องนวดประเภทต่างๆ เพื่อความสงบและผ่อนคลาย.....	69
ภาพที่ 13 การสาธิตการทำอาหารไทยและแกะสลักผักผลไม้.....	70

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเป็นไทยเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของชาติแสดงถึงความเป็นเอกราช ความมั่นคงเป็น ปึกแผ่นและเป็นรากฐานของสังคมมาทุกยุคทุกสมัย คนในชาติควรต้องตระหนักและร่วมกันอนุรักษ์ ความเป็นไทย อย่างไรก็ตาม ความเป็นไทย ภายใต้อิทธิพลของวัฒนธรรมต่างชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วัฒนธรรมตะวันตก ได้ส่งผลกระทบต่อสังคมไทยอย่าง ต่อเนื่อง ทำให้ผู้คนในสังคมจำนวนไม่น้อยปล่อยปละละเลย แบบแผน ประเพณี วัฒนธรรมอันดีงามของไทย หันไปหลงใหลกับวัฒนธรรมต่างชาติส่งผลให้เอกลักษณ์ไทยที่ดี งาม บางประการเปลี่ยนแปลงไป หรือบางส่วนถูกกลืนหายไป หรืออาจกล่าวได้ว่าคนไทยมี คุณลักษณะรักความเป็นไทยลดน้อยลง โดยสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าปัจจุบันคนไทยขาดสำนึกในความเป็น ไทย เช่น ความย่อหย่อนทางคุณธรรมและจริยธรรมสภาวะวิกฤตในความวิบัติของภาษาไทย การแต่ง กาย และความบกพร่องในกริยามรรยาทและบุคลิกไทย จากความสำคัญของความเป็นไทยและ ปัญหาที่เกิดขึ้น การให้ความสำคัญกับการสร้างคนให้มีคุณลักษณะที่ท่วงแทนและภาคภูมิใจในความเป็น ไทย

รัฐบาลตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว จึงให้การส่งเสริมการอนุรักษ์ความเป็นไทย อันจะเห็นได้ จากสารของ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เนื่องในประเพณีสงกรานต์และเทศกาลงาน บุญปีใหม่ไทย ประจำปี 2560 ระหว่างวันที่ 13-15 เมษายน 2560 ที่มีใจความว่า “รัฐบาลมุ่งปลูกฝัง ค่านิยมความเป็นไทยและการอนุรักษ์ ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมไทยทุกแขนง และส่งเสริมให้คนไทยทุกคน ได้เรียนรู้วัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของชาติ เพื่อให้คนไทยทุกคนมีความภาคภูมิใจในบรรพบุรุษที่ได้ สรรค์สร้างเอกลักษณ์ของชาติไว้ให้ลูกหลานในวันนี้ โดยให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมแบบอนุรักษ์ และส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของไทย เพื่อคงคุณค่าความเป็นเอกลักษณ์ของไทยไว้ให้ ยั่งยืน” ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์ความเป็นไทยที่มีความ ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

การดำเนินธุรกิจโรงแรมและการท่องเที่ยวในประเทศไทยจึงควรให้ความสำคัญกับ “การให้บริการด้วยความเป็นไทย (Services with Thainess)” ควบคู่ไปกับ “การให้บริการด้วยใจ (Service Mind)” เพื่อส่งเสริมให้ผู้รับบริการโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวต่างชาติเกิดความประทับใจ บอกต่อ และเข้ามาใช้บริการซ้ำในโอกาสต่อไป ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมและการท่องเที่ยวควร ดำเนินการเร่งด่วนใน 2 เรื่อง คือ การสอดแทรกความเป็นไทยในการให้บริการทุกรูปแบบ เช่น อาหาร ไทยภาษาไทย มารยาทไทย สถาปัตยกรรมไทย ศิลปะไทย ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย และการ พัฒนาบุคลากรที่อยู่ในสังกัดให้มีความรู้ความเข้าใจที่ดีในเรื่อง “ความเป็นไทย” ควบคู่ไปกับการ พัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นด้านอื่น ๆ เช่น ภาษาอังกฤษ ทักษะการสื่อสาร เป็นต้นเพื่อส่งเสริมให้คน ไทยมีความภาคภูมิใจในชาติของตนเอง

งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาความเป็นไทยในสายตาของนักท่องเที่ยวต่างชาติ และความเป็นไทย ในสายตาผู้บริหารโรงแรม เพื่อนำมาออกแบบกิจกรรมและบริการในรูปแบบความเป็นไทยสำหรับ โรงแรมในเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ความเป็นไทย หรือวิถีไทยเหล่านี้ถือว่าเป็นเสน่ห์ที่ช่วงดึงดูด ให้นักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาค้นหาและเรียนรู้ ซึ่งนอกจากจะสร้างความประทับใจแล้ว แม้แต่คน ไทยเองที่เป็นผู้ให้บริการยังเกิดความภาคภูมิใจในชาติของตนเอง และร่วมกันอนุรักษ์ความเป็นไทยที่ โดดเด่นดังกล่าวอีกด้วย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 ศึกษาสิ่งที่แสดงถึงความเป็นไทยในสายตาของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมา เยือนเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- 2.2 ศึกษาสิ่งที่แสดงถึงความเป็นไทยในสายตาของผู้บริหารโรงแรมในเกาะสมุย และการ นำไปประยุกต์ใช้เพื่อสร้างเอกลักษณ์ให้โรงแรม
- 2.3 ออกแบบกิจกรรมและบริการในรูปแบบความเป็นไทยสำหรับโรงแรมในเกาะสมุย จังหวัด สุราษฎร์ธานี

3. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการออกแบบการให้บริการในรูปแบบความเป็นไทยสำหรับโรงแรมในเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีขอบเขตการวิจัยดังนี้

3.1 ด้านพื้นที่

เก็บข้อมูลในพื้นที่ เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3.2 ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาเยือนเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เจ้าของหรือผู้จัดการโรงแรมที่มีประสบการณ์ในการทำงานอย่างน้อย 5 ปี

3.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาเยือนเกาะสมุยจำนวน 442 คน โดยให้เลือกรูปภาพที่แสดงถึงความเป็นไทย และใช้วิธีสุ่มแบบสะดวกจากผู้ที่ยินดีให้ข้อมูล
2. ผู้ให้ข้อมูลหลัก ที่เป็นเจ้าของหรือผู้จัดการโรงแรมที่มีประสบการณ์ในการทำงานอย่างน้อย 5 ปี จำนวน 10 คน โดยการเลือกแบบเจาะจงและนัดหมายเพื่อให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์

3.3 ด้านเนื้อหาของการวิจัย

เป็นการศึกษาสิ่งที่แสดงถึงความเป็นไทยทั้งในสายตาของนักท่องเที่ยวต่างชาติและผู้บริหารโรงแรมในเกาะสมุย โดยการเก็บข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของไทยในเรื่อง อาหาร การแต่งกาย กิจกรรมประเพณี สถาปัตยกรรมไทย และลักษณะการให้บริการแบบไทย

3.3.1 ข้อมูลทุติยภูมิ การศึกษาครั้งนี้ได้ทำการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่มีผู้ศึกษาและเก็บข้อมูลไว้แล้วเช่น ตำราและเอกสารทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ รายงานการวิจัย ข้อมูลด้านสถิติ ค้นคว้าจากวารสาร เอกสาร หนังสือจากห้องสมุดต่างๆ รวมทั้งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.3.2 ข้อมูลปฐมภูมิ ศึกษาจากการใช้ การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 10 คน และใช้แบบสอบถามแบบรูปภาพเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาเยือนเกาะสมุยจำนวน 442 คน

3.4 ด้านเวลา

ระยะเวลาในการศึกษาวิจัยระหว่าง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2560 ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ.

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

นักท่องเที่ยว หมายถึง นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาเยือนเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

โรงแรม หมายถึง โรงแรมที่ตั้งอยู่ในเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ความเป็นไทย หมายถึง สิ่งที่แสดงถึงความเป็นไทยผ่านอาหาร การแต่งกาย กีฬา กิจกรรม ประเพณี ที่อยู่อาศัย และลักษณะการให้บริการ

การให้บริการในรูปแบบความเป็นไทย หมายถึง การออกแบบที่แสดงถึงความเป็นไทยทั้งในสายตาของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ และผู้บริหารโรงแรมในเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 ทราบถึงสิ่งที่แสดงถึงความเป็นไทยทั้งในสายตาของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ และในสายตาของผู้บริหารโรงแรมในเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

5.2 โรงแรมที่ตั้งอยู่ในเกาะสมุย และโรงแรมที่ตั้งอยู่ในภาคใต้ของประเทศ สามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการออกแบบบริการในรูปแบบความเป็นไทยที่เหมาะสมกับโรงแรมของตนได้

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง การออกแบบการให้บริการในรูปแบบความเป็นไทยเพื่อโรงแรมบนเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความเป็นไทย
2. แนวคิดและทฤษฎีด้านอาหารไทย
3. แนวคิดและทฤษฎีด้านภาษาไทย
4. แนวคิดและทฤษฎีด้านมารยาทไทย
5. แนวคิดและทฤษฎีด้านการแต่งกายของไทย
6. แนวคิดและทฤษฎีด้านวัฒนธรรม
7. แนวคิดและทฤษฎีด้านศิลปกรรมไทย
8. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการให้บริการแบบไทย

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความเป็นไทย

ความเป็นไทย หรือ Thainess เป็นสิ่งที่สั่งสมมาเป็นระยะเวลานาน และส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น ผ่านวิถีการดำเนินชีวิต วัฒนธรรมประเพณี การแต่งกาย และที่อยู่อาศัย การจะดำรงรักษาเอกลักษณ์ความเป็นไทยไว้ได้ ต้องมีการศึกษาเพื่อให้ตระหนักถึง “ความเป็นไทย”

1.1 ความหมายของความเป็นไทย (Thainess)

TAT Review Magazine ซึ่งเป็นนิตยสารของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (The Tourism Authority of Thailand หรือ TAT) ได้ให้ความหมายของ “ความเป็นไทย” หรือ “Thainess” ว่าหมายถึง วัฒนธรรมไทย (Thai Culture) ซึ่งหมายรวมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่มีในประเทศไทย เช่น คน ประเพณี วิถีชีวิต สถาปัตยกรรมธรรมชาติ ภาษา การแต่งกาย เป็นต้น ที่ถูกส่งมอบจากรุ่นสู่รุ่น หรือ ถูกปรับปรุง ให้สอดคล้องกับการดำรงชีวิตในปัจจุบันซึ่งอาจจะมีในลักษณะที่เป็นแบบดั้งเดิม (Traditional) และแบบร่วมสมัย (Contemporary) (Pongwirithon, Pakvipak et al. 2016)

Farrelly และคณะ ซึ่งเป็นนักวิจัยที่ the Coral Bell School of Asia Pacific Affairs ของ Australian National University ได้ให้แนวคิดของ “Thainess” หรือ “Kwampehn thai” ไว้ว่า คำนี้เป็นสำนวนภาษาที่ง่ายที่สุดที่ทำให้เข้าใจว่าประเทศไทยเป็นดินแดนของความมีอิสระ เพราะคำว่า “ความเป็นไทย” มีลักษณะที่เด่นเฉพาะของตนเอง (Robinson, Harmon et al. 2016) และคำนี้ รุ่งเรืองในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 เป็นอย่างมากเนื่องด้วยใน รัชสมัยของพระองค์ท่านนั้นได้มีการส่งเสริมในเรื่องความภูมิใจในความเป็นไทยซึ่งจะพบเห็นได้จาก อาหารไทย ภาษาไทย มารยาทไทยและวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ โดย Farrelly และคณะได้เน้นย้ำว่า ความเป็นไทยคือ ความเป็นเจ้าของคุณค่าที่กล่าวถึงเหล่านี้ สิ่งที่คนไทยมีแสดงให้เห็นถึงความมีอารยธรรมที่น่าเคารพนับถือ ดังนั้นจึงไม่ใช่เรื่องที่น่าแปลกใจเลยที่ปี พ.ศ. 2558 รัฐบาลไทยในสมัย พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรีได้ประกาศให้เป็นปีท่องเที่ยววิถีไทย และกำหนดให้เป็นวาระแห่งชาติ ตามนโยบาย “คืนความสุขให้ประชาชน” (ศิริเพ็ญ ดาบเพชร 2015)

อย่างไรก็ตาม คำว่า “ความเป็นไทย” มีการกล่าวถึงมายาวนานแล้วในสังคมไทย เช่น จากผลงานเขียนเรื่อง “สี่แผ่นดิน” หรือ “ไฟแดง” ของ ม. ร. ว. ศีกฤทธิ์ ปราโมชโดยเนื้อหาของงานเขียนเรื่องนี้ได้สะท้อนให้เห็นชัดเจนว่าคนไทยควรภูมิใจในความเป็นไทย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการปกครองแบบไทย ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ระหว่างคนที่ชนชั้นต่างกัน ตลอดจนในเรื่องศิลปะและวัฒนธรรมที่ผูกพันกับสถาบันพระมหากษัตริย์และพระพุทธศาสนา เป็นต้น (นันทิดา จันทร์ศิริ 2017) โดยความเป็นไทยตามความหมายนี้หมายรวมถึงอารยธรรมของ “ชาติไทย” และ “คนไทย” ที่สืบทอดต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่นและนำไปสู่การสร้างจินตภาพที่ชัดเจนในเรื่อง “ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์” (Sattayanurak 2002)

ช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการสร้าง “ความเป็นไทย” ในสังคมไทยคือ หลวงวิจิตรวาทการ ในสมัยที่ท่านดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมศิลปากร โดยท่านให้ความสำคัญกับ “มติมหาชน” และคนไทยจะต้องยึดถือ “ความเป็นไทย” ร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านศิลปะไทยที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่โบราณกาล เพื่อมุ่งส่งเสริมให้คนไทยมีความภาคภูมิใจในชาติของตนเอง

สรุปได้ว่า Thainess หมายถึง วัฒนธรรมไทย หรือ Thai Culture ซึ่งทุกสิ่งที่มีในประเทศ ไทย ไม่ว่าจะเป็นคน ประเพณี วิถีชีวิต สถาปัตยกรรมธรรมชาติ ภาษา การแต่งกาย เป็นต้น ที่ถูกส่ง

มอจากกรุ่นสู่ร่น หรือ ถูกปรับปรุง ให้สอดคล้องกับการดำรงชีวิตในปัจจุบัน ซึ่งอาจจะมีในลักษณะที่เป็นแบบดั้งเดิม (Traditional) และแบบร่วมสมัย (Contemporary)

1.2 อัตลักษณ์ของความเป็นไทย

อัตลักษณ์ไทย คือ เอกลักษณ์ หรือลักษณะเฉพาะของคนไทย ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ (Arphattananon 2013)

1) ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom)

ภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดขึ้นได้เองและนำมาใช้ในการแก้ปัญหา เป็นเทคนิควิธีเป็นองค์ความรู้ของชาวบ้าน ทั้งทางกว้างและทางลึกที่ชาวบ้านคิดเอง ทำเอง โดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินชีวิตในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัยความเหมือนกันของภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ เป็นองค์ความรู้ และเทคนิคที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ ซึ่งได้สืบทอดและเชื่อมโยงมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน (Yoadsomsuay 2013)

2) ศิลปะและวัฒนธรรมไทย (Thai Art & Culture)

ศิลปะและวัฒนธรรม คือ วิธีการดำเนินชีวิต ที่มนุษย์สร้างขึ้นมานั่นเอง ไม่ว่าจะเป็นการเล่น การแสดง การร้องเพลง พุทธกรรม และบรรดาผลงานทั้งมวลที่มนุษย์ได้สร้างสรรค์ขึ้น ไม่ว่าจะเป็นงานด้านจิตรกรรม สถาปัตยกรรม ตลอดจนความคิด ความเชื่อ ความรู้ ลักษณะที่แสดงความจริงใจองงาม ความเป็นระเบียบความรู้สึก ความประพุดติและกิริยาอาการ หรือการกระทำใด ๆ ของมนุษย์ในส่วนรวม ลงรูปเป็นพิมพ์เดียวกันและสำแดงออกมาให้ปรากฏเป็นภาษา ศิลปะ ความเชื่อถือ ระเบียบ ประเพณี ความกลมเกลียว (Arphattananon 2013) ความก้าวหน้า ของชาติและศีลธรรมอันดี งามของประชาชน ซึ่งวัฒนธรรมของคนแต่ละภาคในประเทศไทยมีความเหมือนและแตกต่างกันบ้างตามแต่ละพื้นที่ของประเทศฯ รวมทั้งการสืบทอดหรือ อาจมีการดัดแปลงบ้างเพื่อให้มีความเป็นสมัยนิยมมากขึ้น รวมทั้งสามารถประพุดติปฏิบัติกันได้อย่างทั่วถึงด้วย

3) สังคมและชุมชนไทย (Society & Thai Communities)

ชนทุกกลุ่มที่ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน โดยมีวัฒนธรรมไทยเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต สังคมไทยมิได้เน้นเฉพาะชนเชื้อชาติไทยเท่านั้น แต่รวมถึงชนกลุ่มน้อยอื่นๆ ซึ่งอาจมีเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมบางอย่างแตกต่างกัน แต่ทุกกลุ่มยึดถือวัฒนธรรมไทยเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตร่วมกัน (Kraithaworn, Sirapo-ngam et al. 2011)

เอกลักษณ์และลักษณะเฉพาะของความเป็นไทยเป็นสิ่งสำคัญที่จำเป็นสำหรับการสร้างความโดดเด่นที่น่าประทับใจในงานบริการ ดังนั้นสาระสำคัญของความเป็นไทย (Thainess) ซึ่งได้แก่วิถีชีวิต (Way of Life) ภายใต้ “ความสนุก (Fun)” และ “ความไม่เป็นไร (Don't Worry & Not Be Serious)” ซึ่งเป็นทัศนคติที่แสดงออกถึงความไม่เครียด สบาย ยืดหยุ่น มีจิตใจดีและมีอัธยาศัยไมตรีที่ดีต่อผู้อื่น ลักษณะนี้ทำให้วัฒนธรรมไทย วิถีชีวิตไทย และความเป็นคนไทย มีเสน่ห์ที่ไม่เหมือนใคร และทำให้ประเทศไทยแตกต่างจากประเทศอื่น ๆ (Tejapira 2002)

เมื่อได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความเป็นไทยแล้วนั้น สิ่งที่มีความสำคัญต่อมาคือเรื่องของอาหารไทย ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่เป็เอกลักษณ์ของประเทศไทยเป็นอย่างมาก

2. แนวคิดและทฤษฎีด้านอาหารไทย

อาหารเป็นวัฒนธรรมที่เกิดจากการกินของมนุษย์ มีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละภูมิภาคของสังคม ขึ้นอยู่กับบริบททางภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์กล่าวได้ว่าอาหารกำเนิดจากวัฒนธรรมการกินของแต่ละชาติพันธุ์ อาหารไทยนับเป็นมรดกสำคัญทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชาติ เนื่องจากประเทศไทยมีประวัติศาสตร์ของชาติอย่างยาวนาน ตั้งอยู่บนภูมิภาคที่มีความหลากหลายทางทรัพยากรที่สำคัญของโลก ทำให้อาหารไทยมีความหลากหลาย มีเอกลักษณ์ และรสชาติเฉพาะตัวเป็นที่รู้จักของคนส่วนใหญ่ทั่วโลก และยกย่องว่าอาหารไทยมีความอร่อยไม่แพ้ชาติใดในโลก ทำให้อาหารไทยได้รับการโหวตอย่างต่อเนื่องให้เป็นอาหารยอดนิยมติดอันดับ 1 ใน 5 ของโลก ส่งผลให้อาหารไทยได้รับความสนใจอย่างมาก (ศรุตดา นิติวรรการ 2014) แต่จากสถานการณ์ของสังคมโลกในยุคโลกาภิวัตน์ ที่การติดต่อสื่อสาร การเดินทางผ่านการค้า การศึกษา การท่องเที่ยว และการอพยพเคลื่อนย้ายถิ่นฐานที่ทำได้ง่ายขึ้น ส่งผลให้หลายวัฒนธรรมของสังคมโลกเกิดการเปลี่ยนแปลงไป

2.1 ประวัติอาหารไทย

ประเทศไทยนับว่าเป็นประเทศหนึ่งของโลกที่มีประวัติศาสตร์การสร้างชาติที่เก่าแก่ชาติหนึ่ง เหตุนี้เองจึงทำให้มีการสั่งสมมรดกทางวัฒนธรรมอย่างยาวนาน ดังนั้นเมื่อกล่าวถึงประวัติศาสตร์อาหารชาติไทยจึงไม่สามารถแยกออกจากประวัติศาสตร์การก่อตั้งชาติเช่นกัน อาหารไทยโบราณในวรรณคดี เกิดขึ้นสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ 2) ทรงมีพระปรีชาสามารถในการแต่งกาพย์ กลอน โคลง เกี่ยวกับชื่ออาหารมากมายไว้ในบทกลอน เช่น กาพย์เห่เรือชมเครื่อง

คาวหวาน ขุนช้างขุนแผนวรรณคดีไทย เป็นต้น (อมรรัตน์ เปี่ยมดนตรี and ศุภกรณ์ ดิษฐพันธุ์ 2015) จึงทำให้คนรุ่นหลังรับรู้ได้ถึงประวัติศาสตร์ที่สำคัญด้านอาหารไทย

สาระสำคัญของอาหารไทยนั้นเริ่มต้นจากสมัยสุโขทัยที่มีหลักฐานเกี่ยวกับเรื่องอาหารไทย ผ่านศิลาจารึก และวรรณคดีที่สำคัญคือ ไตรภูมิพระร่วง พญาลิไทได้บันทึกไว้ว่าอาหารไทยในสมัยนี้มี ข้าวเป็นส่วนประกอบของอาหารหลักและกินร่วมกับกับข้าว ที่ส่วนใหญ่ปรุงจากปลา และมีเนื้อสัตว์ อื่นบ้างสำหรับวิธีการปรุงอาหารพบว่า คั่วว่า แกง ได้ปรากฏขึ้นในสมัยนี้ ในส่วนของอาหารหวานมักใช้ วัตถุดิบพื้นบ้านได้แก่ ข้าวตอกและน้ำผึ้งมาเป็นส่วนประกอบหลัก และนิยมกินผลไม้แทนอาหารหวาน ตามช่วงฤดูกาลของผลไม้ชนิดนั้นๆ

ต่อมาในสมัยอยุธยาได้มีการนำเข้าเหล้าองุ่นจากสเปนเครื่องเทศจากอินเดีย ของหวานจาก โปรตุเกส รวมทั้งอาหารจีนทำให้เกิดการผสมผสานของวัฒนธรรมการกินที่หลากหลาย ดังนั้นอาหาร ไทยเกิดการผสมผสานและรับอิทธิพลจากวัฒนธรรมจากต่างชาติ ผ่านทางสัมพันธไมตรีทั้งทางการทูต และการค้า โดยเฉพาะการดัดแปลงจากชนชั้นสูงในราชสำนัก ต่อมาจึงกระจายสู่ประชาชน และผสม กลมกลืนกลายเป็นอาหารไทยไปในที่สุด ในสมัยอยุธยาจึงนับเป็นยุคทองของการสร้าง และผสมผสาน ความงดงามทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะในเรื่องอาหารของชาติไทย ในสมัยธนบุรีนับว่าเป็นยุคที่ เชื่อมต่อของอาหารในยุคอยุธยาเข้าสู่ยุคสมัยรัตนโกสินทร์

ในสมัยรัตนโกสินทร์ อาหารไทยในยุคนี้เป็นลักษณะเดียวกับสมัยธนบุรี แต่มีอาหารไทย เพิ่มขึ้นอีกหนึ่งประเภทนอกจากมีอาหารคาวและอาหารหวาน นั่นคืออาหารว่าง ยุคนี้ถือว่าเป็นยุค สมัยที่มีศิลปะการประกอบอาหารที่ค่อนข้างสมบูรณ์ที่สุดทั้งรสกลิ่น สี และการตกแต่งที่สวยงาม อีกทั้งวรรณคดีไทยหลายเรื่องได้สะท้อนวิถีชีวิตของคนในยุคนั้นไว้ (เพชรรุ่ง เทียนปวีโรจน์ 2017) และ เมื่อมีเทคโนโลยีความทันสมัยของสื่อต่างๆ ในปัจจุบันส่งผลให้เกิดผลงานลักษณะต่าง ๆ ซึ่งข้อมูล เหล่านี้ได้สะท้อนให้เห็นลักษณะของอาหารไทยที่มีการผสมผสานจากวัฒนธรรมที่แพร่ขยายเข้ามา (ลฎาภา มอร์เตโร 2013) อย่างไรก็ตามปัจจุบันการประกอบของอาหารไทยมีความผิดเพี้ยนไปจาก ของดั้งเดิม จึงทำให้รสชาติของอาหารรวมถึงความประณีตที่น่าจะถือว่าเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของ อาหารไทยลดลง อีกทั้งตำราอาหารไทยที่พบบ่อยมีน้อยมากเมื่อเทียบกับชนิดอาหารที่ประเทศมีอยู่

อาหารไทยที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย และสะท้อนความเป็นอาหารที่มาจากภูมิปัญญาของ บรรพบุรุษ (Cohen and Avieli 2004) อาหารไทยเป็นที่นิยมทั้งในประเทศไทยเองและในต่างประเทศ เป็นที่ยอมรับและรู้จักอย่างแพร่หลาย เห็นได้อย่างความประสบความสำเร็จของร้านอาหารไทยใน

ต่างประเทศ เส้นใยของอาหารไทยแต่ละจานมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างกันไปมีส่วนผสมที่หลากหลาย นำมาผสมผสานกันเพื่อให้เกิดความอร่อยและประทับใจอีกทั้งอาหารไทยเป็นอาหารสุขภาพ ใช้ไขมันในการปรุงอาหารน้อย ใช้เนื้อสัตว์น้อย เน้นผักเป็นสำคัญ ทำให้มีคุณค่าทางโภชนาการสูง และมีสรรพคุณทางยาในคราวเดียวกัน (Sunanta 2005) การปรุงแต่งกลิ่น สี รส มาจากธรรมชาติ จากพืชผัก ดอกไม้ เครื่องเทศและผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติทั้งสิ้น เช่น ต้มยำกุ้ง ข้าวผัดกระเพราส้มตำ เป็นต้น

การทำอาหารไทยนั้นเกิดจากการที่ประชาชนซึ่งอาศัยอยู่ตามเขตต่างๆในประเทศไทยนำวัตถุดิบที่หาได้หรือมีอยู่ในชุมชนของตนเองมาเป็นวัตถุดิบในการทำอาหาร อีกทั้งอาหารไทยยังถือได้เป็นการแสดงออกถึงวัฒนธรรมอีกรูปแบบหนึ่งเพราะมีการปรุงแต่งอย่างประณีตบรรจง ซึ่งอาหารคาวอาหารหวานแต่ละชนิดต้องใช้เวลาในการทำอย่างมากเพราะมีความสวยงามทั้งรูปลักษณ์และสีสันทำให้ชวนรับประทาน

2.2 ประเภทของอาหารไทย

อาหารไทยแท้ คืออาหารที่มีมาแต่โบราณ ซึ่งมีกรรมวิธีในการทำอย่างง่าย เช่น น้ำพริก หลน ต้มโคล้ง เป็นต้น ในส่วนของหวานนั้นก็จะมีการปรุงแต่งหลักจากแป้ง กะทิ น้ำตาล เช่น ลอดช่อง ขนมใส่ไส้ ขนมครก เป็นต้น อาหารในแต่ละอย่างนั้นจะมีการคิดค้นขึ้นมาเพื่อให้เข้ากับภูมิอากาศ ภูมิประเทศของแต่ละพื้นที่ในการหาวัตถุดิบเพื่อการประกอบอาหารพร้อมทั้งยังมีการคำนึงถึงคุณค่าทางโภชนาการอีกด้วยเพราะวัตถุดิบส่วนใหญ่แล้วจะเป็นสมุนไพรที่ช่วยรักษาโรคเป็นส่วนใหญ่ (Tasaudom, Srapinkaraburi et al. 2013) ปัจจุบันชาวต่างชาตินั้นมีการแสวงหานิยมในการรับประทานอาหารไทยมากขึ้น เนื่องจาก ตัดใจในรสชาติที่เป็นไทยๆที่รวมทุกรสชาติทั้งเผ็ด เค็ม หวาน เปรี้ยว เข้าไว้ด้วยกัน มีโภชนาการ และมีการส่วนประกอบของอาหารที่หลากหลายเช่น หัวหอม กระเทียม กะปิ น้ำปลา สิ่งเหล่านี้ถือเป็นของติดบ้านที่ทุกบ้านต้องมี อีกทั้งอาหารไทยและขนมหวานยังมีการปรุงแต่งที่หลากหลาย ดังนี้ (สรีตา พันธุ์เทียน 2017)

1) อาหารประเภทแกงและต้ม เป็นการผสมอาหารหลายสิ่งโดยใช้เครื่องปรุงขโกลกละเอียด แล้วนำมาละลายกับน้ำหรือกะทิ ให้เป็นน้ำแกง โดยมีเนื้อสัตว์ผสมกับผักด้วย แกงของไทยมีหลายชนิด ได้แก่ แกงเผ็ดมีทั้งแบบใส่กะทิและไม่ใส่กะทิ เช่น แกงเขียวหวาน แกงส้ม แกงกะทิที่ไม่ใช้น้ำพริกแกง เช่น ต้มกะทิสายบัว ต้มข่า เป็นต้น หรืออาจจำแนกย่อยได้ตามจำนวนของเครื่องเทศที่ใช้ เช่น แกงเลียง จัดว่าเป็นแกงที่มีเครื่องแกงน้อยที่สุด แต่เครื่องแกงนั้นเป็นส่วนประกอบหลักพื้นฐาน

ของเครื่องแกงกลุ่มแกงส้ม แกงป่า แกงเผ็ด จนถึงแกงที่ถือว่ามีส่วนประกอบในเครื่องแกงมากที่สุด คือ แกงกะหรี่ แกงมัสมั่น เป็นต้น หรืออาจจำแนกได้จากการใช้หรือไม่ใช้กะทิในการปรุงอาหาร หรือการจำแนกตามรสชาติของอาหาร เช่น แกงเผ็ด แกงส้ม ต้มจืด หรือแม้แต่การแบ่งตามสีของอาหาร เช่นแกงแดง แกงเขียวหวาน เป็นต้น

2) อาหารประเภทผัด เป็นวิธีปรุงที่ได้รับอิทธิพลมาจากจีนแต่ไม่ได้วิธีไทยดั้งเดิมแต่ได้เข้ามา แพร่หลายในเมืองไทยนานกว่าร้อยปี และมีการดัดแปลงผสมผสานจนเข้ากับวัฒนธรรมไทยเป็นการทำอาหารสิ่งเดียวหรือหลายสิ่งซึ่งต้องการจะให้อุณหภูมิสูง โดยการใส่น้ำมันลงในกระทะ พอร้อนจึงใส่ของที่ต้องการให้อุณหภูมิสูงลงไป คนให้อุณหภูมิสูง จากนั้นปรุงรสตามความชอบ ผัดแบ่งเป็น 2 อย่าง คือ ผัดจืดและผัดเผ็ด ผัดจะใช้ผักและเนื้อทุกชนิด ปรุงรสด้วยน้ำปลาหรือซีอิ๊วขาว ส่วนผัดเผ็ดใช้เนื้อทุกชนิดผัดกับพริกสด หรือพริกแห้งซึ่งอาจนำเครื่องแกงมาผัดแห้งเช่น พะแนงไก่ ปลาตุ๋นผัดเผ็ด เป็นต้น

3) อาหารประเภทยำ และพล่า สามารถจำแนกย่อยได้ต่าง ๆ กัน เช่น การจำแนกตามวิธีการเตรียมอาหาร เช่น ถ้าทำเนื้อสัตว์ให้สุกจะจัดเป็นพวกยำ ถ้ากึ่งสุกกึ่งดิบ จะเรียกว่า พล่า โดยมีการใช้เครื่องเทศที่แตกต่างกันบ้าง เพื่อดับกลิ่นคาวของเนื้อสัตว์ การยำเป็นการประกอบอาหารสิ่งเดียวหรือหลายสิ่งมาผสมรวมกัน ปรุงให้มีรสเปรี้ยว เค็ม หวาน และเผ็ด ยำจะคล้ายกับสลัดผักของชาวตะวันตกแต่จะปรุงรสชาติให้เหมาะกับความชอบของคนไทย คือ มีรสจัด ยำแบบไทยแยกได้เป็น 2 รส คือ รสหวานและรสเปรี้ยว ยำที่มีรสหวานประกอบด้วย กะทิ มะพร้าวคั่ว เช่นยำถั่วพู ยำทวายเป็นยำหัวปลี ส่วนยำที่มีรสเปรี้ยวได้แก่ ยำใหญ่ และยำที่ใช้เนื้อประกอบผัก เป็นต้น

4) อาหารประเภททอด เฝာ หรือย่าง สำหรับเนื้อสัตว์จะปรุงรสและดับกลิ่นคาวด้วยรากผักชี กระเทียม พริกไทยและเกลือ เช่น กุ้งทอด หมูทอด ปลาทอด หรือจะเฝာหรือย่าง เช่น กุ้งเฝาย่าง เป็นต้น อาหารเหล่านี้มักจะเป็นเครื่องเคียงในสำหรับอาหาร เช่น นำของเค็มมาเป็นเครื่องเคียงคู่กับแกงเผ็ด ได้แก่ ปลาเค็ม ไข่เค็ม

5) อาหารประเภทเครื่องจิ้ม ถือเป็นอาหารที่คนไทยชอบรับประทาน ได้แก่ น้ำพริก กะปิ น้ำพริกมะม่วง กะปิคั่ว แสร้งว่า ปลาร้าหลน เต้าเจี้ยวหลน และน้ำปลาหวาน เป็นต้น เครื่องจิ้มนี้จะรับประทานกับผัก ทั้งผักสดและผักสุก ผักสด ได้แก่ มะเขือ แตงกวา ผักบุ้ง ขมิ้นขาวผักสุก ได้แก่ หน่อไม้ลวก มะเขือยาวเฝาะหรือชุบไข่ทอด ชะอมทอด ถ้าต้องการให้อร่อยมากขึ้นก็จะรับประทานกับปลาทอด กุ้งเฝาะหรือกุ้งต้ม ตัวอย่างเช่น น้ำพริกและ ผักรับประทานกับปลาทอดหรือกุ้งต้ม หลนกับปลาช่อนทอดและผัก น้ำปลาหวานยอดสะเดากับกุ้งเฝาะหรือปลาตุ๋นย่าง เป็นต้น

6) อาหารประเภทเครื่องเคี้ยว โดยทั่วไปอาหารไทยจะมีเครื่องเคี้ยวหรือเครื่องแนม ประกอบเพื่อที่ช่วยเสริมให้อาหารในสำรับอร่อย หรือเด่นขึ้น เช่นแกงเผ็ด จะมีของเค็มเป็นเครื่องเคี้ยว ได้แก่ ไข่เค็มปลาเค็ม หรือเนื้อเค็ม เป็นต้น นอกจากนี้พบว่าอาหารบางชนิดจะรับประทานกับผักดอง เช่น แตงกวาดอง ขิงดอง กระเทียมดอง เป็นต้น โดยผู้ปรุงจะเลือกจัดให้เข้ากันตามลักษณะของอาหาร

ในส่วนของอาหารหวานมักให้คำนิยามว่าเป็นอาหารชนิดที่ไม่ใช่กับข้าว แต่เป็นอาหารที่รับประทานหลังอาหารคาว โดยทั่วไปนิยมแยกออกเป็นชนิดน้ำและแห้ง ความหวานของขนมไทยหวานด้วยน้ำตาลและกะทิ ทำให้อาหารหวานไทยมักมีรสหวานปนมันเช่น กัลล้วยบัวชี ขนมเปียกปูน ขนมใส่ไส้หรือสอดไส้ขนมเหนียว เป็นต้น หลักฐานชิ้นสำคัญสำหรับอาหารหวานของไทยพบบันทึกไว้ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ว่าได้รับอิทธิพลจากชาวยุโรปโดยการนำไข่เข้ามาเป็นส่วนประกอบสำคัญในขนม ตัวอย่างเช่นทองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง สังขยา และขนมหม้อแกง เป็นต้น (ศศิณีภา ดุสิตานนท์ 2017)

อาหารหวานหลายชนิดของไทยยังประกอบด้วยผลไม้ที่มีกระบวนการแปรรูปในหลายรูปแบบ เนื่องจากประเทศไทยมีผลไม้มากมายหลายชนิด จำเป็นต้องหาวิธีเก็บรักษาผลไม้เหล่านั้นไว้รับประทานนาน ๆ คนไทยจึงมีวิธีถนอมอาหารหลายวิธี ได้แก่ วิธีดอง เช่น มะม่วงดอง มะยมดอง วิธีกวน เช่น กัลล้วยกวน ทุเรียนกวนสับปะรดกวน วิธีตาก เช่น กัลล้วยตาก วิธีเชื่อม เช่นกัลล้วยเชื่อม สาเกเชื่อม วิธีแช่อิ่ม เช่น มะดันแช่อิ่มผักแช่อิ่ม เป็นต้น ส่วนอาหารหวานที่เป็นชนิดแห้ง มักเป็นของหวานที่สามารถนำมารับประทานได้ตลอดเวลาส่วนมากจะเป็นขนมอบเพื่อยืดอายุการเก็บโดยมักใส่ขวดโหลไว้ เช่น ขนมกลีบลำดวน ขนมโสมนัส ขนมหน้านวล ขนมทองม้วน และขนมฝิง เป็นต้น (Bunnag, Sangperm et al. 2010)

2.3 เอกลักษณะของอาหารไทย

อาหารไทยมีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์โดยเฉพาะในเรื่องของรสชาติจนเป็นที่ประทับใจของคนทั่วโลกจากผลการสำรวจความคิดเห็นของอาหารที่อร่อยที่สุดในโลก มักพบว่าชื่อของอาหารไทยหลายชนิดปรากฏในลำดับต้น ๆ ของทุกการสำรวจ เหตุผลสำคัญส่วนหนึ่งน่าจะมาจากรสชาติรวมถึงวัตถุดิบที่นิยมนำมาใช้ในการประกอบอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการอย่างมากซึ่งสามารถจำแนกได้ 3 ด้านดังนี้ (Counihan and Van Esterik 2012)

1) คุณค่าทางโภชนาการ อาหารไทยแต่ละจานมีสารอาหารหลายตัว สารอาหารแต่ละตัวร่างกายจะใช้ประโยชน์ได้ต้องทำงานร่วมกัน เช่น วิตามินเอที่มีอยู่ในมะเขือพวง เมื่อใส่ในแกงเขียวหวาน ร่างกายจะใช้วิตามินเอที่มีอยู่ในมะเขือพวงได้ก็ต่อได้ไขมันจากกะทิและโปรตีนจากไก่ เป็นต้น

2) คุณค่าสรรพคุณทางยาของผักและสมุนไพรที่เป็นเครื่องปรุงของอาหารแต่ละจาน เช่น หอมแดงและกระเทียมที่ใส่น้ำพริกแกงช่วยลดไขมันในเลือด เส้นใยอาหารในมะเขือพวงช่วยกวาดน้ำตาลในเลือด พริกทำให้การไหลเวียนของเลือดดี สลายลิ่มเลือด ลดความดัน

3) คุณค่าทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรม โดยปกติพืชผัก สมุนไพร เครื่องเทศ แต่ละอย่างจะมีรสชาติและลักษณะเป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง เช่น ขี้เหล็กจะมีรสขมม ยิ่งกว่ายาขมใด ๆ เพราะภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ เมื่อนำมาทำเป็นแกงขี้เหล็กโดยมีส่วนผสมของน้ำพริกแกง (น้ำพริกแกง คือ การนำเอาสมุนไพรและเครื่องเทศหลายอย่างมาผสมเข้าด้วยกัน) กะทิและเนื้อสัตว์ทำให้อาหารจากผักที่ขมเกิดความอร่อยขึ้นมาได้

อีกทั้งยังรวมไปถึงความประณีตความละเอียดอ่อนในการประกอบและการจัดเตรียมอาหาร ความขึ้นชื่อในเรื่องความงดงามของการตกแต่งที่เป็นเอกลักษณ์ของอาหารไทยที่ยากจะหาชาติใดเทียบ พบว่าอาหารไทยนอกจากจะมีรสชาติที่อร่อยแล้วยังเป็นอาหารสุขภาพมีคุณค่าทางโภชนาการสูง ที่ส่วนใหญ่มาจากเครื่องเทศนานาชนิดที่มีคุณสมบัติทางสมุนไพร (Cheftel and Culioli 1997) พบว่า อาหารพื้นบ้านของไทยที่ประกอบจากพืชสมุนไพรหลายชนิดมีส่วนช่วยในการลดและป้องกันการเกิดของเนื้องอกเป็นสาเหตุของโรคมะเร็งได้ (Sunanta 2005) นอกจากนี้ยังพบว่าสมุนไพรและส่วนประกอบอาหารพื้นบ้านของไทยหลายชนิดมีคุณสมบัติในการยับยั้งการเจริญเติบโตของจุลชีพได้ดี จากรายงานวิจัยจำนวนมากพบว่า อาหารไทยหลายชนิดนอกจากจะมีคุณค่าทางโภชนาการและให้พลังงานเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในปริมาณที่เหมาะสมแล้ว ยังพบว่าอาหารไทยมีประโยชน์ต่อร่างกายในการช่วยบำรุงรักษาและส่งเสริมให้มีสุขภาพที่ดี หากรับประทานในปริมาณที่เหมาะสม (Limpipatwattana 2008) โดยเฉพาะข้าวที่คนไทยนำมารับประทานร่วมกับอาหารอื่น ๆ เป็นแหล่งให้พลังงานและมีคุณค่าทางโภชนาการสำคัญของอาหารไทย

อาหารไทยนั้นถือเป็นสิ่งที่โดดเด่นของประเทศไทยแล้วนั้น แต่ก็ยังมีภาษาไทยซึ่งถือเป็นภาษาประจำชาติไทยที่ถือเป็นภาษาราชการที่คนไทยใช้ในการติดต่อสื่อสารกัน

3. แนวคิดและทฤษฎีด้านภาษาไทย

ในสังคมมนุษย์เรื่อยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แม้หลายๆ อย่างจะเปลี่ยนแปลงตามช่วงเวลาตามยุคสมัย ตามเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไป แต่กลับมีสิ่งหนึ่งที่เราขาดไม่ได้ นั่นคือการติดต่อสื่อสาร การสร้างปฏิสัมพันธ์ต่อกัน เราวิวัฒนาการสื่อสาร เราเปลี่ยนแปลงวิธีการใช้คำ เพื่อให้การสื่อสารกันง่ายขึ้น เรามีภาษาสากลเพื่อให้สามารถเข้าใจการสื่อสารได้ตรงกัน และทุกธุรกิจเองต่างต้องการการสื่อสารเพื่อการค้าขาย เพื่อการบริการ การสื่อสารที่ชาญฉลาด การสื่อสารที่ดี และมีประสิทธิภาพจึงเป็นสิ่งที่ขาดไปไม่ได้ เพราะภาษาและการสื่อสาร คือรากฐานสู่ความสำเร็จอย่างหนึ่งของคนที่ต้องการจะประสบความสำเร็จ

ภาษาไทยเป็นภาษาที่เก่าแก่ที่สุดในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีรากฐานมาจากออสโตรไทย ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับภาษาจีน มีหลายคำที่ขอยืมมาจากภาษาจีน อีกทั้งภาษาไทยยังเป็นเครื่องมือของคนในชาติที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารเพื่อทำความเข้าใจกันและใช้ภาษาในการประกอบกิจการงานทั้งส่วนตัว ครอบครัว กิจกรรมทางสังคมต่างๆ เพราะเหตุนี้จึงใช้ภาษาเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ การบันทึกเรื่องราวจากอดีตถึงปัจจุบัน และเป็นวัฒนธรรมของชาติ (Benedict 1975)

3.1 ความสำคัญของภาษาไทย

ภาษาไทยเริ่มมาแต่สมัยสุโขทัย โดยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ทำให้คนไทยมีภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ และเป็นภาษาพูดที่ใช้สื่อสารกันได้อย่างเข้าใจ ถึงแม้จะมีสำเนียงที่แตกต่างกันไปบ้างในแต่ละพื้นที่ รวมถึงการใช้ศัพท์กับบุคคลในระดับต่าง ๆ และอักษรไทยที่ใช้ในภาษาเขียนโดยทั่วไป ภาษาไทยจึงเป็นเอกลักษณ์ของชาติ มีถ้อยคำที่สละสลวย ในปัจจุบันมีชาวต่างชาติจำนวนมากที่สนใจและสมัครเรียนภาษาไทย เพื่อความสะดวกใน การสื่อสารและท่องเที่ยวในประเทศไทย (Campbell and Shaweevongse 1957)

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจการ การงานและดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาชาติได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์ จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ ความคิด วิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้า ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคง ทางสังคมและเศรษฐกิจ (Morita 2003) นอกจากนี้ยังเป็นสื่อที่แสดง

ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี ชีวิตทัศน์ โลกทัศน์ และสุนทรียภาพ โดยบันทึกไว้เป็นวรรณคดีและวรรณกรรมอันล้ำค่า ภาษาไทยจึงเป็นสมบัติของชาติที่ควรค่าแก่การเรียนรู้ เพื่ออนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป

ภาษาเป็นวัฒนธรรมที่สำคัญของชาติ ภาษาเป็นสื่อใช้ติดต่อกันและทำให้วัฒนธรรมอื่นๆ เจริญขึ้น แต่ละภาษามีระเบียบของตนแล้วแต่จะตกลงกันในหมู่ชนชาตินั้น ภาษาจึงเป็นศูนย์กลางยึดคนทั้งชาติ ดังข้อความ ตอนหนึ่งในพระราชนิพนธ์ในพระบาท สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เรื่อง "ความเป็นชาติโดยแท้จริง" ว่า ภาษาเป็นเครื่องผูกพันมนุษย์ต่อมนุษย์แน่นแฟ้นกว่าสิ่งอื่น และไม่มีสิ่งใด ที่จะทำให้คนรู้สึกเป็นพวกเดียวกันหรือแนบเนียนยิ่งไปกว่าภาษาเดียวกัน รัฐบาลทั้งปวงย่อมรู้สึกในข้อนี้ยิ่งยวด เพราะฉะนั้น รัฐบาลใดที่ต้องปกครองคนต่างชาติต่างภาษา จึงต้องพยายามตั้งโรงเรียนและออกบัญญัติบังคับ ให้ชนต่างภาษาเรียนภาษาของผู้ปกครองแต่ความคิดเห็นเช่นนี้ จะสำเร็จตามปรารถนาของรัฐบาลเสมอก็หาไม่ได้ แต่ถ้ายังจัดการแปลง ภาษาไม่สำเร็จอยู่ตราบใด ก็แปลว่า ผู้พูดภาษากับผู้ปกครองนั้นยังไม่เชื่ออยู่ตราบนั้น และ仍将เรียกว่าเป็นชาติเดียวกันกับมหาชนพื้นเมืองไม่ได้ อยู่ตราบนั้น ภาษาเป็นสิ่งที่ฝังอยู่ในใจมนุษย์แน่นแฟ้นยิ่งกว่าสิ่งอื่น (Dangsaart, Naruedomkul et al. 2008)

3.2 ธรรมชาติ / ลักษณะเฉพาะ ของภาษาไทย

ภาษา (Language) เกิดขึ้นเพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ โดยมนุษย์เป็นผู้สร้างและใช้ภาษาเพื่อประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของตน ภาษาหมายถึง เสียง หรือกิริยาอาการตลอดจนระบบสัญลักษณ์ที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยตกลง รับรู้ และเข้าใจความหมายร่วมกันในการติดต่อ สื่อสาร ถ่ายทอดตลอดจนแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด ความรู้สึก และอารมณ์ จากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคลหนึ่งไม่ว่าจะวิธีใดวิธีหนึ่ง หรือหลายวิธีก็ตาม (Boriboon 2011)

ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ ในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การอ่าน การฟังเป็นทักษะของการแสดงออกด้วยการแสดงความคิดเห็น ความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาไทยจึงต้องเรียนเพื่อการสื่อสารให้สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเลือกใช้คำ เรียบเรียงความคิด ความรู้ และใช้ภาษาได้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ (Campbell and Shaweevongse 1957) ได้ตรงตามความหมาย และถูกต้องตามกาลเทศะ บุคคล และใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาษาไทยเป็นเครื่องมือใช้สื่อสาร เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันและตรงตามจุดหมายไม่ว่าจะเป็นการแสดงความคิด ความต้องการและความรู้สึก คำในภาษาไทยย่อมประกอบด้วยเสียง รูปพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ และความหมาย ส่วนประโยคเป็นการเรียงคำตามหลักเกณฑ์ของภาษา และประโยคหลายประโยคเรียงกันเป็นข้อความ นอกจากนั้นคำในภาษาไทยยังมีเสียงหนัก เบา มีระดับของภาษา ซึ่งใช้ให้เหมาะแก่กาลเทศะและบุคคล ภาษาย่อมมีการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา ตามสภาพวัฒนธรรมของกลุ่มคน ตามสภาพของสังคมและเศรษฐกิจ การใช้ภาษาเป็นทักษะที่ผู้ใช้ต้องฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ ไม่ว่าจะเป็นการอ่าน การเขียน การพูด การฟัง และการสื่อสารต่างๆ รวมทั้งต้องใช้ให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางภาษา เพื่อสื่อสารให้เกิดประสิทธิภาพ และใช้อย่างคล่องแคล่ว มีวิจารณ์ญาณและมีคุณธรรม

เมื่อทำการศึกษาภาษาไทยแล้วนั้น เพื่อให้มีความเข้าใจลึกซึ้งถึงความเป็นไทยมากขึ้นนั้น ในเรื่องมารยาทก็เป็นอีกเรื่องที่คนไทยให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก

4. แนวคิดและทฤษฎีด้านมารยาทไทย

4.1 ความหมายของมารยาท

มารยาทไทย เป็นเอกลักษณ์สำคัญของคนไทยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยการแสดงออกให้เห็นทางความประพฤติทั้งกิริยา วาจาและใจที่สุภาพเรียบร้อยที่บุคคลพึงปฏิบัติ ในสังคม โดยมีระเบียบแบบแผนอันเหมาะสมตามกาลเทศะ โดยทั่วไปแล้ว มารยาทย่อมเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตในสังคม เป็นวัฒนธรรมที่แสดงออกถึงลักษณะนิสัยภายในของบุคคล และเป็นค่านิยม การแสดงออกด้วยความอ่อนน้อม ตีงาม (Boonprasert 2013) สามารถสร้างความยินดีและความประทับใจให้ประจักษ์แก่ผู้พบเห็น หรือผู้ติดต่อสมาคมด้วยการเป็นผู้มีกิริยามารยาทตีงามและรู้จักวางตัวให้เหมาะสมกับสังคม ย่อมเป็นผู้ที่มีเสน่ห์ เป็นที่รักและชื่นชอบของผู้อื่น ทั้งยังควมมีคุณค่าในตัวเองด้วย สามารถครองใจคนได้ กิริยาสุภาพ พุดจาถูกกาลเทศะย่อมเป็นที่นิยมรักใคร่ของบุคคลทั่วไป ทำให้การดำเนินชีวิตมีระเบียบแบบแผน ปฏิบัติตามกฎหมายเกณฑ์และอยู่ร่วมกันในสังคมได้ดี ส่งเสริมพัฒนาบุคลิกภาพให้งดงามน่าเลื่อมใสได้ตั้งนั้น บุคคลควรแสดงกิริยามารยาทที่ตีงามออกมาเพื่อคุณค่าของตัวเอง และควรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในเรื่องหลักของมารยาทต่าง ๆ ให้ทันกับการพัฒนาของสังคมโลก (Burnard 2006)

มารยาท หมายถึง แนวทางในการปฏิบัติ หรือการแสดงวาจา ภาษา ท่าทาง และพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาให้ปรากฏแก่สายตาของผู้อื่นคนทั่ว ๆ ไปจะมีมารยาทดีมาก หรือน้อยขึ้นอยู่กับการฝึกอบรมของแต่ละครอบครัว บุคลิกภาพของแต่ละคนจะบอกให้รู้ว่าคนคนนั้นมีความสุขภาพ อ่อนน้อม มีสัมมาคารวะ และมีระเบียบวินัยเพียงใด มารยาทไทย เช่น การไหว้ เป็นต้น เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความ เป็นไทยอย่างชัดเจน เข้าข่ายคำกล่าวที่ว่า “คนไทย ไปลา มาไหว้” ที่แสดงออกถึงความเคารพอ่อน น้อม และเรียบง่าย ซึ่งเป็นเรื่องที่คนไทยจะต้องเข้าใจและปฏิบัติให้ถูกต้อง เพราะการไหว้มีหลาย ระดับ มีหลายท่าแตกต่างกัน ซึ่งแบ่งแยกออกได้อย่างชัดเจน เช่น กราบพระพุทธรูป กราบพระสงฆ์ กราบไหว้บุคคลในฐานะ หรือวัยต่าง ๆ (Suwannapong and Prapnok 2018) ตลอดจนการวางตน ด้วยความสุขภาพอ่อนน้อมถ่อมตน การแสดงความกตัญญูทักท้วงต่อผู้มีพระคุณ ความมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมไปถึงความเกรงใจ เอกลักษณ์เหล่านี้สืบเนื่องมาจากคำ สอนในพระพุทธศาสนาที่ยอมรับกันโดยคนไทยจนเป็นเอกลักษณ์เฉพาะคนไทยจนถึงปัจจุบัน และ ยังเป็นเอกลักษณ์ของสังคมที่ความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น มีความผูกพันเคารพในระบบอาวุโส ทำให้คน ไทยมีความอ่อนน้อมถ่อมตน รู้จักกาลเทศะ

4.2 ประเภทของมารยาท

โดยทั่วไปมารยาทแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ มารยาทโดยทั่วไป และมารยาทตาม กาลเทศะ

4.2.1 มารยาทโดยทั่วไป

การมีมารยาทเป็นเรื่องสำคัญของมนุษย์ที่อยู่ร่วมในสังคมเดียวกัน เป็นการแสดงความเคารพให้เกียรติกัน คนไทยปัจจุบันมักเรียกตนเองว่า เป็นคนยุคใหม่ และชอบทำอะไรแบบ ง่ายๆ ถือเอาความสะดวกสบายเป็นหลักพฤติกรรมที่แสดงออกมาในบางครั้งจึงกลายเป็นคนได้ มารยาทไปโดยไม่ตั้งใจ การให้เรียนรู้มารยาทในสังคมจึงยังเป็นสิ่งสำคัญต่อเยาวชนไทยเป็นอย่างยิ่ง มารยาทโดยทั่วไปที่ควรทราบมีดังนี้ (Burnard 2006)

- 1) การแต่งกายให้เรียบร้อย การแต่งกายให้เรียบร้อยเหมาะสมกับเวลา และสถานที่ ถือว่าเป็นผู้มีวัฒนธรรม และจะได้รับความเกรงใจจากผู้พบเห็น
- 2) การสำรวมกิริยาท่าทาง และคำพูด การอยู่ต่อหน้าผู้อื่นต้องสำรวมเรื่องการพูดไม่ พูดคำหยาบคายตลกคะนอง เอะอะ แสดงกิริยาท่าทางให้สบเสียมเป็นการเคารพสถานที่ และรักษา บุคลิกของตนให้ดูดีในสายตาของคนอื่น

3) การรู้จักเกรงใจ ไม่ถือวิสาสะ คือ การรู้จักระวังความรู้สึกของคนอื่นในเรื่องต่อไปคือการขอความช่วยเหลือ การขออาศัยรถ หรือบ้าน การไปเยี่ยมเยียนในเวลาเช้า หรือดึกเกินไป และไม่ควรปฏิบัติในเรื่องต่อไปนี้ เข้าห้องผู้อื่นโดยไม่เคาะประตู หยิบของ หรือใช้ของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต เดินเข้าไปสำรวจในบ้านคนอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต เปิดจดหมายของคนอื่นออกอ่านโดยไม่ได้รับอนุญาต

4) การให้เกียรติผู้อื่น ด้วยวาจา ได้แก่ ไม่พูดใส่หน้าจนน้ำลายกระเด็น ไม่กล่าวคำล้อเลียนนินทา ไม่พูดชมเยาะเย้ยดูถูกเหยียดหยาม การให้เกียรติด้วยท่าทาง ได้แก่ ไม่สูบบุหรี่ในห้องปรับอากาศ หรือในลิฟต์ ไม่นั่งกางขา นั่งไขว่ห้าง นั่งโยกเก้าอี้ ไม่ถอดรองเท้า ปิดซีเกียจ อ้าปากหา ไม่หวิ้มม ตัดเล็บ แคะ แกะ เกา ไม่ยกเท้าไว้บนโต๊ะทำงาน หรือยกเท้า ถีบพนัก พิงเก้าอี้ ไม่ยกปลายเท้าชี้แทนมือ หรือยกขาพาดตักผู้อื่น เป็นต้น

5) การกล่าวคำขอโทษ และขอบคุณ ควรใช้คำขอโทษ และขอบคุณให้ติดเป็นนิสัย แม้จะเป็นเรื่องเล็กน้อยก็ตาม

6) การไม่พูดเพื่อเจ้าหรือพูดจาพรั้งาเพรื่อ

7) การทักทายด้วยรอยยิ้ม และอัธยาศัยไมตรี การทักทายเมื่อพบคนที่รู้จักทำได้หลายวิธี เช่น การยกมือไหว้ผู้ใหญ่ การทักทายด้วยความยินดี และการส่งยิ้มให้ก็เป็นการแสดงถึงความเป็นคนที่มีอัธยาศัยไมตรีอันดีใคร ๆ ก็ต้องการคบหาด้วย

8) การระมัดระวังตัว และอ่อนน้อมถ่อมตน คนที่คอยระมัดระวังตนเองจะไม่เสียหน้า เสียหลังหลังทำท่าทางเลิกลัก หรือทำตัวเป็นจุดเด่น ส่งเสียงดังเหมือนคนมีปัญหา ส่วนคนที่อ่อนน้อมถ่อมตนจะไม่แสดงหรือเย่อหยิ่ง จอหงอง ซึ่งจะเป็นที่รักใคร่ของผู้อื่น

9) การไม่ทำอะไรตามใจตน และไม่ต่อปากต่อคำกับผู้ใหญ่ วัยรุ่นหรือเยาวชนส่วนใหญ่จะมีลักษณะใจร้อน จึงคิดและตัดสินใจทำอะไรรวดเร็วตามวัย แต่การทำตามใจตนเองนั้นส่วนใหญ่มักผิดพลาด จึงควรยังคิดฟังคำตักเตือน และปรึกษาผู้ใหญ่ การสนทนากับผู้ใหญ่บางครั้งด้วยวัยที่แตกต่างกันความคิดอาจขัดแย้งกันได้ แต่ก็ไม่ควรโต้เถียงกับผู้ใหญ่ ควรใช้วิธีอธิบายเหตุผลจะมีประสิทธิภาพดีกว่า

4.2.2 มารยาทตามกาลเทศะ

มารยาทตามกาลเทศะมีอยู่หลายประการ คือ มารยาทในการยืน เดิน นั่ง

การยืน มีอยู่ 2 แบบ

1) ยืนแบบธรรมดา สั้นเท้าชิด ปลายเท้าแยกเล็กน้อย ปล่อยตัวตามสบาย แขนห้อยแนบลำตัวตามองตรง ไม่กอดอก หรือล้วงกระเป๋า

2) ยืนต่อหน้าผู้ใหญ่ ตัวตรงเท้าชิด แสดงความนอบน้อมด้วยไหล่ และ ศีรษะที่ก้มลงเล็กน้อยสองมือประสานไว้ข้างหน้า ไม่ยื่นค้ำหัวผู้ใหญ่ ไม่จ้องผู้ใหญ่

การเดิน มีอยู่ 4 แบบ คือ

1) เดินแบบธรรมดา อย่าเดินเรียงแถวหน้ากระดานขวางทางผู้อื่น หรือ กระโดดไปเดินไปเดินแกว่งแขนแต่พองาม ไม่เดินช้า หรือเร็วเกินไปและไม่ควรเดินก้มหน้า

2) เดินกับผู้ใหญ่ ไม่เดินนำหน้า (ยกเว้นเมื่อต้องเป็นคนนำทาง) ให้เดินเยื้องไปด้านข้าง หรือด้านหลัง ไม่เดินเหม่อลอยต้องเดินระวังตัวตลอดเวลา

3) เดินสวนทางกัน ถ้าสวนทางกับเพื่อนควรชิดซ้าย สวนทางกับผู้ใหญ่ควร ก้มตัวเมื่อเดินผ่าน ถ้าเป็นทางแคบควรหยุดให้ท่านไปก่อน ถ้าผู้ใหญ่นั่งอยู่ ควรหลีกเลี่ยงไปใช้เส้นทางอื่นหรือคลานเข้า

4) เดินในที่ชุมชน ถ้ามีคนนั่งอยู่ควรมีคนเดินค้อมหลัง และยกมือไหว้ สำหรับผู้ใหญ่ที่คุ้นเคยถ้ามีประธานนั่งอยู่ต้องทำความเคารพก่อนจะเดินเข้าไปหรือเดินออกมา

การนั่ง มีอยู่ 2 แบบ คือ

1) การนั่งแบบธรรมดา หรือนั่งประชุม ผู้ชายถ้านั่งเก้าอี้แบบมีพนักพิง ก็ให้ เอนหลังพองาม นั่งตามสบาย เขยียดขา ไม่กระดิกเท้า ไขว่ห้าง หรือขยับขาไปมา ผู้หญิงให้นั่งเข่าชิด ไม่แคะ แกะ เกา สะกิดคนอื่น ตั้งใจฟังการประชุม

2) การนั่งต่อหน้าผู้ใหญ่ ควรนั่งตัวตรง ไม่พิงพนัก น้อมตัวลงเล็กน้อย ตั้งใจ ฟังคำพูดแต่ไม่ควรจ้องหน้าผู้ใหญ่ตลอดเวลา

มารยาททางสังคมจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นที่ทำให้คนเรารู้สึกดีต่อกัน สิ่งที่ดีเล็กน้อยแต่สำคัญ เพราะการมีมารยาทดีเปรียบเสมือนมีอาวุธประดับกายที่งดงาม เป็นที่ชื่นชมและยอมรับของบุคคล รอบข้าง ผู้ที่มีมารยาทดี มักประสบความสำเร็จในชีวิตและหน้าที่การงาน (Kanchananaga 1979) เนื่องจากได้รับการยอมรับและเชื่อถือทางสังคม การมีมารยาทดีจึงเปรียบเสมือนในเบิกทางไปสู่ ความสำเร็จ นอกเหนือจากมารยาทแล้วนั้น การแต่งกายก็เป็นอีกหนึ่งสิ่งที่จะแสดงออกถึงกาลเทศะ

5. แนวคิดและทฤษฎีด้านการแต่งกายของไทย

"เสื้อผ้า" เป็นหนึ่งในองค์ประกอบพื้นฐาน ที่สำคัญของมนุษย์ทุกคน แต่เสื้อผ้าไม่ใช่เป็นเพียงแค่สิ่ง ที่นำมาปกปิดร่างกายหรือให้ความอบอุ่นเท่านั้น เสื้อผ้ายังสะท้อนถึงเอกลักษณ์ คุณค่า ความเป็นมา กระบวนการต่างๆ และถูกหลอมรวมจนกลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของ แต่ละประเทศ และในส่วนของประเทศไทย "ผ้าไทย" ถือว่าเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติอย่างหนึ่งของไทย เนื่องจาก ผ้าไทยมีหลายชนิดและหลากหลายลวดลายซึ่งแต่ละชนิดสามารถสะท้อนถึงขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ศาสนาของแต่ละท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่า ผ้าไทย เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญและต้องอนุรักษ์อีกอย่างหนึ่งของชาติไทย (Morris 1994)

สำหรับวัฒนธรรมไทยด้านการแต่งกาย ในสมัยก่อนคนไทยส่วนใหญ่จะนิยมใส่ชุดที่ตัดเย็บ จากผ้าไทยไม่ว่าจะเป็นผ้าไหม ผ้าซิ่น ผ้าฝ้าย เป็นต้น เพราะเป็นผ้าที่แต่ละชุมชนผลิตขึ้นเอง นำมาทำ เป็นผ้าสไบสำหรับผู้หญิงไทย ส่วนผู้ชายก็มีการแต่งกายที่นิยมสำหรับชาวบ้านก็คงหนีไม่พ้นผ้าขาวม้า ซึ่งนิยมใช้มาตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบันก็ยังมีอยู่ เนื้อผ้าก็ใส่สบายเหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศ ของประเทศไทย อีกทั้งคนไทยยังถูกบ่มเพาะให้มีความรักนวลสงวนตัว รูปแบบของชุดเสื้อผ้าไทยจึงมี ลักษณะที่สุภาพเรียบร้อย สามารถสวมใส่ได้ทุกสถานที่ (Chatakananda and Kitkerdsang 2015)

5.1 การแต่งกายในสมัยสุโขทัย

ข้อมูลจากหลักศิลาจารึกหลักที่ 1 สมัยพ่อขุนรามคำแหงนั้นได้กล่าวว่า "1214 ศก.ปี มะโรงพ่อขุนรามคำแหง เจ้าเมืองศรีสัชนาลัยสุโขทัยนี้ เมืองศรีสัชนาลัยสุโขทัยนี้ ปลุกไม้ตาลนี้ได้สืบสืบ เข้า จึงให้ช่างฟันชะดาร์ หินตั้งหว่างกลาง ไม้ตาลนี้ วันเดือนดับ เดือนออกแปดวัน ผูกปุ่ครุเถรมหาเถร ขึ้นนั่ง เหนือชะดาร์นี้สวดธรรมแก่อุบาสกฝูง ท่วยจำศีลมิใช่วันสวดธรรม พ่อขุนรามคำแหง เจ้าเมือง ศรีสัชนาลัยสุโขทัย ขึ้นนั่ง เหนือชะดาร์หิน ให้ฝูงทวยลูกเจ้า ลูกขุน ผูกทวยถือบ้านถือเมืองกัน วัน เดือนดับ เดือนเต็ม ท่านแต่งช่างเผือก กระพัตลยาง เทียรย้อม ทองงานซ้ายขวา ชื่อ รุจาศรี พ่อขุนรามคำแหง ขึ้นชี้ ไปนบพระอรุญญิกแล้วเข้ามา"

สามารถกล่าวได้ว่าการแต่งกายสตรีส่วนมากนิยมนุ่งผ้ายาวครึ่งแข้ง รัดกลีบซบซ้อนมากชั้นมี เข็มขัด ขนาดใหญ่คาดทับประดับด้วยลวดลายละเอียดมากทั้งชายผ้าเป็นกาบขนาดใหญ่ ตรงด้านหน้า หรือยกเอียงไปทางด้านข้าง บุคคลธรรมดาทั้งชายและหญิงมักนิยมนุ่งผ้าโจงกระเบน หวีผมแสกยาว ประบามีผ้ารัดต้นคอ ผู้หญิงธรรมดามีผ้าแถบคาดอก ใส่กำไลข้อมือรัดแขนและกำไลข้อเท้ากรองคอทำ เป็นสายหยักโดยรอบ (Arphattananon 2013)

5.2 การแต่งกายในสมัยอยุธยา

ในสังคมชั้นสูงสตรีไทยไว้ผมยาวเกล้ามวยบนศีรษะ สวมเสื้อบางผ่าอกคอรูปสามเหลี่ยม แขนสั้นขลิบขอบ สาบเสื้อ ชายเสื้อปรกเอว้วย รัดกับสะโพก สวมกำไลแขนเป็นปลอก นุ่งผ้าโจงกระเบนยาวครึ่งแข้ง ส่วนชาวบ้านไว้ผมยาวประป่า หวีแฉกกลาง ไม่สวมเสื้อ ห่อผ้าสไบเฉียง ปิดอก นุ่งผ้าเชิง ใต้สะดือยาวครึ่งแข้ง จีบหน้านาง ชักชายพวยาวตกลงมาตรงกลาง แบบผมบางแบบเกล้าขึ้นไปแล้วคาดกลาง ปล่อยให้ปลายบานออก หรือไว้ผมหวี แฉกกลาง ไปรวมกัน เป็นพุ่มทรง ด้านหลังใส่สร้อยสังวาล แต่มีผ้าคล้อง ออกไหลปิดอก ทั้งสองข้าง นุ่งผ้าเชิงยาวครึ่งแข้ง จีบหน้าชักชาย พวยาวลงมา ตรงกลางช่วงขา การดำเนินชีวิตไว้ผมยาว เก้ามวย ไม่สวมเสื้อแต่ห่มผ้าแบบ ตะเบงมานแทน โดยนุ่ง ผ้าโจงกระเบน เพื่อสะดวกแก่การทำงาน บางครั้งก็ห้อยกรั้ง เหนือเข่า แต่มีบางพวก นุ่งผ้าเชิงยาวครึ่งแข้ง จีบหน้านางและไว้ผมยาว ประป่า ตอนบนหวีแฉกกลาง เป็นรูปปีกนก (ผมปีก) ห่มผ้าสไบเฉียง นุ่งผ้าเชิงจีบ หน้านางยาวครึ่งแข้ง (ธีรวัฒน์ ช่างสาน 2017)

5.3 การแต่งกายในสมัยกรุงธนบุรี

มีการนำเอาวัฒนธรรมการแต่งกายบ้าง เครื่องแพรพรรณ เช่น ผ้าแพรจีน นิยมนำมานุ่งมากขึ้น หลุย (เนื่องจาก การขาดแคลนผ้าสมัยนั้น เพราะเป็นการสร้างกรุงใหม่หลังจากกรุงศรีอยุธยา แตก) จึงได้กลับมานุ่งผ้าถุงอีกโดยขมวดชายพกไว้ตามสบาย ห่มสไบรัดหน้าอกอย่างธรรมดา นิยมใช้ผ้าแพร อาจจะได้มาจากประเทศจีน ชายเริ่มมีการนุ่งกางเกง เพราะสมัยนี้ได้มีชาวจีนมารับราชการ ทหารด้วยเป็นอันมากและ เพื่อให้สะดวกในการออกรบส่วนเสื้อนั้นจะเป็นแบบคอกลม แขนขึ้นท่อนผ่าอกแล้วมีกระดุม ผ่าขาดไว้ มีกระเป่าใหญ่ข้างละใบสำหรับใส่ของ พบจาก ข้อความที่ว่า “ทัตพวง มาลา” ของหนังสือกฤษณาสอนน้อง แสดงว่าสมัยนี้นิยมไว้ผมทรงแบบใหม่ เรียก “ผมทัด” คือ ผมที่เป็นฟูตรงชายผมตกที่ริมหูทั้งสองข้างสำหรับห้อยดอกไม้ จากข้อความที่ว่า “เสยผม” แสดงว่าผมทรงนี้ มีการไว้ผม ข้างหน้าสั้น แต่ก็ยาวพอจะใช้มือเสย ไปข้างหลังได้ยาวกว่าปีกแน่ๆ และไม่มีการ แสกผม

5.4 การแต่งกายในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

การแต่งกายสมัยรัตนโกสินทร์ในระยะแรก คงมีลักษณะคล้ายคลึงกับ สมัยอยุธยาตอนปลาย แต่ต่อมาภายหลัง เมื่อได้ติดต่อกับ ชาวยุโรป และได้รับ วัฒนธรรมตะวันตก แบบอย่างประเพณี และการแต่งกาย จึงเปลี่ยนไปตามสมัยนิยม ในรัชกาลที่ 1-3 ผู้ชายนิยมไว้ "ผมทรงมหาดไทย" หรือ "ทรงหลักแจว" ไม่นิยมใส่เสื้อ นุ่งโจงกระเบน ผู้หญิงไว้ผมทรงปีก เพียงแต่ไม่สั้นเกรียน แบบผู้ชาย ห่ม

สไบทับเสื้อแบบแขนทรงกระบอก นุ่งผ้าโจงกระเบน ส่วนเจ้านายฝ่ายใน นิยมห่มสไบปัก นุ่งผ้าลายทอง

ในรัชกาลที่ 4 (พ.ศ. 2394-2411) พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีการติดต่อกับฝรั่งมากขึ้น การแต่งกาย ของข้าราชการฝ่ายชาย เริ่มมีการ ใส่เสื้อเข้าเฝ้า และสวมรองเท้า ส่วนผู้หญิง ห่มสไบใส่เสื้อแขนกระบอกนุ่งผ้าโจงกระเบน ถ้าเป็นเด็กนิยมเกล้าผมไว้เป็นจุก ใส่เสื้อคอกลมติดลูกไม้

ในรัชกาลที่ 5 (พ.ศ. 2411-2453) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ภายหลังจากที่ได้เสด็จประพาสยุโรปแล้ว อิทธิพลการแต่งกาย ของฝรั่งได้เข้ามา เจ้านายฝ่ายในได้เปลี่ยนจากห่มสไบมาใส่ เสื้อลูกไม้แขนพองแบบฝรั่ง ตกแต่งด้วยสร้อยคอยาว สวมถุงเท้ายาว ซึ่งเจ้านายสตรีชั้นสูงเป็นผู้ริเริ่มการแต่งกายของสตรี โดยเฉพาะสตรีในราชสำนักมี การตัดแปลง แก้ไข หลายครั้ง ต้นรัชกาลภายในวังฝ่ายใน ขึ้นกับสมเด็จพระยาสู่ดาร์ตนาประยูร (พระราชธิดาในรัชกาลที่ 3) ซึ่งโปรดให้เจ้านายฝ่ายใน เปลี่ยนจากนุ่งโจง มานุ่งจีบ ห่มแพรสไบเฉียงตัวเปล่า ถึงพ.ศ. 2416 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้แก้ไขใหม่คือ ให้คงการนุ่งจีบไว้เฉพาะ เมื่อจะแต่งกับห่มคาด หรือ สไบปัก ซึ่งเป็นเครื่องแต่งกายเต็มยศใหญ่ของสตรีในวังเท่านั้น ปกติให้นุ่งโจงใส่เสื้อแขนกระบอก แล้งห่มผ้าสไบเฉียง ทับตัวเสื้อ และให้สวมรองเท้ากับถุงเท้าหุ้มให้ตลอดน่อง สำหรับเสื้อแขนกระบอกในสมัยนี้ มีการตัดแปลง เป็นแบบต่างๆ แล้วแต่ ความพอใจของ แต่ละ บุคคล เชื่อว่าเมื่อเลิกนุ่งจีบห่มสไบตัวเปล่า เครื่องประดับแบบ ที่เหมาะกับการแต่งกาย ดังกล่าว เช่น สร้อยสังวาลย์ กำไลต้นแขน จี๋ขนาดใหญ่ ก็มักจะไม่ได้นำออกมาใช้ จึงหันไป ประดับเครื่องประดับอื่นแทน เช่น เข็มกลัดติดผ้าสไบ ทำรูปแบบ อย่างเข็มกลัด ติดเสื้อของสตรีตะวันตก ต่อมาได้มีการตัดแปลงการห่มสไบ มาเป็นสะพายแพรแทน โดยการนำแพรที่จีบตามขวางเอว มาจีบตามยาวอีกครั้ง จนเหลือเป็น ผ้าแอบตรึงให้เหมาะ แล้วสะพายบนบ่าซ้ายรวมชายไว้ที่เองด้านขวา เป็นที่นิยมกว่าการห่มสไบเฉียง อาจเป็น เพราะแพรสะพาย ไม่ปิดบัง ความงามของเสื้อ เช่น การห่มสไบ เพราะตัวเสื้อไม่มีการประดับประดามากต่อๆมา

ในช่วงที่รัชกาลที่ 5 ได้เสด็จประพาสยุโรปแล้วนั้นสตรีในราชสำนักได้เลิกไว้ผมปลิก แต่เปลี่ยนมา ไว้ผมยาวประบ่าแทน ตามพระราชดำริ อยู่ระยะหนึ่ง ต่อมาก็เปลี่ยนมา ไว้ผมทรงดอกกระพุ่ม คือ ตัดผมทั้งศีรษะ ปล่อยให้ยาวชี้ขึ้นมาเล็กน้อย คล้ายดอกกระพุ่ม เมื่อผมยาว พอดีแล้วก็จะหวีเสีย ขึ้นไปตรงๆ และตัดพองามเรียกกันว่า "ผมตัด" แต่อนุโลม เรียกว่า "ผมดอกกระพุ่ม" เช่นกับผมทรงดอกกระพุ่มนี้ เป็นที่นิยมกันโดยทั่วไป แม้สตรีนอกราชสำนัก (ไกร ปกรณ์ 2013)

ต้นรัชกาลที่ 6 ยังคงมุ่งโจงกระเบนใส่เสื่อระบายลูกไม้แต่คอจะลึกกว่าเก่า และนิยมแขนยาว เสมอคอ แขนไม่พองมากและไม่รัดปลายแขนเป็นชั้นๆ มีผ้าสไบพาดไหล่โดยรอบ ตอนหัวไหล่ติดเข็ม กัดแล้วปล่อยให้หย่อนลงมา รวบชายสไบไว้ข้างลำตัวที่ชายยาวมีการใช้ผ้าแพรพิมพ์ดอกเป็นแพร สะพาย นอกเหนือจากผ้าแพรบางหรือผ้าลูกไม้อย่างสมัยก่อน ต่อมาเริ่มนุ่งขึ้นตามพระราชนิยมใน รัชกาลที่ 6 นิยมผ้าขึ้นมีลายเชิงงอนแบบเสื้อจึงเปลี่ยนไปเพื่อให้เหมาะสม สำหรับใส่เข้าสู่ชุดกับผ้าขึ้น เสื่อระบายลูกไม้เป็นชั้นหรือเชิง ซึ่งนิยมกันมาแต่เดิมจึงเสื่อมความนิยมลงมาเป็นผ้าแพร ผ้าโปร่งบาง หรือผ้าพิมพ์ดอก คอเสื้อกว้างขึ้นอีกและแขนเสื้อสั้นประมาณต้นแขน นอกจากนี้ยังตกแต่งด้วยเสื้อ ตามความพอใจของผู้สวมใส่ เมื่อหันมานุ่งขึ้นแล้วก็ไม่นิยมสะพายแพรอีกต่อไป การสะพายแพรซึ่ง พัฒนามาจากการห่มสไบเฉียงตามลักษณะการแต่งกายแบบสตรีไทยแต่โบราณจึงถูกยกเลิกไปโดย ปรีชา (เตชิต เฉยพ่วง 2015)

ในรัชกาลที่ 7 การแต่งกายของทั้งชายและหญิงได้เปลี่ยนไปเป็นแบบตะวันตกมากขึ้นในระยะ ต่อมา แต่พัฒนาการแต่งกายของชายไม่ค่อยมีขั้นตอนมากนัก ข้าราชการและคนในสังคมชั้นสูงทั่วไป ยังคงนุ่งผ้าม่วงโจงกระเบน ใส่เสื่อราชปะแตน สวมถุงเท้า รองเท้า ตามแบบตั้งแต่รัชกาลที่ 5 ซึ่งเป็น แบบการแต่งกาย สำหรับการแต่งกาย ออกงานสังคมต่างๆ ด้วยใน รัชกาลที่ 7 เมื่อมีพระราชทาน เสื้อในวัง โปรดให้เจ้านายและข้าราชการ นุ่งโจงกระเบน สีกกรมท่า แต่ ใส่เสื่อ ราชปะแตนสีดำ แทนสี ขาว และในสมัยนี้ชายในสังคมชั้นสูง บางคน ก็เริ่มแต่ง ราตรีสโมสร อย่างฝรั่ง ออกงานราตรีสโมสร บ้างแล้ว

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 มีการเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรม การแต่ง กาย บางอย่างตามนโยบายของรัฐบาลสมัยนั้น คือ ในปี พ.ศ. 2478 ได้มีการตราพระราชบัญญัติ การ แต่งกายพลเรือนให้ ข้าราชการชายนุ่งกางเกงยาว แทนผ้าม่วงโจงกระเบน แต่แบบเสื้อ ยังไม่มีการ กำหนดให้ ใช้แบบเสื้ออย่างชาวตะวันตก อย่างไรก็ตาม การนุ่งกางเกง ก็ยังไม่เป็นที่แพร่หลายในเวลา นั้น ด้านทรงผมสตรีสมัยนี้ไม่นิยมไว้ผมบ๊อบแบบครึ่งรัชกาลที่ 6 แต่จะตัดผม เป็นคลื่น ด้วยน้ำยาตัด ผม ที่ส่งเข้ามาขาย และหวีเรียบร้อยเรียกกันว่า "ผมคลื่น" ก่อนที่จะมี น้ำยาตัดผมส่งเข้ามาขายนั้น นิยมตัดกันด้วย คีมเผาไฟจากเตาถ่าน แล้วนำมาบอบ ที่ผมให้หยิกเป็นลอน ต้องใช้ความระมัดระวังใน การทำมาก ถ้าไม่ตัดผม ก็จะตัดผม " บ๊อบ " เดิมนั้นให้สั้น เข้าที่ท้ายทอยให้จนเห็นเชิงผมสูง คล้าย ผมผู้ชาย เรียกว่า ผมทรง " ชิงเกิล " ถ้าซอยเชิงผมให้สูงขึ้นไปมาก และตัดผม เปิดให้เห็นใบหู จนดู

เป็นทรงผม ผู้ชาย เรียกกันว่า ” อีตันครีอป ” แต่นิยมเฉพาะผู้ที่ ” ทันสมัย ” เท่านั้น (Leksawat 2014)

การแต่งกายสมัยรัฐนิยมและหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.ศ.2480-2500) ให้แต่งกายให้สมกับเป็นอารยชน โดยกำหนด การแต่งกาย และทรงผมแบบใหม่ ขอให้สตรีทุกคน ไว้ผมยาว เลิกใช้ผ้าโจงกระเบน เปลี่ยนเป็นนุ่งผ้าถุงแทน เลิกการใช้ผืนเดียวคาดอก หรือเปลือยกาย ท่อนบน ให้ใส่เสื้อแทน ส่วนชายนั้นขอให้เลิกนุ่งกางเกงแพรสีต่างๆ หรือผ้าม่วง เปลี่ยนมาเป็นนุ่งกางเกงขายาวแทน นอกจากนี้ยังมีประกาศของ กรมโฆษณาการ ออกมาเป็นระยะๆ แล้วยังมีประกาศของกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ วางระเบียบการแต่งกายของราชการ ในเวลาทำงานปกติ และทั่วไป เพื่อให้เป็นแบบอย่าง (ปิยวรรณ อัคราพันธ์ 2015)

ถึงแม้ว่าในปัจจุบันการแต่งกายของชาวไทยจะเป็นสากลมากขึ้น แต่ก็ยังคงเครื่องแต่งกายของไทยไว้ในโอกาสสำคัญต่าง ๆ เช่น ในงานพระราชพิธี งานที่เป็นพิธีการ หรือในโอกาสพบปะสังสรรค์ระหว่างผู้นำ พิธีแต่งงาน เทศกาลและงานประเพณีที่จัดขึ้น หรือในกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องการแสดงให้เห็นถึงความเป็นไทยอย่างชัดเจน ในบางหน่วยงานของราชการ มีการรณรงค์ให้แต่งกายในรูปแบบไทย ๆ ด้วย ซึ่งก็ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี เช่น วันอังคาร ชาวเชียงรายแต่งชุดสีม่วงซึ่งเป็นสีประจำจังหวัดเชียงราย วันจันทร์ ข้าราชการแต่งชุดสีฟ้าก็ เป็นต้น ถือว่าเป็นเอกลักษณ์ของไทยอีกประการหนึ่ง ตัวอย่าง ในสมัยอยุธยาตอนปลายนั้นหญิงไทยจะนุ่งโจงกระเบนสวนเสื้อรัดรูปแขนกระบอก ผู้ชายจะนุ่งผ้าม่วงโจง สวมเสื้อคอปิด ผ่าอกแขนยาว โดยปกติจะไม่นิยมใส่เสื้อซึ่งในปัจจุบันนี้เราหา แทบไม่ได้แล้วสำหรับการแต่งกายแบบนี้ เนื่องจากคนไทยสมัยปัจจุบันนิยมแต่งกายตามแบบนิยมตามชาวยุโรปซึ่งทำให้การแต่งกายแบบอดีตเริ่มเลือนหายไปมากเพราะการที่คนส่วนใหญ่หันไปนิยมสวมใส่ชุดเสื้อผ้าตามกระแสหรือตามแฟชั่นนั้น อาจทำให้เกิดปัญหาต่างๆ มากมายตามมา(ศศิธร โรจน์สงคราม and อุบลวรรณ สงกรานตานนท์ 2014) เช่น

- ปัญหาการสูญหายของเอกลักษณ์ประจำชาติ ในปัจจุบันนี้เราจะสังเกตเห็นว่าคนไทยส่วนมากไม่นิยมการแต่งกายด้วยผ้าไทยหรือรูปแบบที่สุภาพเรียบร้อยแบบไทยๆ ในการดำเนินชีวิตประจำวัน นอกจากงานพระราชพิธี งานมงคลต่างๆ เนื่องจากคนไทยสมัยปัจจุบันนิยมแต่งกายตามแบบชาตียุโรป และชาติตะวันตก ซึ่งทำให้การแต่งกายแบบอดีตเริ่มเลือนหายไปอย่างมาก ดังนั้นหากคนไทยไม่เริ่มที่จะอนุรักษ์ตั้งแต่ตอนนี้ และแน่นอนว่าในอนาคตลูกหลานของเราอาจจะเหลือเพียงความทรงจำและภาพถ่ายความงดงามของผ้าไทยได้ชื่นชม

- ปัญหาการแต่งกายที่ไม่รัดกุมหรือไม่เหมาะสมกับกาลเทศะ ปัจจุบันแฟชั่นของเสื้อผ้า ในประเทศไทยมีหลายรูปแบบ แต่แบบที่มักได้รับความนิยมมักจะมีลักษณะเป็นเสื้อฟ้าน้อยชิ้นหรือรัดรูป สามารถให้ผู้สวมใส่ถอดสัดส่วนของร่างกายได้ เช่น กระโปรงสั้น กางเกงขาสั้น เสื้อแขนกุด เสื้อสายเดี่ยว เป็นต้น ซึ่งเสื้อผ้าแฟชั่นดังกล่าวสามารถสวมใส่ได้ แต่ควรจำกัดแค่บางโอกาสหรือบางสถานที่เท่านั้น เพราะบางสถานที่ต้องมีกฎ ระเบียบ หรือข้อห้ามเกี่ยวกับรูปแบบเสื้อผ้าเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะเขตพระราชวัง เขตศาสนสถาน เขตโบราณสถาน หรือส่วนราชการต่างๆ แต่ในปัจจุบันผู้คนส่วนใหญ่กลับไม่รู้สึกรู้สีกว่าการเข้าเขตสถานที่ดังกล่าวควรจะต้องใส่เสื้อผ้าที่เรียบร้อยรัดกุม เพื่อเป็นการแสดงถึงการให้เกียรติและแสดงความเคารพต่อสถานที่นั้นๆ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวอาจเป็นแบบอย่างที่ไม่ถูกต้องหรือทำให้เกิดความเข้าใจผิดให้กับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ที่เข้ามาท่องเที่ยวในสถานที่สำคัญต่างๆ ได้

- ปัญหาการคุกคามทางเพศ จากความคึกคะนองในการสวมใส่เสื้อผ้าที่ไม่รัดกุมจนถูกมองว่าเป็นเรื่องปกติ และผู้หญิงเริ่มมีความใจกล้าและมั่นใจในตัวเองสูงกับการสวมใส่เสื้อผ้าโชว์หวิว อีกทั้งผู้ชายในปัจจุบัน ก็มีความยับยั้งชั่งใจน้อยลงทุกที ซึ่งอาจเป็นเพราะการสวมใส่เสื้อผ้าโชว์สัดส่วนของผู้หญิงทำให้เกิดความรู้สึกพลุ่งพล่าน ปลุกใจเสื่อป่าจากบรรดาชายฉกรรจ์ทั้งหลายโดยเฉพาะพวกกลุ่มมิจอาชีพ สาเหตุดังกล่าว จึงเป็นเหตุนำไปสู่ปัญหาการคุกคามทางเพศหรือการก่อกวนข่มขืนมากขึ้นกว่าในอดีต

วัฒนธรรมไทยเป็นเรื่องที่ชาวต่างชาติค่อนข้างให้ความสนใจในวันสำคัญและเทศกาล การละเล่นในแต่ละวันเพราะมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมต่างๆของประเทศไทยด้วย

6. แนวคิดและทฤษฎีด้านวัฒนธรรม

วัฒนธรรมตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Culture” มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า “Cultura” หมายถึงการเพาะปลูกและบำรุงให้เจริญงอกงาม เดิมนิยมใช้กับกลุ่มเกษตรกรในทวีปยุโรป ต่อมานำมาประยุกต์ใช้กับความเจริญในด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ (ประสิทธิ์ สระทอง 2017) สำหรับคำในภาษาไทย พลตรีพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนคราธิปพงศ์ประพันธ์ ทรงบัญญัติคำว่า วัฒนธรรมขึ้นโดยนำคำภาษาบาลีมารวมกับคำภาษาสันสกฤตคือ “วัฒนธรรม” มาจากคำว่า “วฒฺ” จากภาษาบาลีแปลว่าความเจริญงอกงามและ “ธรรม” มาจากคำว่า “ธรม” ในภาษาสันสกฤตแปลว่า

สภาพที่เป็นอยู่จริง รวมความแล้วหมายถึงสภาพที่แสดงถึงความเจริญงอกงามหรือความมีระเบียบวินัย นำมาใช้ในทางราชการครั้งแรกในพระราชบัญญัติบำรุงวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ.2483 และนิยมใช้สืบทอดมาจนถึงทุกวันนี้ปัจจุบันมีการนิยามคำว่าวัฒนธรรมในหลากหลายมิติขึ้นกับบริบทต่าง ๆ ตามการแปรเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ ช่วงเวลา และเงื่อนไขต่าง ๆ ของผู้คนในแต่ละยุคสมัย (ฉลองรัฐเจริญศรี 2003)

อย่างไรก็ตาม วัฒนธรรมกับมนุษย์เป็นสิ่งที่เชื่อมโยงกันอย่างลึกซึ้ง จึงอาจเรียกว่าสังคม-วัฒนธรรม (Socio - Cultural) ซึ่งหมายถึง สภาวะทางสังคมที่มีวัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดสภาพเป็นแบบแผนในการปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการดำเนินชีวิตรวมถึงใช้ในการกำหนดพฤติกรรมหรือความประพฤติของมนุษย์ในแต่ละสังคม ดังนั้น โดยรวมคำว่า วัฒนธรรมคือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อความเจริญงอกงามในวิถีแห่งชีวิตของส่วนรวม ของการดำเนินชีวิตมีการถ่ายทอดสืบทอดกันมา เช่น การละเล่น การแสดง การขับร้อง และอาหารการกิน เป็นต้น (สำราญ จูช่วย 2013)

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับความหมายของวัฒนธรรมดังกล่าวพบว่านักวิชาการส่วนใหญ่นิยามความหมายของวัฒนธรรมไว้คล้ายคลึงกันโดยสามารถสรุปพอสังเขปได้ว่า วัฒนธรรม คือสิ่งที่มนุษย์เปลี่ยนแปลง ปรับปรุงเพื่อความเจริญงอกงามในวิถีแห่งชีวิตซึ่งมีความเป็นองค์รวมที่ซับซ้อน และมีความหมายรวมถึงวิถีการดำเนินชีวิตเกี่ยวกับเรื่องต่างๆของมนุษย์ที่สะท้อนถึง ความคิด ความเชื่อ ความรู้สึก ทศนคติ ค่านิยม ประเพณีและการแสดงออกอันเป็นพฤติกรรมร่วมกันของมนุษย์ในเรื่องต่างๆ

6.1 ความสำคัญของวัฒนธรรม

วัฒนธรรมไทยครอบคลุมถึงทุกสิ่งทุกอย่างอันเป็นแบบแผนในความคิด และการกระทำที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือสังคมใดสังคมหนึ่ง มนุษย์ได้คิดสร้างระเบียบกฎเกณฑ์วิธีการในการปฏิบัติ การจัดระเบียบตลอดจนความเชื่อ ความนิยม ความรู้ และเทคโนโลยีต่าง ๆ ในการควบคุม และใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ อีกทั้งวัฒนธรรมเป็นเครื่องวัดและเครื่องกำหนดความเจริญหรือความเสื่อมของสังคม และขณะเดียวกัน วัฒนธรรมยังกำหนดชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคม ดังนั้นวัฒนธรรมจึงมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของประชาชน และต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติมาก โดยวัฒนธรรมไทยมีความสำคัญดังต่อไปนี้

1) วัฒนธรรมเป็นเครื่องสร้างระเบียบแก่สังคมมนุษย์ วัฒนธรรมไทยเป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรมของสมาชิกในสังคมไทย ให้มีระเบียบแบบแผนที่ชัดเจนรวมถึงผลของการแสดง

พฤติกรรมตลอดจนถึงการสร้างแบบแผนของความคิด ความเชื่อ และค่านิยมของสมาชิกให้อยู่ในรูปแบบเดียวกัน

2) วัฒนธรรมทำให้เกิดความสามัคคีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สังคมที่มีวัฒนธรรมเดียวกันย่อมจะมีความรู้สึกผูกพันเดียวกัน เกิดความเป็นปึกแผ่น จงรักภักดีและอุทิศตนให้กับสังคมทำให้สังคมอยู่รอด

3) วัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดรูปแบบของสถาบัน เช่น รูปแบบของครอบครัวจะเห็นได้ว่าลักษณะของครอบครัวแต่ละสังคมต่างกันไป ทั้งนี้เนื่องจากวัฒนธรรมในสังคมเป็นตัวกำหนดรูปแบบ เช่น วัฒนธรรมไทยกำหนดเป็นแบบสามีภรรยาเดียว ในอีกสังคมหนึ่งกำหนดว่าชายอาจมีภรรยาได้หลายคน หรือหญิงอาจมีสามีได้หลายคน ความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงานเป็นสิ่งที่ดีหรือเป็นเรื่องขัดต่อศีลธรรม

4) วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือช่วยแก้ปัญหา และสนองความต้องการของมนุษย์ มนุษย์ไม่สามารถดำรงชีวิตภายใต้สิ่งแวดล้อมได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้นมนุษย์ต้องแสวงหาความรู้จากประสบการณ์ที่ตนได้รับการประดิษฐ์คิดค้นวิธีการใช้ทรัพยากรนั้นให้เกิดประโยชน์ต่อชีวิตและถ่ายทอดจากสมาชิกรุ่นหนึ่งไปสู่สมาชิกรุ่นต่อไปได้โดยวัฒนธรรมของสังคม

5) วัฒนธรรมช่วยให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้า หากสังคมใดมีวัฒนธรรมที่ดั่งามเหมาะสม เช่น ความมีระเบียบวินัย ขยัน ประหยัด อุตุน การเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว เป็นต้น สังคมนั้นย่อมจะเจริญก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็ว

6) วัฒนธรรมเป็นเครื่องแสดงเอกลักษณ์ของชาติ คำว่า เอกลักษณ์ หมายถึง ลักษณะพิเศษหรือลักษณะเด่นของบุคคลหรือสังคม ที่แสดงว่าสังคมหนึ่งแตกต่างไปจากอีกสังคมหนึ่ง เช่น วัฒนธรรมการพบปะกันในสังคมไทย จะมีการยกมือไหว้กันแต่ในสังคมญี่ปุ่นใช้การคำนับกัน เป็นต้น

วัฒนธรรม เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลเหนือความคิดและพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม เพราะวัฒนธรรมคือ วิถีชีวิตของคนในสังคมนั้นเอง การท าดตามวัฒนธรรมของบุคคลจะเป็นที่ยอมรับของกลุ่มถ้าบุคคลใดไม่ปฏิบัติตามวัฒนธรรมของสังคม จะกลายเป็นบุคคลไม่พึงปรารถนา มนุษย์จึงมีพฤติกรรมและความคิดอยู่ในขอบเขตของวัฒนธรรมจนอาจกล่าวได้ว่า วัฒนธรรมเป็นลักษณะประจำตัวของมนุษย์ แต่ละกลุ่มจะมีวัฒนธรรมหรือแบบชีวิตของตนเอง บุคคลจะได้รับการอบรมให้รู้จักวัฒนธรรมตั้งแต่เด็ก โดยการอบรมสั่งสอนจากพ่อแม่และครู บางครั้งเมื่อเข้าสังคมพฤติกรรมของ

บุคคลถูกบังคับโดยปริยาย ให้ทำตามแบบอย่างตามวัฒนธรรมที่ทุกคนหรือสังคมนั้นๆ ยึดถือโดยอัตโนมัติโดยไม่รู้สึกตัวจนถือเป็นความเคยชิน นั่นคือพฤติกรรมของคนถูกควบคุมโดยวัฒนธรรมนั่นเอง (Laeheem and Baka 2010)

องค์การใดที่ขาดวัฒนธรรมจะเป็นองค์การที่ขาดศูนย์รวม ขาดพลังยึดเหนี่ยวบุคลากรเข้าด้วยกัน เป็นองค์การที่ขาดขวัญ กำลังใจ วัฒนธรรมจะเป็นคาน้ำขึ้น ช่วยให้ผู้บุคลากรทำงานดีขึ้น วัฒนธรรมแข็งแกร่ง (Strong Culture) คือ กฎระเบียบที่ไม่เป็นทางการที่บอกบุคลากรว่าควรปฏิบัติตนอย่างไร องค์การคาดหวังอะไร ควรทำอะไรภายใต้วัฒนธรรมที่แข็งแกร่งบุคลากรจะไม่เสียเวลาในการพยายามค้นหาว่า ควรปฏิบัติตัวอย่างไร วัฒนธรรมที่แข็งแกร่งจึงมีผลต่อการปฏิบัติงานอย่างมาก บุคลากรจะทุ่มเทการทำงานมากขึ้น 1 - 2 ชั่วโมงต่อวัน จะช่วยลดอัตราการลาออก การขาดงาน วัฒนธรรมในองค์การ อาจทำให้บุคลากรเฉื่อยชาหรือปราดเปรียว เป็นผู้จัดการที่ทรหด เป็นครูที่อดทน เป็นคนที่มีความรับผิดชอบ

วัฒนธรรมจึงมีผลมากต่อชีวิตการทำงาน องค์การที่แข็งแกร่งยังลดการเข้ามาทำงานอย่างฉาบฉวยของพนักงาน เพราะพนักงานใหม่มีขาดความซาบซึ้งและความเข้าใจวัฒนธรรมองค์การ ทำให้ยากที่จะปรับตัวให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม อันที่จริงแล้วความไม่เข้าใจเป็นเรื่องของความไม่แน่ใจในสิ่งที่เห็น ได้ยิน ได้รับรู้องค์การที่มีวัฒนธรรมที่แข็งแกร่งจะขจัดความไม่แน่ใจนี้ได้ เพราะจะชี้ให้เห็นโครงสร้างมาตรฐานและค่านิยมวัฒนธรรมที่มีอยู่ อาจกล่าวได้ว่าองค์การเป็นสถาบันสุดท้ายของสังคม (Saffold III 1988) ที่สามารถมีบทบาทในการหล่อหลอมค่านิยมที่ถูกต้องแก่คนรุ่นใหม่ในสังคม ให้เลิกความจับจดไม่มีการวางแผนในการทำงาน การใช้ชีวิต หล่อหลอมคนรุ่นใหม่ให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ผู้บริหารระดับสูง ผู้จัดการจึงควรตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมองค์การ คนในทุกอาชีพทุกระดับจำเป็นต้องเข้าใจวัฒนธรรม เข้าใจว่าวัฒนธรรมทำงานกันอย่างไร เพราะวัฒนธรรมมีผลมากต่อชีวิตการทำงาน คนที่เพิ่งเริ่มทำงานอาจคิดว่า งานก็คืองาน แต่ความจริงแล้วเมื่อเขาเลือกทำงานที่ใด เท่ากับเขาเลือกวิถีทางดำเนินชีวิตวัฒนธรรมในองค์การ อาจทำให้เขาเป็นครูที่อดทนเป็นคนมีความรับผิดชอบ นิยมการรักษามาตรฐาน ทำงานเป็นทีมหรืออยู่คนเดียว แต่เมื่อเวลาผ่านไปหลายๆ ปี เขาจะปรับเข้ากับวัฒนธรรมนั้นโดยไม่รู้ตัว และเมื่อเปลี่ยนงานใหม่ เขาจะพบความประหลาดใจถึงความแตกต่างของที่ทำงานเก่ากับที่ทำงานใหม่

ความตื่นตระหนกทางวัฒนธรรม (Culture Shock) เป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ว่าทำไมคนจึงพลัด เมื่อออกจากองค์การหนึ่งไปทำงานในอีกองค์การหนึ่ง การที่เขาพลัดมิได้เนื่องมาจาก

การทำงาน แต่เนื่องมาจากเขาอ่านวัฒนธรรมองค์การใหม่ไม่ถูกต้อง ไม่เข้าใจและไม่คาดคิดมาก่อน ทุกองค์การสามารถมีวัฒนธรรมที่แข็งแกร่งได้ ถ้าผู้บริหารระดับสูงรู้ว่าองค์การมีวัฒนธรรมลักษณะใด อยู่ แม้ว่าจะมีอยู่อย่างเลือนลางก็ตาม ความสำเร็จในส่วนนี้ขึ้นอยู่กับผู้จัดการระดับสูงสามารถอ่าน วัฒนธรรมที่เป็นอยู่ได้ถูกต้องเพียงใด สามารถขัดเกลา ปรับ ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมได้อย่างไร ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะสร้างความสำเร็จให้องค์การ โดยการชักนำความคิดเห็น สร้างค่านิยม ร่วมกันเป็นผู้นำด้านอื่นๆ และเข้าใจความสำคัญของการทำงานร่วมกันกับคนในองค์การ (Ward, Furnham et al. 2005) วัฒนธรรมในสังคมเป็นวิถีทางในการดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคมนั้นๆ รวม ยึดถือและกำหนดลักษณะการปฏิบัติงานของกลุ่มในสังคม ตลอดจนเสมือนเป็นมาตรการในการ ประเมินคุณค่าทางวัตถุและพฤติกรรม ซึ่งพฤติกรรมเป็นผลมาจากวัฒนธรรมจะแสดงออกได้ทั้งจิตใจ หรืออารมณ์และความเข้าใจง่าย ๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะวัฒนธรรม จะแสดงให้เห็นความเจริญของสังคมทั้งในทางจิตใจและวัตถุ ดังนั้นวัฒนธรรมจึงเป็นเรื่องที่ควรเอาใจ ใส่พิจารณาถึงซึ่งว่าวัฒนธรรมด้านใดบ้างที่ช่วยส่งเสริมการบริหารพัฒนา อันจะเป็นประโยชน์ต่อการ วางแนวทาง

6.2 ลักษณะพื้นฐานทางวัฒนธรรม

Kroeber และ Clyde Kluckhohn (1952) คิดว่า วัฒนธรรม เป็นระบบความเชื่อและ ค่านิยมทางสังคมที่อยู่เบื้องหลังพฤติกรรมของมนุษย์ เป็นกฎระเบียบหรือมาตรฐานที่คนในสังคม ยอมรับ จนเป็นวิถีชีวิตของคนในสังคม และอธิบายลักษณะพื้นฐานทางวัฒนธรรมไว้ 6 ประการ (Kroeber and Kluckhohn 1952) คือ

- 1) วัฒนธรรม เป็นความคิดริเริ่มและค่านิยมทางสังคม ซึ่งเป็นตัวกำหนดมาตรฐาน ของพฤติกรรมคน ในวัฒนธรรมเดียวกันจะสามารถคาดคะเนพฤติกรรมของพฤติกรรมผู้อื่น ใน สถานการณ์ต่างๆ ได้ ซึ่งทำให้พฤติกรรมของเขามีความสอดคล้องต้องกันกับผู้อื่น
- 2) วัฒนธรรม เป็นสิ่งที่มนุษย์เรียนรู้ทีละเล็กทีละน้อย จากการเกิดและเติบโตใน สังคมแห่งนี้ เปรียบเสมือนมรดกทางสังคม ได้รับถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่งโดยผ่าน กระบวนการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม หรือกระบวนการเรียนรู้ทางวัฒนธรรม
- 3) วัฒนธรรม มีพื้นฐานมาจากการใช้สัญลักษณ์ พฤติกรรมของมนุษย์มีต้นกำเนิดมา จากการใช้สัญลักษณ์ ระบบสัญลักษณ์ช่วยให้มนุษย์สามารถเก็บรวบรวมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ธรรมชาติอย่างเป็นระบบและสามารถถ่ายทอดความรู้ที่นั่นไปยังคนรุ่นหลังต่อไป

4) วัฒนธรรม เป็นองค์ความรู้และภูมิปัญญา ในลักษณะนี้วัฒนธรรมมีหน้าที่สนองตอบความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ วางกฎเกณฑ์ให้มนุษย์ดำเนินชีวิตอย่างมีระเบียบแบบแผน เพื่อให้สังคมทำงานได้อย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ ช่วยให้มนุษย์สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม เป็นพื้นฐานของการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยี เพื่อความเจริญและความอยู่รอดของมนุษย์นอกจากนี้ประเพณียังแตกแขนง แบ่งตามระดับความเข้มงวดมากไปหาเข้มงวดน้อย ดังนี้ จารีต ประเพณีหรือศีลธรรม ขนบประเพณี และธรรมเนียมประเพณี

- จารีตประเพณี คือค่านิยมที่สังคมมองว่าหากฝ่าฝืน ไม่ทำตาม ถือเป็นความผิดหรือเป็นเรื่องที่ผิดศีลธรรม แต่เนื่องจากจารีตประเพณีของแต่ละสังคมไม่เหมือนกัน การยึดถือจารีตประเพณีของแต่ละสังคมจึงแตกต่างกัน

- ขนบประเพณี หมายถึง ค่านิยมที่สังคมกำหนดเป็นแบบแผนชัดเจนว่า ควรจะปฏิบัติเป็นขั้นเป็นตอนอย่างไร เช่น พิธีการต่างๆ

- ธรรมเนียมประเพณี หมายถึงค่านิยมที่ปฏิบัติกันอยู่ในชีวิตประจำวัน ฝ่าฝืนได้ไม่ถือว่าเป็นความผิดร้ายแรง หากแต่เป็นเรื่องเสียมารยาทเท่านั้น

6.3 ความสำคัญของวัฒนธรรมไทย

จากที่กล่าวมาแล้ว สามารถสรุปความสำคัญของวัฒนธรรมได้ดังนี้

1) วัฒนธรรมเป็นเครื่องสร้างระเบียบแก่สังคมมนุษย์ วัฒนธรรมไทยเป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรมของสมาชิกในสังคมไทย ให้มีระเบียบแบบแผนที่ชัดเจนรวมถึงผลของการแสดงพฤติกรรมตลอดจนถึงการสร้างแบบแผนของความคิด ความเชื่อ และค่านิยมของสมาชิกให้อยู่ในรูปแบบเดียวกัน

2) วัฒนธรรมทำให้เกิดความสามัคคีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สังคมที่มีวัฒนธรรมเดียวกันย่อมจะมีความรู้สึกผูกพันเดียวกัน เกิดความเป็นปึกแผ่น จงรักภักดีและอุทิศตนให้กับสังคมทำให้สังคมอยู่รอด

3) วัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดรูปแบบของสถาบัน เช่น รูปแบบของครอบครัวจะเห็นได้ว่าลักษณะของครอบครัวแต่ละสังคมต่างกันไป ทั้งนี้เนื่องจากวัฒนธรรมในสังคมเป็นตัวกำหนดรูปแบบ เช่น วัฒนธรรมไทยกำหนดเป็นแบบสามีภรรยาเดียว ในอีกสังคมหนึ่งกำหนดว่าชายอาจมีภรรยาได้หลายคน หรือหญิงอาจมีสามีได้หลายคน ความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงานเป็นสิ่งที่ดีหรือเป็นเรื่องขัดต่อศีลธรรม

4) วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือช่วยแก้ปัญหา และสนองความต้องการของมนุษย์ มนุษย์ไม่สามารถดำรงชีวิตภายใต้สิ่งแวดล้อมได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้นมนุษย์ต้องแสวงหาความรู้จากประสบการณ์ที่ตนได้รับการประดิษฐ์คิดค้นวิธีการใช้ทรัพยากรนั้นให้เกิดประโยชน์ต่อชีวิตและถ่ายทอดจากสมาชิกรุ่นหนึ่งไปสู่สมาชิกรุ่นต่อไปได้โดยวัฒนธรรมของสังคม

5) วัฒนธรรมช่วยให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้า หากสังคมใดมีวัฒนธรรมที่ดั่งามเหมาะสม เช่น ความมีระเบียบวินัย ขยัน ประหยัด อุตุน การเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว เป็นต้น สังคมนั้นย่อมจะเจริญก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็ว

6) วัฒนธรรมเป็นเครื่องแสดงเอกลักษณ์ของชาติ คำว่า เอกลักษณ์ หมายถึง ลักษณะพิเศษหรือลักษณะเด่นของบุคคลหรือสังคม ที่แสดงว่าสังคมหนึ่งแตกต่างไปจากอีกสังคมหนึ่ง เช่น วัฒนธรรมการบปะกันนในสังคมไทย จะมีการยกมือไหว้กันแต่ในสังคมญี่ปุ่นใช้การคำนับกัน เป็นต้น

วัฒนธรรมและประเพณีต่างๆ ประเทศไทยมีการติดต่อกับหลายเชื้อชาติ ทำให้มีการรับวัฒนธรรมของชาติต่าง ๆ เข้ามา แต่คนไทยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม และปฏิบัติสืบทอดกันมาจนกลายเป็น ส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของไทย เช่น ประเพณีทานก้วยสลาก ประเพณีล่องเรือไฟ ประเพณีแข่งเรือ ประเพณีลอยกระทง ที่จัดขึ้นในทุกวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 และจัดในทุกพื้นที่ของประเทศไทย หรือประเพณีรดน้ำในวันสงกรานต์ ที่จัดขึ้นในวันที่ 13 เมษายน ของทุกปี เป็นต้น อีกทั้งสังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม ซึ่งเป็นอาชีพหลักมาแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้คนไทยมีความผูกพันกับธรรมชาติ มีความอดทน การร่วมมือร่วมใจ รู้จักบุญของธรรมชาติและบุญคุณของแผ่นดิน

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า วัฒนธรรมมีลักษณะที่ได้จากการเรียนรู้ และสั่งสมเป็นเวลานานไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ พรอมกับมีการปรับปรุงให้ดีขึ้นและถ่ายทอดสู่สังคมจนกลายเป็นมรดกทางสังคม วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มอยู่ในสังคม และมีการถ่ายทอดเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตในขณะเดียวกันก็มีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์และความเปลี่ยนแปลงของแต่ละสังคมได้อีกด้วย อีกหนึ่งด้านที่สามารถแสดงออกถึงความเป็นไทยก็คือศิลปกรรมซึ่งมีมากมายหลากหลายรูปแบบ

7. แนวคิดและทฤษฎีด้านศิลปกรรมไทย

ชนชาติไทยเป็นชนชาติที่มีเอกลักษณ์ทางศิลปกรรมสูงงานศิลปะเป็นงาน ที่ให้ความรู้สึก ทางด้านสุนทรีย์ของมนุษย์ที่มีจิตใจสูง ซึ่งถ่ายทอดความรู้สึกที่มีคุณค่าทางจิตใจ ส่งผลให้คนไทยเป็นผู้ มีวัฒนธรรมทางจิตใจที่ถ่ายทอดทางอารมณ์ได้ 2 ลักษณะคือ (พิชิตชัย รัชตามพร 2008)

1) ถ่ายทอดออกมาเป็นรูปธรรม ได้แก่ สถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม และประณีตศิลป์

2) ถ่ายทอดออกมาไม่เป็นรูปธรรม ได้แก่ วรรณคดี ดนตรี และนาฏศิลป์ ศิลปวัฒนธรรมไทย ที่ปรากฏจะสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของพุทธศาสนา การถ่ายทอดทาง อารมณ์ทั้ง 2 ลักษณะ ก่อให้เกิดวัฒนธรรมซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะชาติของคนไทย ผลงานที่ช่างฝีมือไทยหรือศิลปินไทยได้ สร้างสมไว้จากความรู้สึกนึกคิดหรือจินตนาการ

7.1 จิตรกรรม (Painting)

จิตรกรรม หมายถึง ภาพที่แสดงถึงเรื่องราว ตลอดไปถึงงานเขียนภาพลวดลายประดับ ตกแต่งในงานช่างต่างๆ ซึ่งเป็นศิลปกรรมชั้นสูง และเพื่อให้เกิดความงามในศิลปะตามคติของชาติ โดยการเขียนซึ่งใช้สีหรือวัสดุใดๆ ก็ตามให้บังเกิดเป็นภาพต่างๆ เช่น ภาพคนเหมือน (Portrait) ภาพหุ่นนิ่ง (Still Life) ภาพคน (Human Figure) ภาพสัตว์ (Animal Figure) ภาพทิวทัศน์ (Landscape) เป็นต้น (Tangtulanont 2013) ซึ่งเป็นการถ่ายทอดภาพจากธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ลงบน ระบาย 2 มิติ แบบราบ เช่น กระดาษ ผ้าใบ ผนัง เป็นต้น จิตรกรรมมีหลายแขนง จึงมีการเรียกชื่อ ของจิตรกรรมแต่ละแขนงแตกต่างกันไปโดยพิจารณาจากวัสดุที่ใช้หรือจากเรื่องราว หรือจากตำแหน่ง ที่ติดตั้งผลงานที่สร้างขึ้น ฯลฯ แล้วแต่ความเหมาะสม เช่น จิตรกรรมสีน้ำ จิตรกรรมสีฝุ่น จิตรกรรม หุ่นนิ่ง จิตรกรรมภาพคน จิตรกรรมฝาผนัง เป็นต้น ศิลปินผู้สร้างงานจิตรกรรมนี้ เรียกว่า จิตรกร

ดังนั้นจิตรกรรม (Painting) หมายถึง ผลงานศิลปะที่แสดงออกด้วยการขีดเขียน การวาด และระบายสี เพื่อให้เกิดภาพ เป็นงานศิลปะที่มี 2 มิติ เป็นรูปแบบไม่มีความลึกหรือหนา แต่ สามารถเขียนลงตาให้เห็นว่ามีความลึกหรือหนาได้ ความงามของจิตรกรรมเกิดจากการใช้สีในลักษณะ ต่าง ๆ กัน ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ 2 ชนิด คือ

1) การวาดเส้น (Drawing) เป็นการวาดภาพโดยใช้ปากกา หรือดินสอ ขีดเขียนลงไป บนพื้นผิววัสดุรองรับเพื่อให้เกิดภาพ การวาดเส้น คือ การขีดเขียนให้เป็นเส้นไม่ว่าจะเป็นเส้นเล็ก หรือ

เส้นใหญ่ ๆ มักมีสีเดียว แต่การวาดเส้นไม่ได้จำกัดที่จะต้องมีสีเดียว อาจมีสีหลาย ๆ สีก็ได้ การวาดเส้น จัดเป็นพื้นฐานที่สำคัญของงานศิลปะแทบทุกชนิด

2) การระบายสี (Painting) เป็นการวาดภาพโดยการใช้พู่กัน หรือแปรง หรือวัสดุอย่างอื่น มาระบายให้เกิดเป็นภาพ การระบายสี ต้องใช้ทักษะการควบคุมสีและเครื่องมือมากกว่าการวาดเส้น ผลงานการระบายสีจะสวยงาม เหมือนจริง และสมบูรณ์แบบมากกว่าการวาดเส้น (Choadchong 2015)

งานจิตรกรรม ที่นิยมสร้างสรรค์ ขึ้นมีหลายลักษณะ ดังนี้ คือ

1) ภาพทิวทัศน์ (Landscape Painting) เป็นภาพที่แสดงความงาม หรือความประทับใจในความงาม ของธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อมของศิลปินผู้วาด ภาพทิวทัศน์แบ่งเป็นลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ ภาพทิวทัศน์ผืนน้ำ หรือ ทะเล (Seascape) ภาพทิวทัศน์พื้นดิน (Landscape) ภาพทิวทัศน์ของชุมชนหรือเมือง (Cityscape)

2) ภาพคน (Figure Painting) เป็นภาพที่แสดงกิริยาท่าทางต่าง ๆ ของมนุษย์แบบเต็มตัว โดยไม่เน้นแสดงความเหมือนของใบหน้า

3) ภาพคนเหมือน (Portrait Painting) เป็นภาพที่แสดงความเหมือนของใบหน้าของคน ๆ ใดคนหนึ่ง

4) ภาพสัตว์ (Animals Figure Painting) แสดงกิริยาท่าทางของสัตว์ในลักษณะต่าง ๆ

5) ภาพประกอบเรื่อง (Illustration Painting) เป็นภาพที่เขียนขึ้น เพื่อบอกเล่าเรื่องราว หรือถ่ายทอดเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้อื่นได้รับรู้ โดยอาจเป็นทั้งภาพประกอบเรื่องในหนังสือ พระคัมภีร์ หรือภาพเขียนบนฝาผนัง อาคารสถาปัตยกรรมต่าง ๆ และรวมถึงภาพโฆษณาต่าง ๆ

6) ภาพหุ่นนิ่ง (Still Painting) เป็นภาพวาดเกี่ยวกับสิ่งของเครื่องใช้ หรือ วัสดุที่ไม่มีการเคลื่อนไหว เป็นสิ่งที่อยู่กับที่

7) ภาพจิตรกรรมฝาผนัง (Mural Painting) เป็นภาพเขียนที่เขียนไว้ตามผนังอาคาร โบสถ์ หรือวิหารต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะแสดงเรื่องราวศาสนา ชาดก ประวัติของศาสดา กิจกรรมของพระมหากษัตริย์ บางแห่งเขียนไว้เพื่อประดับตกแต่ง

7.2 ประติมากรรมไทย (Thai Sculpture)

ประติมากรรมไทย หมายถึง ผลงานศิลปะที่แสดงออกโดยกรรมวิธีงานปั้น และแกะสลัก ที่จะต้องนำมาทำการหล่ออีกทีหนึ่ง หรือการประกอบเข้าเป็นรูปทรง 3 มิติ ซึ่งมีแบบอย่างเป็นของไทยโดยเฉพาะ วัสดุที่ใช้ในการสร้างมักจะเป็น ดิน ปูน หิน อิฐ โลหะ ไม้ งาม้าง เขาสัตว์ กระดูก ฯลฯ (Boisselier and Beurdeley 1975) ซึ่งเป็นงานฝีมือโดยมากมักจะเป็นงานปั้นเกี่ยวกับพระพุทธรูป มีตั้งแต่ขนาดเล็กไปจนถึงขนาดใหญ่ เครื่องใช้และเครื่องประดับต่างๆ ผลงานประติมากรรมไทย มีทั้งแบบ นูนต่ำ นูนสูง และลอยตัว งานประติมากรรมนูนต่ำ และนูนสูงมักทำ เป็นลวดลายประกอบกับสถาปัตยกรรม เช่นลวดลายปูนปั้น ลวดลายแกะสลักประดับตามอาคารบ้านเรือนโบสถ์ วิหาร พระราชวัง ฯลฯ นอกจากนี้ยังอาจเป็นลวดลายตกแต่งงานประติมากรรมแบบลอยตัวด้วย สำหรับงานประติมากรรมแบบลอยตัว มักทำเป็นพระพุทธรูป เทวรูป รูปเคารพต่างๆ ตุ๊กตา ภาชนะดินเผา ตลอดจนเครื่องใช้ต่างๆ ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไปตามสกุลช่างของแต่ละท้องถิ่น หรือแตกต่างกันไปตามคตินิยมในแต่ละยุคสมัย โดยทั่วไปแล้วเรามักศึกษาลักษณะของสกุล ช่างที่เป็นรูปแบบของศิลปะสมัยต่างๆ ในประเทศไทยจากลักษณะของพระพุทธรูป เนื่องจากเป็นงานที่มีวิวัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน จัดสร้างอย่างปราณีตบรรจง (Listopad 1995) ผู้สร้างมักเป็นช่างฝีมือที่เชี่ยวชาญที่สุดในท้องถิ่นหรือยุคนั้นๆ และเป็นประติมากรรมที่มีวิธีการจัดสร้างอย่างศักดิ์สิทธิ์เปี่ยมศรัทธา ลักษณะของประติมากรรมของไทยในสมัยต่างๆ สามารถลำดับได้ดังนี้

1) ศิลปะทวารวดี พุทธศตวรรษที่ 11 - 16 ศูนย์กลางของอาณาจักรทวารวดีของชนชาติมอญ ละว้า อยู่แถบนครปฐม ราชบุรี อุทอง และกินพื้นที่ไปจนถึงภาคตะวันออก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แถบ บุรีรัมย์ ปราจีนบุรี และขึ้นมาทางเหนือแถบ ลำพูน ลักษณะสำคัญของพระพุทธรูปสมัยทวารวดี คือ พระเกตุมาลาเป็นต่อมมุน และสั้น พระพักตร์แบนกว้าง พระหนูป้าน พระนาฏแคบ พระนาสิกป้านใหญ่ พระโอษฐ์หนา พระหัตถ์และพระบาทใหญ่ (Listopad 1999)

2) ศิลปะศรีวิชัย พุทธศตวรรษที่ 13 - 18 อาณาจักรศรีวิชัยอยู่ทางภาคใต้ มีศูนย์กลางอยู่ที่ชวภาคกลางและมีอาณาเขตมาถึงทางภาคใต้ของไทย มีการขุดค้นพบโบราณวัตถุสมัยศรีวิชัยอยู่มากมายทั่วไป โดยเฉพาะที่เมืองไชยา จ.สุราษฎร์ธานี นิยมสร้างรูปพระโพธิสัตว์มากกว่าพระพุทธรูป เนื่องจากสร้างตามลัทธิมหายาน พระพุทธรูปสมัยศรีวิชัยมีลักษณะสำคัญ คือ พระวรกายอวบอ้วนได้ส่วนสัด พระโอษฐ์เล็กได้สัดส่วน พระพักตร์คล้ายพระพุทธรูปเชียงแสน

3) ศิลปะลพบุรี พุทธศตวรรษที่ 16 - 18 ศิลปะลพบุรีพบที่ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตลอดจนในประเทศกัมพูชา ซึ่งเป็นของชนชาติขอม แต่เดิมเป็นศิลปะขอม แต่เมื่อชนชาติไทยเข้ามาครอบดินแดนแถบนี้ และมีการผสมผสานศิลปะขอมกับศิลปะไทย จึงเรียกว่า ศิลปะลพบุรี ลักษณะที่สำคัญของพระพุทธรูปแบบลพบุรีคือ พระพักตร์สั้นออกเป็นรูปสี่เหลี่ยม มีพระเนตรโปน พระโอษฐ์แฉะกว้าง พระเกตุมาลาทำเป็นต่อมพูน บางองค์เป็นแบบฝาชีครอบ พระนาสิกใหญ่ พระขนงต่อกันเป็นรูปปีกกา พระกรรณยาวย้อยลงมาและมีกุนทลประดับด้วยเสมอ

4) ศิลปะล้านนา พุทธศตวรรษที่ 16 - 21 ศิลปะล้านนา หรือศิลปะเชียงใหม่ อยู่ทางตอนเหนือของประเทศไทย และมีลักษณะเก่าแก่มาก คาดว่ามีการสืบทอดต่อเนื่องของศิลปะทวารวดี และลพบุรี ในดินแดนแถบนี้มาตั้งแต่สมัยทริภุญชัย ศูนย์กลางของศิลปะ ล้านนาเดิมอยู่ที่เชียงใหม่ เรียกว่าอาณาจักรโยนก ต่อมาเมื่อ พญาเม็งรายได้ย้ายมาสร้างเมืองเชียงใหม่ ศูนย์กลางของอาณาจักรล้านนาก็อยู่ที่เมืองเชียงใหม่สืบทอดมาอีกเป็นเวลานาน ลักษณะสำคัญของพระพุทธรูปศิลปะล้านนา ซึ่งมักเรียกว่า แบบเชียงใหม่ คือ พระวรกายอวบอ้อม พระพักตร์อ้อม ยิ้มสำรวม พระเกตุมาลาเป็นรูปต่อมกลม และดอกบัวตูม ไม่มีไรพระศก พระศกเป็นแบบกั้นหอย พระขนงโค้งรับพระนาสิกงุ้มเล็กน้อย ชายสังฆาฏิสั้นเหนือพระถัน พระอุระนูนตั้งราชสีห์ ทำนั้งขัดมารีเพชร

5) ศิลปะสุโขทัย พุทธศตวรรษที่ 17 - 20 อาณาจักรสุโขทัย นับเป็นอาณาจักรแรกของคนไทย ศิลปะสุโขทัยจึงนับเป็นสกุลศิลปะแบบแรกของชนชาติไทย ที่ผ่านการคิดค้น สร้างสรรค์ คลี่คลาย สังเคราะห์ในแผ่นดินที่เป็นปึกแผ่น มั่นคงจนได้รูปแบบที่งดงาม พระพุทธรูปสุโขทัย ถือว่ามีความงามตามอุดมคติไทยอย่างแท้จริง ลักษณะสำคัญของพระพุทธรูปสุโขทัย คือ พระวรกายโปร่ง เส้นรอบนอกโค้งงามได้จังหวะ พระพักตร์รูปไข่ยาวสมส่วน ยิ้มพองาม พระขนงโค้ง รับกับพระนาสิกที่งุ้มเล็กน้อย พระโอษฐ์แฉะอ้อม ดูสำรวม มีเมตตา พระเกตุมาลารูปเปลวเพลิง พระสังฆาฏิยาวจรดพระนาภี พระศกแบบกั้นหอย ไม่มีไรพระศก พระพุทธรูปศิลปะสุโขทัยมีความงดงามมาก ที่มีชื่อเสียงมาก ได้แก่ พระพุทธชินราช พระพุทธชินสีห์ พระศาสดา พระพุทธไตรรัตนนายก และพระพุทธรูปปางลีลา นอกจากพระพุทธรูปแล้ว ในสมัยสุโขทัยยังมีงานประติมากรรมที่มีชื่อเสียงอีกอย่างหนึ่งคือ เครื่องสังคโลก ซึ่งเป็นเครื่องปั้นดินเผาสมัยสุโขทัยที่มีลักษณะเฉพาะ มีชื่อเสียงไปทั่วโลก เครื่องปั้นดินเผาสังคโลก เป็นเครื่องปั้นดินเผาเคลือบ สีเขียวไขกา สีน้ำตาล สีใส เขียนทับลายเขียนรูป

ต่างๆ มี ผิวเคลือบแตกราน สังกโลกเป็นสินค้าออกที่สำคัญของอาณาจักรสุโขทัยที่ ส่งไปจำหน่ายนอกอาณาจักร จนถึงฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และญี่ปุ่น (Bowie 1960)

6) ศิลปะอุททอง พุทธศตวรรษที่ 17 - 20 อาณาจักรอุททอง เป็นอาณาจักรเก่าแก่ก่อนอาณาจักรอยุธยา ซึ่งมีความสัมพันธ์กับอาณาจักรต่างๆ ได้แก่ ทวารวดี ศรีวิชัย ลพบุรี รวมทั้งสุโขทัย ดังนั้นรูปแบบศิลปะจึงได้รับอิทธิพลของสกุลช่างต่างๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว ลักษณะสำคัญของพระพุทธรูปอุททอง คือ พระวรกายดูสง่า พระพักตร์ขริมดูเป็นรูปเหลี่ยม คิ้วต่อกันไม่โค้งอย่างสุโขทัย หรือเชียงแสน พระศกนิยมทำเป็นแบบหนามขนุน มีไรพระศก สันขาภูมียวจรดพระนาภี ปลายตัดตรง พระเกตุมาลาทำเป็นทรงแบบฝาชี รับอิทธิพลศิลปะลพบุรี แต่ยุคต่อมาเป็นแบบเปลวเพลิงงามแบบศิลปะสุโขทัย

7) ศิลปะอยุธยา พุทธศตวรรษที่ 19 - 24 อาณาจักรอยุธยา เป็นอาณาจักรที่ยิ่งใหญ่ และมีอายุยาวนานถึง 417 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 1893 - 2310 ศิลปะอยุธยาที่เจริญรุ่งเรืองมีหลายแขนง ได้แก่ การประดับมุก การเขียนลายรดน้ำ ลวดลายปูนปั้น การแกะสลักไม้ และเครื่องปั้นดินเผาหลายเบญจรงค์ ฯลฯ ศิลปะการสร้างพระพุทธรูปในสมัยอยุธยาไม่ค่อยรุ่งเรืองนัก ไม่มีลักษณะเฉพาะที่เด่นชัด ลักษณะทั่วไปจะเป็นการผสมผสานศิลปะแบบอื่นๆ มีพระวรกายคล้ายกับพระพุทธรูปอุททอง พระพักตร์ยาวแบบสุโขทัย พระเกตุมาลาเป็นหยักแหลมสูงรูปเปลวเพลิง พระขนงโค้งแบบสุโขทัย สันขาภูมิจึงใหญ่ปลายตัดตรง หรือสองแฉกแต่ไม่ เป็นเขี้ยวตะขาบ แบบเชียงแสน หรือสุโขทัย ตอนหลังนิยมสร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องแบบกษัตริราช (Michaelsen 1993)

8) ศิลปะรัตนโกสินทร์ พุทธศตวรรษที่ 25 - ปัจจุบัน ศิลปะรัตนโกสินทร์ในตอนต้น เป็นการสืบทอดมาจากสกุลช่างอยุธยาไม่ว่าจะเป็นการเขียนลายรดน้ำ ลวดลายปูนปั้น การแกะสลักไม้ เครื่องเงิน เครื่องทอง การสร้างพระพุทธรูป ล้วนแต่สืบทอดความงามและวิธีการของศิลปะอยุธยาทั้งสิ้น ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 4 มีการติดต่อกับชาวต่างชาติมากขึ้นโดยเฉพาะชาติตะวันตก ทำให้ลักษณะศิลปะตะวันตกหลังไหลเข้าสู่ประเทศไทย และมีอิทธิพลต่อศิลปะไทยในสมัยต่อมา หลังจากการเสด็จประพาสยุโรปทั้ง 2 ครั้งของพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ได้มีการนำเอาแบบอย่างทางศิลปะตะวันตกเข้ามาผสมผสานกับศิลปะไทยทำให้ศิลปะไทยแบบประเพณี ซึ่งเป็นแบบดั้งเดิม มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปเป็นศิลปะไทยแบบร่วมสมัยในที่สุด ลักษณะของพระพุทธรูปเน้นความเหมือนจริงมากขึ้น เช่น พระศรีศากยทศพลญาณฯ พระประธานพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม เป็นพระพุทธรูปปางลีลาโดยการผสมผสานความงามแบบสุโขทัย

7.3 สถาปัตยกรรม (Architecture)

สถาปัตยกรรม (Architecture) คือ อาคารสิ่งก่อสร้างต่างๆ เช่น อาคาร ตึก บ้านเรือน พระราชวัง ตลอดจนอนุสาวรีย์ใหญ่ๆ พีรามิด สถูป เจดีย์ วิหาร ปราสาท พระปรางค์ มณฑป อุโบสถ ดังจะเห็นได้ว่างานสถาปัตยกรรมมักควบคู่ไปกับงาน ประติมากรรม สถาปัตยกรรม เป็นผลทางวัตถุที่ได้รับการสร้างสรรค์ด้วยศิลปะและวิทยาการในการก่อสร้าง เป็นสิ่งที่อำนวยความสะดวกแก่มนุษย์ทั้งในด้านความสะดวกสบาย ปลอดภัย และพึงพอใจ ควรสร้างสรรค์งานทางด้านศิลปะแห่งการก่อสร้างมิให้จำกัดจำเพาะเพียงแต่การสร้าง ที่อยู่อาศัยเท่านั้น แต่ในความเชื่อและศรัทธาในศาสนา (Aasen 1998) ก็เป็นเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้คน สร้างสรรค์งานทางด้านสถาปัตยกรรมขึ้น ต่างไปจากความมั่นคงแข็งแรงและสวยงาม ซึ่งเป็นผล ต่อจิตใจของผู้คนส่วนรวม

ประเภทของสถาปัตยกรรมไทย ซึ่งเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของคนไทย จำแนกได้ 4 ประเภท คือ (Woodward 2003)

1) สถาปัตยกรรมทางพระพุทธศาสนา จัดเป็นสถาปัตยกรรมที่สร้าง ขึ้นตามวัดวาอารามต่างๆ เพื่อประโยชน์ทางพุทธศาสนา มีดังนี้ พระสถูปเจดีย์ต่างๆ พระมหาธาตุ เจดีย์ พระพุทธปรางค์ พระอุโบสถ พระวิหาร ศาลาการเปรียญ กุฏิ หอฉัน ชุ่ม ระเบียบ กำแพงแก้ว ศาลาราย เป็นต้น

2) สถาปัตยกรรมประเภทปูชนียสถาน เป็นสถาปัตยกรรมที่จัดสร้างขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์สถานอันควรแก่การสักการบูชาของพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย จำแนกเป็นพระ สถูปเจดีย์และพระปรางค์ ปูชนียสถานดังกล่าวนี้ใช้เป็นสถานที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ แต่เมื่อใดที่มีการสร้างพระอุโบสถเป็นประธานของวัดแล้วความสำคัญของพระสถูปและพระปรางค์ก็จะลดลงไปเพียงส่วนประกอบของเขตพุทธาวาสเท่านั้น

3) สถาปัตยกรรมประเภทอาคารสถาน คือ สถานที่ซึ่งก่อสร้าง ขึ้น เพื่อใช้เป็นที่ประดิษฐานปูชนียวัตถุ มีรูปแบบเป็นเรือนหรือโรงอันเป็นที่อยู่อาศัยประจำ เป็นที่ประชุมคณะสงฆ์หรือพุทธศาสนิกชนประกอบพิธีกรรมเช่น เป็นสถานที่ประกอบพิธีอุปสมบท และ เป็นที่รับกฐิน ตลอดจนประโยชน์อื่น ๆ ได้แก่ เป็นที่สวดพระอภิธรรม เป็นที่พักของอุโบสถ เป็นที่ บอกเวลา เป็นที่เก็บพระธรรม เป็นต้น สถาปัตยกรรมประเภทอาคารสถาน ได้แก่ วิหาร โบสถ์ และ สถาปัตยกรรมประเภทบริวารสถาน (พระระเบียง หอไตร ศาลาการเปรียญ ศาลาบาตร ศาลาราย ศาลาเปลื้องเครื่อง สี่มาและชุ่มสี่มา กำแพงแก้ว) เป็นต้น

4) สถาปัตยกรรมประเภทที่อยู่อาศัยหรือสถาปัตยกรรม พื้นบ้าน ของไทยคือศิลปะ หรือวิธีการว่าด้วยการก่อสร้างที่ชาวบ้านยึดถือปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่สืบทอดต่อกันมา ซึ่งประกอบด้วยคตินิยมในการเลือกใช้วัสดุ กรรมวิธีการสรรหา ใช้รูปแบบ และ องค์ประกอบสำคัญ ที่มุ่งประโยชน์ใช้สอยของสิ่งก่อสร้างและการตกแต่งสิ่งเหล่านี้จะต้องปรากฏให้เห็นเป็นลักษณะร่วมของ ชุมชนนั้นอย่างปกติ

ลักษณะของสถาปัตยกรรมพื้นบ้านจะมีความสัมพันธ์กับสภาพภูมิประเทศ ดินฟ้า อากาศทรัพยากรธรรมชาติในเขตของท้องถิ่น ชีตความสามารถในการผลิตและเทคนิควิทยาการของ ชุมชน คติความเชื่อพื้นฐานของชุมชน ตลอดจนคติของศาสนา และวัฒนธรรมของกลุ่มชนอื่นที่ชุมชน นั้น ๆ มีความพึงพอใจ ทั้งยังขึ้นอยู่กับประโยชน์ใช้สอยหลักของชุมชนอีกด้วย

สถาปัตยกรรมพื้นบ้านของไทยจำแนกได้ตามสภาพภูมิศาสตร์ โดย จัดแบ่ง สถาปัตยกรรมพื้นบ้านภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ ซึ่งแต่ละภูมิภาคจะ มีการปลูกสร้างที่อยู่อาศัย โดยสืบทอดเอกลักษณ์พิเศษของเรือแต่ละ ภูมิภาค ให้คงไว้ซึ่งรูปแบบของ เรือนไทยเฉพาะภูมิภาคปรากฏในเรือนเครื่องผูกภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคอีสาน และภาคใต้ ดังที่ เรียกกันว่าเรือนพื้นถิ่น ส่วนเรือนเครื่องสับหรือเรือนไทย ปรากฏ ลักษณะเฉพาะแบบไทยตั้งแต่การมุง หลังคา การวางตัวเรือนหรือรูปเรือน ในภาคเหนือมีเอกลักษณ์ ส่วนบนหัวจั่วลักษณะกาแล ภาคกลาง ลักษณะบ้านลมมีเหงา ภาคใต้เรือนที่มีหลังคาทรงปั้นหยา (Sthapitanond and Mertens 2012)

7.4 วรรณกรรม (Literature)

วรรณกรรม หมายถึง วรรณคดีหรือศิลปะ ที่เป็นผลงานอันเกิดจากการคิด และ จินตนาการ แล้วเรียบเรียง นำมาบอกเล่า บันทึก ขับร้อง หรือสื่อออกมาด้วยกลวิธีต่างๆ (Jones and Mendiones 1970) โดยทั่วไปแล้ว จะแบ่งวรรณกรรมเป็น 2 ประเภท คือ วรรณกรรมลายลักษณ์ คือ วรรณกรรมที่บันทึกเป็นตัวหนังสือ และวรรณกรรมมุขปาฐะ อันได้แก่วรรณกรรมที่เล่าด้วยปาก ไม่ได้ จดบันทึก

วรรณกรรมเป็นผลงานศิลปะที่แสดงออกด้วยการใช้ภาษา เพื่อการสื่อสารเรื่องราวให้ เข้าใจระหว่างมนุษย์ ภาษาเป็นสิ่งที่มนุษย์คิดค้น และสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อใช้สื่อความหมาย เรื่องราวต่าง ๆ ภาษาที่มนุษย์ใช้ในการสื่อสาร ได้แก่ (Khematassi, Palapanyo et al. 2016)

- 1) ภาษาพูด โดยการใช้เสียง
- 2) ภาษาเขียน โดยการใช้ตัวอักษร ตัวเลข สัญลักษณ์ และภาพ

3) ภาษาท่าทาง โดยการใช้กิริยาท่าทาง หรือประกอบวัสดุอย่างอื่น

ความงามหรือศิลปะในการใช้ภาษาขึ้นอยู่กับ การใช้ภาษาให้ถูกต้อง ชัดเจน และเหมาะสมกับเวลา โอกาส และบุคคล นอกจากนี้ ภาษาแต่ละภาษายังสามารถปรุงแต่ง ให้เกิดความเหมาะสม ไพเราะ หรือสวยงามได้ นอกจากนี้ ยังมีการบัญญัติคำราชาศัพท์ คำสุภาพ ขึ้นมาใช้ได้อย่างเหมาะสม แสดงให้เห็นวัฒนธรรมที่เป็นเลิศทางการใช้ภาษาที่ควรดำรงและยึดถือต่อไป ผู้สร้างสรรค์งานวรรณกรรม เรียกว่า นักเขียน นักประพันธ์ หรือ กวี

วรรณกรรมไทย แบ่งออกได้ 2 ชนิด คือ

1) ร้อยแก้ว เป็นข้อความเรียงที่แสดงเนื้อหา เรื่องราวต่างๆ การจดจำเรื่องราวต่างๆ เช่น นิทาน ตำนาน วรรณกรรมที่เป็นอมตะ เช่นพระอภัยมณี ขุนช้างขุนแผน ด้วยเหตุนี้ วรรณกรรมจึงมีความหมายครอบคลุมกว้าง ถึงประวัติ นิทาน ตำนาน เรื่องเล่า ขำขัน เรื่องสั้น นวนิยาย บทเพลง คำคม เป็นต้น

2) ร้อยกรอง เป็นข้อความที่มีการใช้คำที่สัมผัส คล้องจอง ทำให้สัมผัสได้ถึงความงามของภาษาไทย ร้อยกรองมีหลายแบบ คือ โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน และร่าย

วรรณกรรมปรากฏขึ้นครั้งแรกในพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. 2475 คำว่า วรรณกรรม อาจเทียบเคียงได้กับคำภาษาอังกฤษว่า Literary work หรือ general literature ความหมายแปลตามรูปศัพท์ว่า ทำให้เป็นหนังสือ ซึ่งดูตามความหมายนี้แล้วจะเห็นกว้างขวางมาก นั่นก็คือการเขียนหนังสือจะเป็นข้อความสั้น ๆ หรือเรื่องราวสมบูรณ์ก็ได้ เช่น ข้อความที่เขียนตามใบปลิว ป้ายโฆษณาต่าง ๆ ตลอดไปจนถึงบทความ หรือ หนังสือที่พิมพ์เป็นเล่มทุกชนิด เช่น ตำรับตำราต่าง ๆ นวนิยาย กาพย์ กลอนต่าง ๆ ก็ถือเป็นวรรณกรรมทั้งสิ้น จากลักษณะกว้าง ๆ ของวรรณกรรม สามารถทำให้ทราบถึงคุณค่ามากน้อยของวรรณกรรมได้โดยขึ้นอยู่กับ วรรณศิลป์ คือ ศิลปะในการแต่งหนังสือนั้นเป็นสำคัญ ถ้าวรรณกรรมเรื่องใดมีคุณค่าทางวรรณศิลป์สูง เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าเป็นหนังสือดี วรรณกรรมก็อาจได้รับยกย่องว่าเป็น วรรณคดี อย่างไรก็ตามการที่จะกำหนดว่า วรรณกรรมเรื่องใดควรเป็นวรรณคดีหรือไม่นั้น ต้องคำนึงถึงระยะเวลาที่แต่งหนังสือนั้นยาวนานพอควรด้วย เพื่อพิสูจน์ว่าคุณค่าของวรรณกรรมนั้นเป็นอมตะ เป็นที่ยอมรับกันทุกยุคทุกสมัยหรือไม่ เพราะอาจมีวรรณกรรมบางเรื่องที่ดีเหมาะสมกับระยะเวลาเพียงบางช่วงเท่านั้น ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า วรรณคดีนั้นก็คือวรรณกรรมชนิดหนึ่งนั่นเอง กล่าวคือ เป็นวรรณกรรมที่กลั่นกรองและ

ตกแต่่งให้ประณีต มีความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ อันเป็นคุณค่าของการประพันธ์ หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่ง วรรณคดีนั้นเป็นวรรณกรรมไม่จำเป็นต้องเป็นวรรณคดีเสมอไป

7.5 นาฏศิลป์ และดุริยางคคีตกรรม

นาฏศิลป์ และดุริยางคคีตกรรม คือ ศิลปะการฟ้อนรำ หรือความรู้แบบแผนของการฟ้อนรำ เป็นสิ่งที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นด้วยความประณีตงดงาม ให้ความบันเทิง อันนำมาซึ่งอารมณ์และความรู้สึกของผู้ชมให้คล้อยตาม ศิลปะประเภทนี้ต้องอาศัยการบรรเลงดนตรี และการขับร้องเข้าร่วมด้วย อีกทั้งยังรวมไปถึงดนตรีทุกประเภท รวมทั้งการรำ ละครต่าง ๆ เช่น โขน ลิเก ละครรำ รำไทย การแสดงต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อส่งเสริมให้เกิดคุณค่ายิ่งขึ้น หรือเรียกว่า ศิลปะของการร้องรำทำเพลง โดยมีที่กำเนิดจากสิ่งดังต่อไปนี้ (สุภาวดี โพธิเวชกุล 2008)

1) จากการเลียนแบบธรรมชาติ แบ่งเป็น 3 ชั้น คือ

- ชั้นหนึ่ง เกิดแต่วิสัยสัตว์ เมื่อเวทนาเสวยอารมณ์ ไม่ว่าจะเป็นสุขเวทนาหรือทุกข์เวทนาจึงตาม ถ้าอารมณ์แรงกล้าไม่กลั้นไว้ได้ ก็แสดงออกมาให้เห็นปรากฏ เช่น เด็กทารกเมื่อพอใจ ก็หัวเราะตบมือ กระโดดโลดเต้น เมื่อไม่พอใจก็ร้องไห้ ดิ้นรน

- ชั้นสอง เมื่อคนรู้ความหมายของกิริยาท่าทางมากขึ้น ก็ใช้กิริยาเหล่านั้นเป็นภาษาสื่อความหมาย ให้ผู้อื่นรู้ความรู้สึกและความประสงค์ เช่น ต้องการแสดงความเสนหาก็อยิ้มแย้ม กลุ่มกริมขม้อยขมายชายตา หรือโกรธเคืองก็ทำหน้าตาถมึงทึง กระทืบ กระแทก

- ชั้นสาม มีผู้ฉลาดเลือกเอากิริยาท่าทาง ซึ่งแสดงอารมณ์ต่างๆ นั้นมาเรียบเรียงสอดคล้อง ติดต่อกันเป็นขบวนฟ้อนรำให้เห็นงาม จนเป็นที่ต้องตาติดใจคน

2) การเช่นสำรวจบูชา มนุษย์แต่โบราณมามีความเชื่อถือในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จึงมีการบูชา เช่นสำรวจ เพื่อขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ประทานพรให้ตนสมปรารถนา หรือขอให้ขจัดปัดเป่าสิ่งที่ตนไม่ปรารถนาให้สิ้นไป การบูชาเช่นสำรวจ มักถวายสิ่งที่ตนเห็นว่าดีหรือที่ตนพอใจ เช่น ข้าวปลาอาหาร ขนมหวาน ผลไม้ ดอกไม้ จนถึง การขับร้อง ฟ้อนรำ เพื่อให้สิ่งที่ตนเคารพบูชานั้นพอใจ ต่อมามีการฟ้อนรำบำเรอกษัตริย์ด้วย ถือว่าเป็นสมมุติเทพที่ช่วยบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้ มีการฟ้อนรำรับขวัญขุนศึกนักรบผู้กล้าหาญ ที่มีชัยในการสงครามปราบข้าศึกศัตรู ต่อมาการฟ้อนรำก็คลายความศักดิ์สิทธิ์ลงมา กลายเป็นการฟ้อนรำเพื่อความบันเทิงของคนทั่วไป

3) การรับอารยธรรมของอินเดีย เมื่อไทยมาอยู่ในสุวรรณภูมิใหม่ๆ นั้น มีชนชาติมอญ และชาติขอมเจริญรุ่งเรืองอยู่ก่อนแล้ว ชาติทั้งสองนั้นได้รับอารยธรรมของอินเดียไว้มากมายเป็น

เวลานาน เมื่อไทยมาอยู่ในระหว่างชนชาติทั้งสองนี้ ก็มีการติดต่อกันอย่างใกล้ชิด ไทยจึงพลอยได้รับอารยธรรมอินเดียไว้หลายด้าน เช่น ภาษา ประเพณี ตลอดจนศิลปะการละคร ได้แก่ ระบำ ละครและ โขน

นาฏศิลป์ของไทย แบ่งออกตามลักษณะของรูปแบบการแสดงเป็นประเภทใหญ่ ๆ 4 ประเภท คือ

1) โขน เป็นการแสดงนาฏศิลป์ชั้นสูงของไทยที่มีเอกลักษณ์ คือ ผู้แสดงจะต้องสวมหัวที่เรียกว่า หัวโขน และใช้ลีลาท่าทางการแสดงด้วยการเดินไปตามบทพากย์ การเจรจาของผู้พากย์ และตามทำนองเพลงหน้าพาทย์ที่บรรเลงด้วยวงปี่พาทย์ (ปิยวดี มากพา 2012) เรื่องที่นิยมนำมาแสดง คือ พระราชนิพนธ์บทละครเรื่องรามเกียรติ์ แต่งการเลียนแบบเครื่องทรงของพระมหากษัตริย์ที่เป็นเครื่องต้น เรียกว่าการแต่งกายแบบ “ยี่นเครื่อง” มีจารีตขั้นตอนการแสดงที่เป็นแบบแผน นิยมจัดแสดงเฉพาะพิธีสำคัญได้แก่ งานพระราชพิธีต่าง ๆ (ประวิทย์ ฤทธิบุญ 2015)

2) ละคร ละครใน เป็นศิลปะการร่ายรำที่เล่นเป็นเรื่องราว มีพัฒนาการมาจากการเล่านิทาน ละครมีเอกลักษณ์ในการแสดงและการดำเนินเรื่องด้วยกระบวนลีลาท่ารำ เข้าบทร้อง ทำนองเพลงและเพลงหน้าพาทย์ที่บรรเลงด้วยวงปี่พาทย์ มีแบบแผนการเล่นที่เป็นทั้งของชาวบ้าน และของหลวงที่เรียกว่า ละครโนราชาตรี ละครนอก ละครใน เรื่องที่นิยมนำมาแสดงคือ พระสุณสังข์ทอง คาวี อิเหนา อุณรุท นอกจากนี้ยังมีละครที่ปรับปรุงขึ้นใหม่อีกหลายชนิด การแต่งกายของละครจะเลียนแบบเครื่องทรงของพระมหากษัตริย์ เรียกว่า การแต่งการแบบยี่นเครื่อง นิยมเล่นในงานพิธีสำคัญและงานพระราชพิธีของพระมหากษัตริย์

3) รำ และ ระบำ เป็นศิลปะแห่งการร่ายรำประกอบเพลงดนตรีและบทขับร้อง โดยไม่เล่นเป็นเรื่องราว ในที่นี้หมายถึงรำและระบำที่มีลักษณะเป็นการแสดงแบบมาตรฐาน ซึ่งมีความหมายที่จะอธิบายได้พอสังเขป ดังนี้

3.1) รำ รำไทย หมายถึง ศิลปะแห่งการร่ายรำที่มีผู้แสดง ตั้งแต่ 1-2 คน เช่น การรำเดี่ยว การรำคู่ การรำอาวูธ เป็นต้น มีลักษณะการแต่งการตามรูปแบบของการแสดง ไม่เล่นเป็นเรื่องราวอาจมีบทขับร้องประกอบการรำเข้ากับทำนองเพลงดนตรี มีกระบวนท่ารำ โดยเฉพาะการรำคู่จะต่างกับระบำ เนื่องจากท่ารำจะมีความ เชื่อมโยงสอดคล้องต่อเนื่องกัน และเป็นบทเฉพาะสำหรับผู้แสดงนั้น ๆ เช่น รำเพลงช้าเพลงเร็ว รำแม่บท เป็นต้น

3.2) ระเบ้า หมายถึง ศิลปะแห่งการร่ำรำที่มีผู้เล่นตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีลักษณะการแต่งกายคล้ายคลึงกัน กระบวนท่าร่ำรำคล้ายคลึงกัน ไม่เล่นเป็นเรื่องราว อาจมีบทขับร้องประกอบการร่ำเข้าทำนองเพลงดนตรี ซึ่งระเบ้าแบบมาตรฐานมักบรรเลงวงปี่พาทย์ การ แต่งกายนิยมแต่งกายยืนเครื่องพระนาง-หรือแต่งแบบนางในราชสำนัก เช่น ระเบ้าสี่บท ระเบ้ากฤดาภินิหาร ระเบ้าฉิ่ง เป็นต้น

4) การแสดงพื้นเมือง เป็นศิลปะแห่งการร่ำรำที่มีทั้งรำ ระเบ้า หรือการละเล่นที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชนตามวัฒนธรรมในแต่ละภูมิภาค ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นภูมิภาคได้ 4 ภาค (ประวิทย์ ฤทธิบุญ 2015) ดังนี้

4.1) การแสดงพื้นเมืองภาคเหนือ รำพื้นบ้านภาคเหนือ เป็นศิลปะการรำ และการละเล่น หรือที่นิยมเรียกกันทั่วไปว่า “ฟ้อน” การฟ้อนเป็นวัฒนธรรมของชาวล้านนา และ กลุ่มชนเผ่าต่าง ๆ เช่น ชาวไต ชาวลื้อ ชาวยอง ชาวเขิน เป็นต้น ลักษณะของการฟ้อน แบ่งเป็น 2 แบบ คือ แบบดั้งเดิม และแบบที่ปรับปรุงขึ้นใหม่ แต่ยังคงมีการรักษาเอกลักษณ์ทางการแสดงไว้คือ มีลีลาท่ารำที่แหล่มช้า อ่อนช้อยมีการแต่งกายตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สวยงามประกอบกับการบรรเลงและขับร้องด้วยวงดนตรีพื้นบ้าน เช่น วงสะล้อ ซอ ซึง วงปี่เจ้ วงกลองแอม เป็นต้น โอกาสที่แสดงมักเล่นกันในงานประเพณีหรือต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง ได้แก่ ฟ้อนเล็บ ฟ้อนเทียน ฟ้อนครุฑ ฟ้อนสาวไหมและฟ้อนเจิง

4.2) การแสดงพื้นเมืองภาคกลาง รำกลองยาวเป็นศิลปะการร่ำรำและการละเล่นของชนชาวพื้นบ้านภาคกลาง ซึ่งส่วนใหญ่มีอาชีพเกี่ยวกับเกษตรกรรม ศิลปะการแสดงจึงมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและเพื่อความบันเทิงสนุกสนาน เป็นการพักผ่อนหย่อนใจจากการทำงานหรือเมื่อเสร็จจากเทศกาลฤดูเก็บเกี่ยว เช่น การเล่นเพลงเกี่ยวข้าว เต้นกำรำเคียว รำโทนหรือรำวง รำเถิดเทิง รำกลองยาว เป็นต้น มีการแต่งกายตามวัฒนธรรมของท้องถิ่น และใช้เครื่องดนตรีพื้นบ้าน เช่น กลองยาว กลองโทน ฉิ่ง ฉาบ กรับ และโหม่ง

4.3) การแสดงพื้นเมืองภาคอีสาน รำพื้นบ้านเป็นศิลปะการรำและการละเล่นของชาวพื้นบ้านภาคอีสาน หรือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย แบ่งได้เป็น 2 กลุ่มวัฒนธรรม ใหญ่ คือ กลุ่มอีสานเหนือ มีวัฒนธรรมไทยลาวซึ่งมักเรียกการละเล่นว่า “เซิ้ง ฟ้อน และ หมอลำ” เช่น เซิ้งบั้งไฟ เซิ้งสวิง ฟ้อนภูไท ลำกลอนเกี่ยว ลำเต้ย ซึ่งใช้เครื่องดนตรีพื้นบ้านประกอบ ได้แก่ แคน พิณ ซอ กลองยาว อีสาน ฉิ่ง ฉาบ ฆ้อง และกรับ ภายหลังเพิ่มเติมโปงลางและโหวดเข้ามาด้วย ส่วนกลุ่มอีสาน

ใต้ได้รับอิทธิพลไทยเขมร มีการละเล่นที่ เรียกว่า เรือม หรือ เรือม เช่น เรือมลูตอันเร หรือรำ กระทบสาก รำกระเนียบดิงต้อง หรือระบำ ตึกแตนตำข้าว รำอาโย หรือรำตัด หรือเพลงอีแซวแบบ ภาคกลาง วงดนตรีที่ใช้บรรเลง คือ วงมโหรี อีสานใต้ มีเครื่องดนตรี คือ ซอด้วง ซอด้วง ซอคร้วเอก กลองกันตรึม พิณ ระนาด เอกไม้ ปี่สไล กลองรำมะนาและเครื่องประกอบจังหวะ การแต่งกาย ประกอบการแสดงเป็นไปตามวัฒนธรรมของพื้นบ้าน ลักษณะทำรำและท่วงทำนองดนตรีในการแสดง ค่อนข้างกระชับ รวดเร็ว และสนุกสนาน

4.4) การแสดงพื้นเมืองภาคใต้ โนราเป็นศิลปะการรำและการละเล่นของชาว พื้นบ้านภาคใต้อาจแบ่งตามกลุ่มวัฒนธรรมได้ 2 กลุ่มคือ วัฒนธรรมไทยพุทธ ได้แก่ การแสดงโนรา หนังตะลุง เพลงบอก เพลงนา และวัฒนธรรมไทยมุสลิม ได้แก่ ร่องเง็ง ซำแปง มะโย่ง (การแสดง ละคร) ลิเกฮูลู (คล้ายลิเกภาคกลาง) และซิละ มีเครื่องดนตรีประกอบที่สำคัญ เช่น กลองโนรา กลอง โพน กลองปัด โทน ทับ กรับพวง โหม่ง ปี่กาหลอ ปี่ไหน รำมะนา ไวโอลิน อคคอร์เตียน ภายหลังได้มี ระบำที่ปรับปรุงจากกิจกรรมในวิถีชีวิต ศิลปะต่างๆ เช่น ระบำร่อนแต้ การรียาง ปาเต๊ะ เป็นต้น

เมื่อทำการศึกษาเกี่ยวกับความเป็นไทยในด้านต่างๆแล้วนั้น การให้บริการก็เป็นอีกหนึ่งสิ่งที่สำคัญเพราะประเทศไทยได้ขึ้นชื่อว่าเป็นประเทศที่มีการบริการที่ดี เป็นที่ชอบของนักท่องเที่ยวจึง จำเป็นต้องมีการศึกษาเกี่ยวกับการให้บริการตามรูปแบบวัฒนธรรมไทยอีกด้วย

8. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการให้บริการแบบไทย

การให้บริการตามรูปแบบวัฒนธรรมไทย นับเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งที่เป็นที่ชื่นชมของ ชาวต่างชาติ จึงมีการนำมาใช้ในการให้บริการในธุรกิจโรงแรมและการท่องเที่ยวอย่างกว้างขวาง

8.1 การให้บริการแบบไทยในธุรกิจโรงแรมและการท่องเที่ยว

การให้บริการแบบไทยได้รับการยืนยันแล้วว่า จะนำไปสู่ความประทับใจแรกพบ (First Impression) (Lindgaard, Fernandes et al. 2006) และวลีที่กล่าวว่า “การให้บริการด้วยความ เป็นไทย” เกิดขึ้นมาสักระยะหนึ่งแล้วและมีความชัดเจนมากขึ้นในปี พ.ศ. 2558 เพราะอยู่ใน ช่วงที่ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่การเป็นสมาชิกของประชาคมอาเซียนและจะต้องเร่งพัฒนา

เศรษฐกิจและสังคมภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้การเติบโตของชาติเป็นไปอย่างยั่งยืน โดยเหตุผลที่ปี พ.ศ. 2558 การท่องเที่ยววิถีไทยเป็นวาระแห่งชาตินั้นก็เนื่องจากทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นและสิ่งที่เป็นธรรมชาติอาจมีความเสียเปรียบประเทศเพื่อนบ้านบางประเทศ แต่ “วิถีไทย” หรือ “ความเป็นไทย” คือ จุดเด่นที่ประเทศไทยมีความแตกต่างจากประเทศอื่น ๆ และสามารถดำรงความได้เปรียบในการแข่งขันไว้ได้ เพราะจะเป็นหัวใจสำคัญของการตลาดต่อไปในอนาคต นอกเหนือจากการที่ประเทศไทยจะมีรายได้เพิ่มมากขึ้นและลดความเหลื่อมล้ำในสังคมแล้ว จากการท่องเที่ยวและการให้บริการในรูปแบบต่าง ๆ การใช้ “ความเป็นไทย” ให้เป็นจุดเด่นในเชิงการตลาดกับกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติยังจะเป็นการช่วยส่งเสริมให้คนไทยมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และเกิดความปรองดองภายในชาติมากยิ่งขึ้นทั้งในระดับชุมชน สังคมและประเทศชาติโดยรวม

ในปี พ.ศ. 2558 เป็นปีของการปรับเปลี่ยนแนวทางการนำเสนอแบบใหม่ที่ต่างจากที่ประเทศไทยเคยทำมา นั่นคือ การนำเสนอในเรื่องการท่องเที่ยววิถีไทยแทนการนำเสนอในลักษณะของสินค้าและบริการ (Product Approach) การให้บริการด้วยความเป็นไทยจึงให้ความสำคัญกับคุณค่า (Value) ที่นักท่องเที่ยวจะได้รับซึ่งเน้นการให้บริการที่จะทำให้ลูกค้าหรือผู้รับบริการมีความสุขในแบบไทย ๆ (Amazing Happiness) ซึ่งแบ่งออกเป็น 7 กลุ่ม ได้แก่ 1) Feel Energetic 2) Feel Fun 3) Feel Creative 4) Feel Harmonious 5) Feel Sophisticated 6) Feel Prestigious และ 7) Feel a Peace

ความเป็นไทยเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของชาติแสดงถึงความเป็นเอกราช ความมั่นคงเป็นปึกแผ่นและเป็นรากฐานของสังคมมาทุกยุคทุกสมัย จึงควรอย่างยิ่งที่คนในชาติต้ององตระหนักและร่วมกันความเป็นไทย แต่ในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ คนไทยจำนวนมากปล่อยปละละเลย แบบแผนประเพณี วัฒนธรรมอันดีงามของไทย หันไปหลงใหลกับวัฒนธรรมต่างชาติส่งผลให้เอกลักษณ์ไทยที่ดีงาม บางประการเปลี่ยนแปลงไป หรืออาจกล่าวได้ว่าคนไทยมีคุณลักษณะรักความเป็นไทยลดน้อยลงโดยสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าปัจจุบันคนไทยขาดสำนึกในความเป็นไทย เช่น ความย่อหย่อนทางคุณธรรมและจริยธรรมสภาวะวิกฤตในความวิบัติของภาษาไทย การแต่งกายที่ไม่มีเอกลักษณ์ไทย และความบกพร่องในกริยามรรยาท การให้ความสำคัญกับการสร้างคนให้มีคุณลักษณะที่หวงแหนและภาคภูมิใจในความเป็นไทย จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ควรพัฒนาให้เกิดขึ้นตั้งแต่วัยเด็ก เพื่อให้คุณลักษณะนี้สั่งสมกลายเป็นค่านิยมและทัศนคติภายในจนแสดงออกเป็นพฤติกรรมถาวรได้ในที่สุด

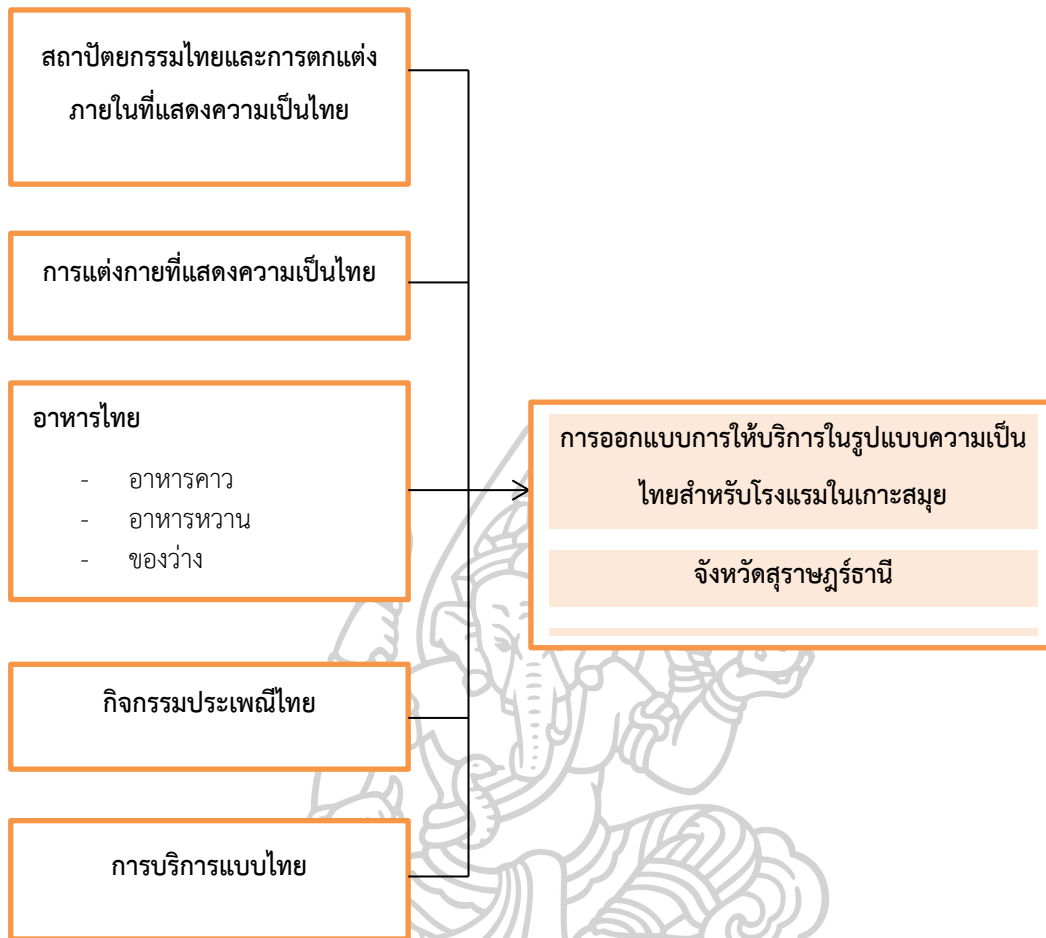
8.2 การต้อนรับแบบมีอัธยาศัยซึ่งงดงามตามอย่างไทย

การดำเนินธุรกิจโรงแรมและการท่องเที่ยวในประเทศไทยควรให้ความสำคัญกับ “การให้บริการด้วยความเป็นไทย (Services with Thainess)” ควบคู่ไปกับ “การให้บริการด้วยใจ (Service Mind)” เนื่องจากการบริการแบบไทยมีลักษณะพิเศษ ได้แก่ ลักษณะพฤติกรรมที่สงบ สุภาพและรื่นรมย์ หรืออีกความหมายหนึ่งคือ มีความสะดวกสบาย สวยงาม และมีอิสระ เป็นแบบฉบับของคนมีอันจะกิน (Audi 1999) อีกนัยหนึ่งยังหมายถึงการแสดงออกถึงความสง่างามและความสะดวกสบายในสังคมชั้นสูง” หรือ “Gracious” (Oxford English Dictionary 2008) Longman Dictionary ได้ให้ความหมายของคำว่า “Gracious” ไว้ว่า “ความมีสไตล์ มีราคา สะดวกสบาย มีความงดงามเหมาะสมกับผู้ที่มีฐานะ” (Goldenson 1984) ในขณะที่ความหมายของ “Hospitality” ได้ให้คำจำกัดความที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ “เป็นการต้อนรับที่เป็นมิตรกับแขกผู้มาเยือน” (จิณฉมา ศรีหิรัญ 2018)

อย่างไรก็ตาม “Gracious Hospitality” อาจแปลได้ว่า อัธยาศัยไมตรีแบบประณีตและสง่างามเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการงานบริการและการต้อนรับซึ่งมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อทำให้แขกหรือผู้มาเยือนได้สัมผัสถึงบริการที่เต็มเปี่ยมไปด้วยการดูแลเอาใจใส่อย่างประณีต เข้าใจถึงความรู้สึกและความปรารถนาที่แท้จริงของแขกหรือผู้มาเยือนอย่างแท้จริง ตามอย่างที่แขกแต่ละท่านต้องการ การส่งมอบบริการที่สุภาพพิเศษเหนือความคาดหวังที่เต็มเปี่ยมด้วยอัธยาศัยไมตรีแบบประณีตและสง่างาม มีเอกลักษณ์เฉพาะ และไม่เคยพบที่ใดมาก่อน

การนำลักษณะความเป็นไทย หรือ Thainess ในรูปแบบต่างๆ ที่กล่าวมา มาประยุกต์ในธุรกิจโรงแรม ทั้งในการออกแบบสถาปัตยกรรม การตกแต่งภายใน อาหาร การแต่งกาย และการนำกิจกรรมประเพณีไทยมานำเสนอในรูปแบบที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ จะทำให้นักท่องเที่ยวในปัจจุบันที่นิยมการท่องเที่ยวที่ต้องการได้รับประสบการณ์การท่องเที่ยววิถีไทย ได้รับสิ่งที่ตนคาดหวัง เกิดความพึงพอใจและกลับมาใช้บริการอีก โดยเฉพาะการบริการแบบไทยที่มีความนุ่มนวล ใส่ใจถือเป็นบริการที่หาไม่ได้ในการท่องเที่ยวในส่วนอื่นๆ ของโลก

จากการทบทวนวรรณกรรม ได้กรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการศึกษาสิ่งทีแสดงถึงความเป็นไทยทั้งในสายตาของนักท่องเที่ยวต่างชาติและผู้บริหารโรงแรมในเกาะสมุย เพื่อออกแบบกิจกรรมและบริการในรูปแบบความเป็นไทยสำหรับโรงแรมในเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมตามจุดมุ่งหมาย จึงเลือกใช้วิธีการศึกษาโดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยมีดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก และประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

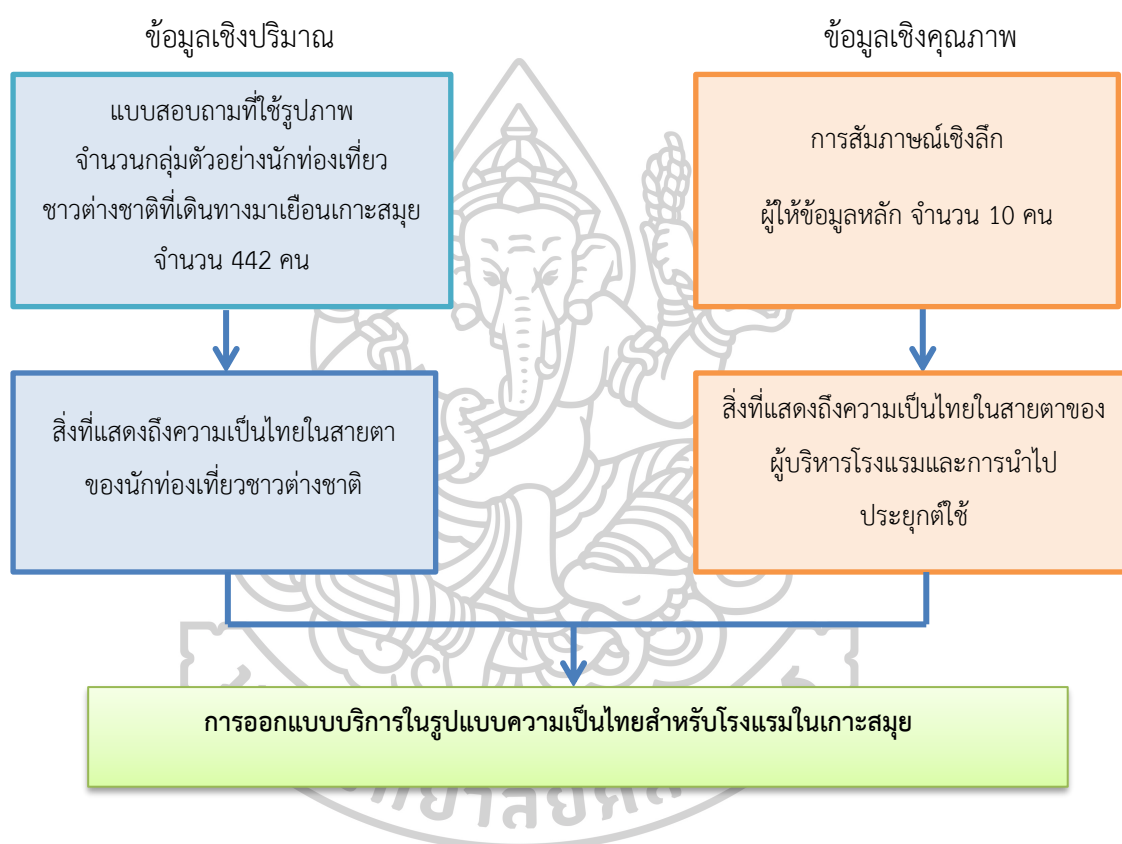
- 1) นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- 2) เจ้าของหรือผู้จัดการโรงแรมที่มีประสบการณ์ในการทำงานอย่างน้อย 5 ปี

1.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1) จากสถิตินักท่องเที่ยวที่มาเยือนเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี พ. ศ. 2559 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติมาเยือนเกาะสมุยจำนวน 1,976,921 คน สำหรับปี พ.ศ. 2560 และ 2561 ยังไม่ทราบจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่แน่นอนที่มาเยือนเกาะสมุย แต่คาดว่านักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาเยือนเกาะสมุยในปี พ.ศ. 2561 จะมีจำนวนมากกว่า 2,000,000 คน จากการเปิดตารางของยามาเน่ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการวิจัยนี้ จำนวน 442 คน

2) ผู้ให้ข้อมูลหลัก ที่เป็นเจ้าของหรือผู้จัดการโรงแรมที่มีประสบการณ์ในการทำงานอย่างน้อย 5 ปี จำนวน 10 คน โดยการเลือกแบบเจาะจงและนัดหมายเพื่อให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์

ขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัยสรุปได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัย

โดยมีวิธีการสุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1

ดำเนินการเก็บข้อมูลการตอบแบบสอบถามใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 442 คน โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling) จากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาเยือนเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานีที่ยินดีตอบแบบสอบถาม

ขั้นที่ 2

การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Proposive Sampling) เพื่อทาบตามและนัดหมายผู้ให้ข้อมูลหลักให้เพื่อเข้าสัมภาษณ์ ตามวันเวลาที่ผู้ให้ข้อมูลสะดวก

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. แบบสอบถามที่ใช้รูปภาพ

1.1 ศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่างๆ จากเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมความเป็นอยู่ที่แสดงถึงความเป็นไทย ได้แก่ อาหาร การแต่งกาย กิจกรรมประเพณี ที่อยู่อาศัย และลักษณะการให้บริการ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

1.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาในเรื่องของสิ่งที่แสดงความเป็นไทย

1.3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงด้านรูปภาพต่างๆ ให้ชัดเจน รวมถึงรูปแบบการพิมพ์แบบสอบถามเพื่อให้เหมาะสม แล้วไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก

ศึกษาเทคนิควิธีในการสัมภาษณ์อย่างมีประสิทธิภาพ มีข้อคำถามที่ครอบคลุมสิ่งที่แสดงถึงความเป็นไทยและการออกแบบบริการในรูปแบบความเป็นไทย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถามที่ใช้รูปภาพ เกี่ยวกับสิ่งที่แสดงถึงความเป็นไทย 5 ส่วน ดังนี้ (ภาคผนวก ก)

ส่วนที่ 1 รูปภาพอาหาร แบ่งเป็น อาหารคาว 5 รูป อาหารหวาน 5 รูป และของว่าง 5 รูป

ส่วนที่ 2 รูปภาพการแต่งกายแบบเป็นทางการ 5 รูป และเครื่องแต่งกายในชีวิตประจำวัน 5 รูป

ส่วนที่ 3 รูปภาพกิจกรรม 5 รูป รูปภาพประเพณี 5 รูป

ส่วนที่ 4 รูปภาพสถาปัตยกรรมไทย 5 รูป การตกแต่งภายในที่แสดงถึงความเป็นไทย 5 รูป

ส่วนที่ 5 รูปภาพลักษณะการให้บริการแบบไทย 5 รูป

โดยให้กลุ่มตัวอย่างเลือกรูปภาพที่คิดว่าแสดงถึงความเป็นไทยมาส่วนละ 2 รูป

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ต่อไปนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากมหาวิทยาลัยศิลปากร ถึงเจ้าของหรือผู้จัดการโรงแรม ที่จะเข้าไปทำการเก็บข้อมูล

2. จัดเตรียมแบบสอบถามให้พร้อมที่จะทำการเก็บข้อมูลและวางแผนในการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจำนวน 442 คน

3. นำเครื่องมือไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้ทำการวิจัยเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในวันธรรมดา และวันหยุดสุดสัปดาห์ ในช่วงเวลาต่างกัน เพื่อให้มีการกระจายของข้อมูล

4.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ

4.1.1 ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามที่ใช้รูปภาพกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจำนวน 442 คน

4.1.2 ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลัก 10 คน

4.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ

ศึกษาและรวบรวมเอกสาร บทความ ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สิ่งพิมพ์ต่างๆ และค้นคว้าข้อมูลผ่านระบบอินเทอร์เน็ต โดยเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อให้ทราบถึงแนวคิดทฤษฎีต่างๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเขียนรายงานผลการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ดังนี้

ส่วนที่ 1 ถึงส่วนที่ 5 วิเคราะห์ข้อมูลรูปภาพของสิ่งที่แสดงความเป็นไทย แบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) ซึ่งประกอบไปด้วยภาพที่แสดงถึงความเป็นไทย นำข้อมูล มาใช้วิธีการหาค่าความถี่ (Frequency) แล้วสรุปค่านวนค่าเป็นร้อยละ (Percentage) นำเสนอ ในรูปแบบตารางและความเรียง

5.2 วิเคราะห์ และจัดหมวดหมู่ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

บทที่ 4 รายงานผลการวิจัย

ในบทนี้จะเป็นรายงานการวิจัย แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ ผลจากแบบสอบถามสิ่งที่แสดงถึงความเป็นไทยในสายตาของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาเยือนเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกสิ่งที่แสดงถึงความเป็นไทยในสายตาของผู้บริหารโรงแรมในเกาะสมุย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ผลที่ได้จากแบบสอบถามนักท่องเที่ยว

ผลที่ได้จากแบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาเยือนเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 442 คน มีดังนี้ ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	237	53.6
หญิง	199	45.0
ไม่ประสงค์จะตอบ	6	1.4
อายุ		
20-25 ปี	142	32.1
26-30 ปี	102	23.1
31-35 ปี	62	14.0
36-40 ปี	47	10.6
41-45 ปี	35	7.9
46-50 ปี	40	9.1
51-55 ปี	5	1.1
56-60 ปี	1	0.2
มากกว่า 60 ปี	8	1.8
รวม	442	100

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นชายร้อยละ 53.6 และเป็นหญิงร้อยละ 45.0 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-25 ปี ร้อยละ 32.1 และมีอายุระหว่าง 26-30 ปีร้อยละ 23.1

ตารางที่ 2 การรับรู้ความเป็นไทยในสายตาของนักท่องเที่ยวต่างชาติ
(รูปที่แสดงด้านล่างนี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น)

ความเป็นไทย	2 ภาพที่มีผู้เลือกมากที่สุด	ร้อยละ
สถาปัตยกรรมไทย Six Senses Yao Noi (Thai Architectural) Royal Muang Samui Villas	 	59.3 44.1
การตกแต่งภายใน Yao Noi Resort (Interior design) Royal Muang Samui Villas	 	53.2 46.4

ความเป็นไทย	2 ภาพที่มีผู้เลือกมากที่สุด	ร้อยละ
<p data-bbox="343 421 592 517">การแต่งกาย ชุดไทย ออเจ้าการเกษตร</p> <p data-bbox="384 770 550 866">(Thai clothing) ชุดย่าหยา ภูเก็ต</p>	 	<p data-bbox="1235 479 1286 510">50.0</p> <p data-bbox="1235 770 1286 801">44.3</p>
<p data-bbox="343 1113 592 1209">วัฒนธรรมความเป็นอยู่ บ้านปากประ จ.พัทลุง</p> <p data-bbox="360 1368 574 1464">(Cultural life style) ตลาดน้ำสี่ภาค</p>	 	<p data-bbox="1235 1113 1286 1144">46.6</p> <p data-bbox="1235 1426 1286 1458">45.7</p>

ความเป็นไทย	2 ภาพที่มีผู้เลือกมากที่สุด	ร้อยละ
<p>กิจกรรมแบบไทย การร้อยมาลัยแบบชาววัง</p> <p>(Cultural activities) ทำแม่ไม้มวยไทย และ ลูกไม้มวยไทย-มวยไทย</p>		<p>43.0</p> <p>39.6</p>
<p>บริการแบบไทย นวดแผนไทย (Fantastic Thai) ที่บรีสสปา</p> <p>(Thai service) Khaolak - Laguna Thai Cooking Class</p>		<p>48.9</p> <p>48.9</p>

ความเป็นไทย	2 ภาพที่มีผู้เลือกมากที่สุด	ร้อยละ
<p data-bbox="395 421 539 517">ประเพณี วันสงกรานต์</p> <p data-bbox="352 824 580 913">(Thai festivals) ประเพณีลอยกระทง</p>	 	<p data-bbox="1235 421 1283 450">59.3</p> <p data-bbox="1235 824 1283 853">49.1</p>
<p data-bbox="411 1178 523 1274">ของว่าง หมูสะเต๊ะ</p> <p data-bbox="357 1469 576 1570">(Thai appetizer) ปอเปี๊ยะกะเพราหมู</p>	 	<p data-bbox="1235 1234 1283 1263">51.8</p> <p data-bbox="1235 1469 1283 1498">42.3</p>
<p data-bbox="411 1693 523 1789">อาหารไทย ผัดไทย</p>		<p data-bbox="1235 1749 1283 1778">54.3</p>

ความเป็นไทย	2 ภาพที่มีผู้เลือกมากที่สุด	ร้อยละ
(Thai cuisine) ชุดข้าวเหนียว ส้มตำ ไก่ย่าง		46.2
ขนมไทย ข้าวเหนียวมะม่วง		75.8
(Thai dessert) กล้วยบัวชี		44.8

จากตารางที่ 2 ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกสองภาพที่ตรงกับความคิดเห็นในเรื่องความเป็นไทย ในด้าน สถาปัตยกรรม การตกแต่งภายใน การแต่งกาย วัฒนธรรมความเป็นอยู่ กิจกรรมแบบไทย บริการแบบไทย ประเพณีไทย ของว่าง อาหารไทย และขนมไทย ผลการเลือกภาพมีดังนี้

สถาปัตยกรรม ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกมากที่สุดสองภาพเป็นสถาปัตยกรรมไทยร่วมสมัย (Thai Contemporary Architectural Design) คิดเป็นร้อยละ 59.3 และ ร้อยละ 44.1 ตามลำดับ

การตกแต่งภายใน ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกมากที่สุดสองภาพเป็นการตกแต่งห้องพักที่มีพื้นไม้ เพอร์นิเจอร์ไม้ ห้องมีลักษณะโล่ง มีมุ้งที่เตียงนอน และมีระเบียง คิดเป็นร้อยละ 53.2 และร้อยละ 46.4 ตามลำดับ

การแต่งกาย ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกมากที่สุดสองภาพเป็นการแต่งกายในยุคกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย ซึ่งเป็นที่รู้จักจากละครบุพเพสันนิวาส (ร้อยละ 50.0) และการแต่งกายแบบย่าหย่า ซึ่งเป็นการแต่งกายของสตรีภาคใต้ (ร้อยละ 44.3)

วัฒนธรรมความเป็นอยู่ ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกมากที่สุดสองภาพเป็นการทอดแหจับปลา (ร้อยละ 46.6) และตลาดน้ำ (ร้อยละ 45.7)

กิจกรรมแบบไทย ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกมากที่สุดสองภาพเป็นการร้อยมาลัย (ร้อยละ 43.0) และมวยไทย (ร้อยละ 39.6)

บริการแบบไทย ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกมากที่สุดสองภาพจำนวนเท่ากันเป็นการนวดแผนไทย (ร้อยละ 48.9) และการทำอาหารไทย (ร้อยละ 48.9)

ประเพณีไทย ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกมากที่สุดสองภาพเป็นประเพณีสงกรานต์ (ร้อยละ 59.3) และลอยกระทง (ร้อยละ 49.1)

ของว่าง ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกมากที่สุดสองภาพเป็นหมูสะเต๊ะ (ร้อยละ 51.8) และปอเปี๊ยะทอด (ร้อยละ 42.3)

อาหารไทย ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกมากที่สุดสองภาพเป็นผัดไทย (ร้อยละ 54.3) และส้มตำ ไก่ย่าง (ร้อยละ 46.2)

ขนมไทย ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกมากที่สุดสองภาพเป็น ข้าวเหนียวมะม่วง (ร้อยละ 75.8) และกล้วยบวชชี (ร้อยละ 44.8)

2. ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกถึงที่แสดงถึงความเป็นไทยในสายตาของผู้บริหารโรงแรม

ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารโรงแรมในเกาะสมุยจำนวน 10 คน มีดังนี้

2.1 ความเป็นไทย หรือ **Thainess** ในสายตาของผู้บริหารโรงแรม คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่แสดงความเป็นไทย ได้แก่ ประเพณี วัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต สังคม ภูมิปัญญา ที่อยู่อาศัย การตกแต่งประดับประดา การแต่งกาย อาหารการกิน การไหว้ มารยาทและความอ่อนน้อมถ่อมตน และเป็นสิ่งที่สืบทอดจากอดีตจนถึงปัจจุบัน นอกจากนั้นยังมีการยกย่องเทิดทูนพระมหากษัตริย์อีกด้วย

2.2 การนำลักษณะความเป็นไทยมาใช้ในการบริหารองค์กรได้ในทุกด้าน เริ่มตั้งแต่มีนโยบายเน้นความเป็นไทย การจัดการแบบพ่อลูก ซึ่งเหมาะกับการบริหารจัดการของโรงแรมที่บริหารโดยคนในท้องถิ่น สื่อสารความเป็นไทยในองค์กร เพื่อให้พนักงานตระหนักถึงความเป็นไทยและถ่ายทอดสู่

ผู้อื่นรวมถึงแขกที่มาใช้บริการ เพื่อสร้างความผูกพันที่ดีในองค์กรและความผูกพันกับแขกที่มาใช้บริการ ด้วยการบริการที่มีไม่ตรีจิต เน้นการปฏิบัติต่อกันด้วยความจริงใจ ร่วมงานกันด้วยความเข้าใจ ถ้อยทีถ้อยอาศัย

2.3 ความเป็นไทยสามารถนำมาพัฒนาเพื่อให้เกิดคุณค่าแก่โรงแรมได้ โดย

- อบรมพนักงานให้มีการบริการแบบไทย และถ่ายทอดวัฒนธรรมไทยไปสู่ผู้อื่นได้
- ให้พนักงานใส่เครื่องแบบที่เป็นการแต่งกายแบบไทย
- จัดกิจกรรมที่เน้นความเป็นไทยทั้งภายใน และกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานภายนอก อย่าง

ต่อเนื่อง

- ส่งเสริมกิจกรรมประเพณีแบบไทย ทั้งประเพณีของท้องถิ่น และประเพณีไทยในเทศกาลต่างๆ เช่น สงกรานต์ ลอยกระทง และเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรม

2.4 การนำความเป็นไทยมาใช้ในการบริการ และสร้างอัตลักษณ์ให้กับโรงแรม ได้ดังนี้

- นำสถาปัตยกรรมและการตกแต่งแบบไทยมาใช้ เพื่อสร้างบรรยากาศความเป็นไทย
- พนักงานทักทายแขกทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติด้วยการไหว้
- ให้บริการอาหารไทยดั้งเดิม และอาหารไทยที่เป็นที่รู้จักของชาวต่างชาติ
- จัดแสดงอาหารไทย และจัดอบรมการทำอาหารไทยแก่นักท่องเที่ยว
- อนุรักษ์กิจกรรมประเพณีไทยอันดีงาม โดยมีการจัดกิจกรรมประเพณีในเทศกาลต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสเรียนรู้ประเพณีอันดีงาม และมีส่วนร่วมในประเพณีต่างๆ ด้วย

- จัดการละเล่นและกิจกรรมต่างๆแก่แขกที่มาใช้บริการ เช่น มวยไทย

- จัดมุมแสดงการแต่งกายแบบไทยในยุคสมัยต่างๆ เพื่อการศึกษา และเป็นมุมให้ถ่ายรูปได้

- จัดแสดงศิลปวัฒนธรรมไทย เช่น ดนตรีไทย โขน

ในบทต่อไปจะเป็นการอภิปรายผล และเสนอการออกแบบการให้บริการในรูปแบบความเป็นไทยเพื่อโรงแรมบนเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

บทที่ 5 สรุปและอภิปรายผล

บทนี้เป็นการสรุปผลที่ได้จากการวิจัย และเสนอการออกแบบการให้บริการในรูปแบบความเป็นไทยเพื่อโรงแรมบนเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1. สรุปผลที่ได้จากการวิจัย

1.1 สรุปผลจากแบบสอบถามนักท่องเที่ยว

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นชายร้อยละ 53.6 และเป็นหญิงร้อยละ 45.0 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-25 ปี ร้อยละ 32.1

ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกสองภาพที่ตรงกับความคิดเห็นในเรื่องความเป็นไทย ในด้านต่างๆ ดังนี้

สถาปัตยกรรม ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกมากที่สุดสองภาพเป็นสถาปัตยกรรมไทยร่วมสมัย (Thai Contemporary Architectural Design)

การตกแต่งภายใน ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกมากที่สุดสองภาพเป็นการตกแต่งห้องพักที่มีพื้นไม้ เฟอร์นิเจอร์ไม้ ห้องมีลักษณะโล่ง มีมุ้งที่เตียงนอน และมีระเบียง

การแต่งกาย ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกมากที่สุดสองภาพเป็นการแต่งกายในยุคกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย ซึ่งเป็นที่รู้จักจากละครบุพเพสันนิวาส และการแต่งการแบบย่าหย่าซึ่งเป็นการแต่งกายของสตรีภาคใต้

วัฒนธรรมความเป็นอยู่ ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกมากที่สุดสองภาพเป็นการทอดแหจับปลา และตลาดน้ำ

กิจกรรมแบบไทย ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกมากที่สุดสองภาพเป็นการร้อยมาลัย และมวยไทย

บริการแบบไทย ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกมากที่สุดสองภาพจำนวนเท่ากันเป็นการนวดแผนไทย และการทำอาหารไทย

ประเพณีไทย ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกมากที่สุดสองภาพเป็นประเพณีสงกรานต์และลอยกระทง

ของว่าง ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกมากที่สุดสองภาพเป็นหมูสะเต๊ะและปอเปี๊ยะทอด

อาหารไทย ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกมากที่สุดสองภาพเป็นผัดไทยและส้มตำ ไก่ย่าง

ขนมไทย ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกมากที่สุดสองภาพเป็นข้าวเหนียวมะม่วงและกล้วยบัวชี่

1.2 สรุปผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารโรงแรม

ความเป็นไทย หรือ **Thainess** ในสายตาของผู้บริหารโรงแรม คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่แสดงความเป็นไทย ได้แก่ ประเพณี วัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต สังคม ภูมิปัญญา ที่อยู่อาศัย การตกแต่งประดับประดา การแต่งกาย อาหารการกิน การไหว้ มารยาทและความอ่อนน้อมถ่อมตน

การนำลักษณะความเป็นไทยมาใช้ในการบริหารองค์กรได้ในทุกด้าน เริ่มตั้งแต่มีนโยบายเน้นความเป็นไทย การจัดการแบบพอคู่แลดู ซึ่งเหมาะกับการบริหารจัดการของโรงแรมที่บริหารโดยคนไทยในท้องถิ่น สื่อสารความเป็นไทยในองค์กร เพื่อให้พนักงานตระหนักถึงความเป็นไทยและถ่ายทอดสู่ผู้อื่นรวมถึงแขกที่มาใช้บริการ

ความเป็นไทยสามารถนำมาพัฒนาเพื่อให้เกิดคุณค่าแก่โรงแรมได้ โดย

- อบรมพนักงานให้มีการบริการแบบไทย และถ่ายทอดวัฒนธรรมไทยไปสู่ผู้อื่นได้
- ให้พนักงานใส่เครื่องแบบที่เป็นการแต่งกายแบบไทย
- จัดกิจกรรมที่เน้นความเป็นไทยทั้งภายใน และกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานภายนอก อย่าง

ต่อเนื่อง

- ส่งเสริมกิจกรรมประเพณีแบบไทย ทั้งประเพณีของท้องถิ่น และประเพณีไทยในเทศกาล

ต่างๆ เช่น สงกรานต์ ลอยกระทง และเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรม

2. อภิปรายผลและเสนอการออกแบบการให้บริการในรูปแบบความเป็นไทย

2.1 อภิปรายผล

จะเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวรับรู้ความเป็นไทยจากประสบการณ์ที่ได้รับจากการมาเยือนประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องสถาปัตยกรรมไทยร่วมสมัยที่โรงแรมต่างๆหลายแห่งได้นำมาประยุกต์ใช้ การตกแต่งภายใน เครื่องแต่งกาย อาหารไทยที่เป็นที่นิยม เช่น ผัดไทยและส้มตำ ไก่ย่าง วัฒนธรรมความเป็นอยู่ เช่น ตลาดน้ำ รวมถึงบริการต่างๆ เช่น นวดแผนไทย และประเพณี สงกรานต์

ลวยกระทง ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะได้สัมผัสและเข้าร่วมโดยไม่ได้ทราบถึงที่มาของวัฒนธรรม ประเพณีเหล่านั้น โรงแรมซึ่งเป็นสถานที่ที่นักท่องเที่ยวพักอาศัยและใช้เวลาส่วนใหญ่ในการพักผ่อน จึงเป็นโอกาสที่จะนำความเป็นไทยมาสร้างเอกลักษณ์ให้กับโรงแรม ในขณะที่เดียวกันก็สามารถ ถ่ายทอดความเป็นไทยสู่นักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยนอกจากการจัดกิจกรรมที่แสดงถึงความเป็น ไทยแล้วควรให้ความรู้ในเรื่องกิจกรรมความเป็นไทยเหล่านั้นแก่นักท่องเที่ยวด้วย เช่น ในการแต่งกาย นอกจากให้พนักงานใส่เครื่องแบบไทยแล้ว ควรมีมุมนิทรรศการเครื่องแต่งกายไทยของภาคต่างๆ และการแต่งกายไทยในยุคต่างๆ การแต่งกายในโอกาสและเทศกาลต่างๆ พร้อมคำอธิบายให้แขกที่มา ใช้บริการได้ศึกษาและสามารถถ่ายรูปเป็นที่ระลึกได้เป็นต้น

ผู้บริหารโรงแรมเองก็มีมุมมองในการนำความเป็นไทยมาใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการ และการบริการให้แก่แขกเพื่อสร้างความประทับใจ โดยการบริหารแบบไทยในลักษณะพ่อดูแลลูกจะ ทำให้พนักงานเกิดความรักและผูกพันกับองค์กร พนักงานทำงานกับโรงแรมเป็นเวลานาน อัตราการ เปลี่ยนงานจะลดลง และพนักงานรู้จักแขกที่มาพักประจำเป็นอย่างดีทำให้อัตราการเข้าพักซ้ำ (Returning Guest) สูงขึ้นด้วย นอกจากนี้ความเป็นไทยสามารถนำมาออกแบบบริการได้อีกด้วย

2.2 การออกแบบการให้บริการในรูปแบบความเป็นไทย

ผลที่ได้จากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์นำมาออกแบบบริการแบบไทยได้ดังนี้

สถาปัตยกรรมและ ควรออกแบบเป็นสถาปัตยกรรมไทยร่วมสมัย ซึ่งให้ประโยชน์การใช้สอย สูงสุด ก่อสร้างสะดวก วัสดุได้ไม่ยาก ราคาไม่สูงเท่าบ้านที่เป็นสถาปัตยกรรมแบบไทย และดูแล รักษาง่าย (ภาพที่ 3) และในสายตานักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจะชื่นชอบสถาปัตยกรรมไทยร่วมสมัย มากกว่าสถาปัตยกรรมไทยพื้นบ้าน

ภาพที่ 3 การประยุกต์ใช้สถาปัตยกรรมไทยร่วมสมัยกับอาคารโรงแรม

การตกแต่งภายใน การตกแต่งภายในแบ่งเป็นการตกแต่งภายในห้องพักและการตกแต่งบริเวณอื่นๆ ของโรงแรม เช่น ล็อบบี้ และห้องประชุม

ภาพที่ 4 แสดงการตกแต่งภายในห้องพักที่โปร่งโล่งและยังคงความเป็นไทย ใกล้เคียงกับรูปแบบที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือก และมีมุ้งตกแต่งที่เตียงนอน

ภาพที่ 4 การตกแต่งภายในห้องพักแบบไทยร่วมสมัย

ภาพที่ 5 การตกแต่งห้องน้ำภายในห้องพัก โดยใช้กระจกอลูมิเนียมไทยแต่ยังคงความสะดวกสบายและการใช้งานง่าย

ภาพที่ 5 การตกแต่งห้องน้ำภายในห้องพัก โดยใช้กระจกอลวดลายไทย
 นอกจากนั้นการตกแต่งภายในนอกเหนือจากส่วนห้องพัก ได้มีการนำการตกแต่งแบบไทย
 ร่วมสมัยมาประยุกต์ใช้เช่นกัน โดยเน้นการใช้ลายไทยและสีสว่าง บริเวณล็อบบี้ที่นำสถาปัตยกรรม
 ไทยร่วมสมัยมาใช้แสดงในภาพที่ 6

ภาพที่ 6 การตกแต่งล็อบบี้แสดงเอกลักษณ์ความเป็นไทย

ภาพที่ 7 และ 8 แสดงการตกแต่งห้องประชุม โดยใช้ผ้าลายไทยในการตกแต่ง

ภาพที่ 7 การออกแบบห้องประชุมขนาดเล็กโดยใช้ผ้าลายไทยในการตกแต่ง

ภาพที่ 8 การตกแต่งห้องประชุมสัมมนาโดยใช้ศิลปะไทยร่วมสมัย

การแต่งกาย มีการออกแบบเครื่องแบบพนักงาน ในรูปแบบการแต่งการแบบย่ำหยาซึ่งเป็น การแต่งกายของสตรีภาคใต้ เพื่อแสดงเอกลักษณ์การแต่งการของภาคใต้ของไทย

วัฒนธรรมความเป็นอยู่ จัดตลาดน้ำและฝั่งตลาดรอบๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้บรรยากาศใน การจับจ่ายซื้อของของชาวไทยพื้นบ้าน ซึ่งเป็นที่ชื่นชอบของผู้ตอบแบบสอบถาม (ภาพที่ 9 และ 10) พร้อมความรู้ประกอบเกี่ยวกับตลาดน้ำ ว่าเป็นตลาดนัดประเภทหนึ่งของชาวบ้านที่มีการนัดในวัน ที่กำหนดในแต่ละที่ เพื่อแลกเปลี่ยนซื้อขายสินค้าในแต่ละชุมชน เนื่องจากในสมัยก่อนเมืองไทยใช้การ สัญจรทางน้ำเป็นหลัก จึงมีตลาดน้ำแทบจะทุกพื้นที่ของประเทศไทย

ภาพที่ 9 กิจกรรมตลาดน้ำภายในโรงแรม

ภาพที่ 10 ผังตลาดบริเวณโดยรอบตลาดน้ำ

กิจกรรมแบบไทย เพื่อให้แขกที่เข้าพักเป็นเวลาหลายวันมีกิจกรรมต่างๆทำ การร้อยมาลัย เป็นกิจกรรมที่ผู้ตอบแบบสอบถามสนใจมากที่สุด ควรจัดให้แขกที่เข้าพักได้เรียนรู้และสามารถร้อยมาลัยอย่างง่ายได้ โดยให้แขกจ่ายค่าวัสดุอุปกรณ์เช่นเชือก และดอกไม้ และร้อยมาลัยเป็นของตนเอง นอกจากร้อยมาลัยกิจกรรมที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสนใจคือมวยไทย โรงแรมน่าจะจัดโซนออกกำลังกายที่มีส่วนของมวยไทย ที่มีการโชว์การชกมวย และสอนมวยไทยพื้นฐานแก่แขกที่สนใจ ทั้งนี้กิจกรรมเหล่านี้นอกจากจะเป็นการเผยแพร่ความเป็นไทยแล้ว อาจทำให้แขกเข้าพักกับโรงแรมเป็นระยะเวลาเพิ่มขึ้น เพราะต้องการเข้าร่วมกิจกรรม ภาพที่ 10 แสดงแผนผังโซนออกกำลังกาย และยิมมวยไทย

ภาพที่ 11 แผนผังโซนออกกำลังกาย และยิมมวยไทย

บริการแบบไทย การบริการแบบไทยที่ผู้ตอบแบบสอบถามชื่นชอบมากที่สุดคือการนวดแผนไทย โรงแรมควรจัดสถานที่นวดที่มีเอกลักษณ์ให้ได้บรรยากาศที่สงบและผ่อนคลาย เสริมด้วยสปาแบบต่างๆ ซึ่งช่วยให้ร่างกายสดชื่น ภาพที่ 12 แสดงห้องนวดแบบต่างๆ สำหรับผู้ที่ต้องการอยู่กับธรรมชาติมีห้องนวดแบบกระต๊อบ ที่อากาศถ่ายเท มองเห็นต้นไม้โดยรอบ ผู้ที่ต้องการความสงบและการพักผ่อนอาจเลือกห้องนวดแบบถ้าที่สามารถปรับอุณหภูมิและแสงสว่างได้

ภาพที่ 12 ห้องนวดประเภทต่างๆ เพื่อความสงบและผ่อนคลาย

การให้บริการอาหารไทยในโรงแรมควรเป็นอาหารไทยในท้องถิ่นและอาหารที่ชาวต่างชาติชื่นชอบและรู้จักดี เช่น ผัดไทย ส้มตำ อาหารว่าง เช่น หมูสะเต๊ะ และปอเปี๊ยะทอด ขนมไทย ได้แก่ ข้าวเหนียวมะม่วงและกล้วยบัวชี่ เป็นต้น

นอกจากการให้บริการอาหารไทยในห้องอาหารของโรงแรมแล้ว โรงแรมในเกาะสมุยควรมีการสาธิตและสอนทำอาหารไทย ภาพที่ 13 เป็นการประชาสัมพันธ์การสาธิตและการทำอาหารไทยแบบชาววัง ซึ่งมีการสลักผักและผลไม้อย่างงดงาม เป็นที่ตื่นตาตื่นใจของชาวต่างชาติ อาจเปิดเป็นคอร์สสอนทำอาหารไทยระยะสั้นๆ ทำอาหารที่ชาวต่างชาตินิยมรับประทาน เช่น ผัดไทย และส้มตำ เมื่อเรียนแล้วสามารถนำไปทำรับประทานเองได้

ภาพที่ 13 การสาธิตการทำอาหารไทยและแกะสลักผักผลไม้

ประเพณีไทย โรงแรมควรจัดกิจกรรมประเพณีไทยตามเทศกาลต่างๆและเปิดโอกาสให้แขกได้มีส่วนร่วม เช่น ประเพณีสงกรานต์ นอกจากการเล่นสาดน้ำแล้วยังมีการสงฆ์พระพุทธรูปและรดน้ำดำหัวขอพรจากผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นประเพณีอันดีงามของไทย

ประเพณีลอยกระทงเป็นกิจกรรมอีกประการหนึ่งที่ชาวต่างชาติสนใจและต้องการมีส่วนร่วม โรงแรมที่มีสถานที่อาจจัดประกวดกระทง และลอยกระทง เผาเทียนเล่นไฟ และอธิบายการเกิดประเพณีลอยกระทงขึ้นในประเทศไทย

การบริการแบบไทยที่เสนอแนะนี้ โรงแรมที่ตั้งอยู่บนเกาะสมุย และที่อื่นๆสามารถนำไปประยุกต์ใช้ เพื่อให้บริการที่แขกพึงพอใจและกลับมาใช้บริการอีก

รายการอ้างอิง

Aasen, C. T. (1998). Architecture of Siam: a cultural history interpretation, Oxford University Press, USA.

Arphattananon, T. (2013). "Multicultural content in Thai textbooks." Journal of Mekong Societies 9(1): 107-130.

Audi, R. (1999). "The Cambridge dictionary of philosophy."

Benedict, P. K. (1975). Austro-Thai language and culture, with a glossary of roots, Human Relations Area Files.

Boisselier, J. and J. M. Beurdeley (1975). The heritage of Thai sculpture, Weatherhill, Incorporated.

Boonprasert, P. (2013). "อัตลักษณ์ไทยในการอบรมเลี้ยงดูเด็กเรื่องมารยาททางวาจา." Naresuan University Journal: Science and Technology (NUJST) 19(1): 75-80.

Boriboon, P. (2011). "Language, ideology and domination: problems of English language teaching in Thailand and solutions." Songklanakarin Journal of Social Sciences and Humanities 17(6): 23-59.

Bowie, T. R. (1960). The arts of Thailand: A handbook of the architecture, sculpture, and painting of Thailand (Siam), Indiana University Press.

Bunnag, A., et al. (2010). "The relationships between food consumption, exercise and nutritional status of adolescents in Bangkok Noi district, Bangkok Province." J Nurs Sci Vol 28(3).

Burnard, P. (2006). "Some attitudes towards teaching and learning in Thai nursing education." Nurse Education Today **26**(3): 253-257.

Campbell, S. and C. Shaweevongse (1957). The fundamentals of the Thai language, Paragon Book Gallery.

Chatakananda, L. and C. Kitkerdsang (2015). "กล่องจากผ้าไทย."

Cheftel, J. C. and J. Culioli (1997). "Effects of high pressure on meat: a review." Meat Science **46**(3): 211-236.

Choadchong, K. (2015). Women's ready to wear design for development patterns Batik by inspiration from painting of Yotkhaw Ranumat| Rajamangala University of Technology Srivijaya, Songkhla.

Cohen, E. and N. Avieli (2004). "Food in tourism: attraction and impediment." Annals of Tourism Research **31**(4): 755-778.

Counihan, C. and P. Van Esterik (2012). Food and culture: A reader, Routledge.

Dangsaart, S., et al. (2008). "Intelligent Thai text-Thai sign translation for language learning." Computers & Education **51**(3): 1125-1141.

Goldenson, R. M. (1984). Longman dictionary of psychology and psychiatry, Addison-Wesley Longman Ltd.

Jones, R. B. and R. C. Mendiones (1970). "Introduction to Thai literature."

Kanchananaga, S. (1979). Thai culture social customs and manners, Thai sports, Suraphong Kanchananaga.

Khematassi, P. P., et al. (2016). "Magalatthadipani: the science of well-being life." Journal of MCU Peace Studies **4**(2): 373-382.

Kraithaworn, P., et al. (2011). "Factors predicting physical activity among older Thais living in low socioeconomic urban communities." Pacific Rim International Journal of Nursing Research **15**(1): 39-56.

Kroeber, A. L. and C. Kluckhohn (1952). "Culture: A critical review of concepts and definitions." Papers. Peabody Museum of Archaeology & Ethnology, Harvard University.

Laeheem, K. and D. Baka (2010). "A study of the Thai Muslim youth's way of life to maintaining peace in the three southern border provinces of Thailand." Songklanakarin Journal of Social Sciences & Humanities **16**(6): 973-988.

Leksawat, S. (2014). การออกแบบลวดลายเซรามิกจาก เครื่องแต่งกายสตรีไทยสมัยรัชกาล ที่ 5-รัชกาล ที่ 7/Lace ceramic design from Thai woman's apparel in the reign of King Rama V-Rama VII.

Limpipatwattana, Y. (2008). Chemical constituents from the stems of *Goniothalamus laoticus*, Chulalongkorn University.

Lindgaard, G., et al. (2006). "Attention web designers: you have 50 milliseconds to make a good first impression!" Behaviour & Information Technology **25**(2): 115-126.

Listopad, J. (1999). "Early Thai sculpture reappraised: thirteenth–sixteenth century." Art from Thailand: 49-64.

Listopad, J. A. (1995). The art and architecture of the reign of Somdet Phra Narai.

Michaelsen, H. (1993). "State building and Thai painting and sculpture in the 1930s and 1940s." Modernity in Asian Art: 60-74.

Morita, L. C. (2003). "Language shift in the Thai-Chinese community." Journal of Multilingual and Multicultural Development **24**(6): 485-495.

Morris, R. C. (1994). "The empress's new clothes: dressing and redressing modernity in northern Thai spirit mediumship." The Transformative Power of Cloth in Southeast Asia: 53-70.

Oxford English Dictionary (2008). "Oxford English dictionary." Retrieved May 30: 2008.

Pongwiritthon, R., et al. (2016). "Foreign tourists' behaviors and marketing mix towards "Discover Thainess" for tourism development guidelines in the northern region of Thailand/พฤติกรรมและส่วน ประสมทางการตลาดที่มีต่อการ ท่องเที่ยววิถีไทยของนักท่องเที่ยว ต่างประเทศเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตภาคเหนือของประเทศไทย." Journal of Community Development Research (Humanities and Social Sciences) **9**(3): 127-139.

Robinson, M. W., et al. (2016). "Liver immunology and its role in inflammation and homeostasis." Cellular & Molecular Immunology **13**(3): 267.

Saffold III, G. S. (1988). "Culture traits, strength, and organizational performance: moving beyond "strong" culture." Academy of Management Review **13**(4): 546-558.

Sattayanurak, S. (2002). "The establishment of mainstream thought on 'Thai nation' and 'Thainess' by Luang Wichit Wathakan." Tai Culture-International Review on Tai Studies: 7-34.

Sthapitanond, N. and B. Mertens (2012). Architecture of Thailand: a guide to tradition and contemporary forms, Editions Didier Millet.

Sunanta, S. (2005). The globalization of Thai cuisine. Canadian Council for Southeast Asian Studies Conference, York University, Toronto.

Sunanta, S. (2005). The globalization of Thai cuisine. Canadian Council for Southeast Asian Studies Conference, Toronto, York University.

Suwannapong, W. and B. Prapnok (2018). "A study of Bhuddhist disciplines in Vinaya Tipitaka." Journal of MCU Buddhapanya Review (JMBR) 2(2): 45-54.

Tangtulanont, K. (2013). "An analitical study of the Bhudda Dhamma found on mural paining in Uposatha Halla at tha Thong Thammachart Waraviharn " Srinakharinwirot Research and Development (Journal of Humanities and Social Sciences) 5(9): 1-15.

Tasaudom, U., et al. (2013). "การปรับปรุงกระบวนการผลิต เพื่อยืดอายุการเก็บรักษา ผลิตภัณฑ์ น้ำพริก." Naresuan University Journal: Science and Technology (NUJST) 17(2): 136-144.

Tejapira, K. (2002). "The postmodernisation of Thainess." Cultural Crisis and Social Memory: Modernity and Identity in Thailand and Laos: 202-217.

Ward, C., et al. (2005). The psychology of culture shock, Routledge.

Woodward, H. W. (2003). The art and architecture of Thailand: from prehistoric times through the thirteenth century, Brill Academic Pub.

Yoadsomsuay, P. (2013). "A study of wisdom of folk doctor in Ampur Ongkharak, Nakhonnayok Province." Thammasat Medical Journal 13(2): 212-217.

เตชิต เฉยพ่วง (2015). "รูปแบบเครื่องแต่งกายของเจ้านายในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาล ที่ 6."

เพชรรุ่ง เทียนปวีร์โรจน์ (2017). "ความหลากหลายของวัฒนธรรมอาหารการกินสมัยอยุธยา Diversity of Food Culture in Ayutthaya Period." Songklanakarinn Journal of Social Sciences and Humanities 23(1).

ไกร ปกรณ์ (2013). "การค้าเสื้อผ้าในสังคมสยามสมัยอยุธยาถึงสมัยรัชกาลที่ 5." วารสาร สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ 16.

จีณัสมา ศรีศิริบุญ, ศ. ป., & กาญจนา แชนนอน, (2018). "แนวทางการออกแบบกิจกรรม อีเว้นท์เชิงวัฒนธรรมแบบสนุกสนานในบริบทอัยาศัยไมตรีที่ตรงตามอย่างไทย: กรณีศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานี." Dusit Thani College Journal 12(Special): 278-295.

ฉลองรัฐ เจริญศรี (2003). บทบาทของพลตรีพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหมื่นนราธิปพงศ์ ประพันธ์ในการต่างประเทศของ ไทยระหว่าง ปี พ.ศ. 2460-2501, จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

ธีรวัฒน์ ช่างสาน (2017). "การพัฒนาเครื่องแต่งกายโนรา ภูมิปัญญาชาวบ้านในจังหวัด นครศรีธรรมราช." วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา 12(1): 93-106.

นันธิดา จันทร์ศิริ (2017). "ไฟแดง." Walailak Abedo of Culture Journal 14(1): 179-184.

ประวิทย์ ฤทธิบุญ (2015). "นาฏศิลป์ ไทย: สื่อ ทาง วัฒนธรรมที่มากกว่าความบันเทิง (Thai Dance: convey of cultural rather than entertainment)." วารสารศิลปกรรมศาสตร์ วิชาการวิจัยและงานสร้างสรรค์ 2(1).

ประสิทธิ์ สระทอง (2017). "บทบาทของวัดที่มีต่อสังคมใน การก้าวเดินในศตวรรษ ที่ 21." Veridian e-Journal ฉบับ ภาษาไทย สาขา มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ และฉบับ International Humanities, Social Sciences and arts 10(1): 936-951.

ปิยวดี มากพา (2012). "การสังเคราะห์งานวิจัยทาง นาฏศิลป์ไทย THE SYNTHESIS OF THAI DANCE RESEARCHES." วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ (Institute of Culture and Arts Journal) 14(1 (27)): page 112.

ปิยวรรณ อัคราพันธ์ (2015). "ความคิดของผู้นำและกิจกรรม ของหญิงไทยในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ภายใต้เงากองทัพ ญี่ปุ่น." jsn Journal 2(1): 1-19.

พิชิตชัย รัชตามพร (2008). คุณค่าและกระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาไทยจากการ ประดิษฐ์เรือจิวใน เขตพื้นที่ภาค กลาง, Dhonburi Rajabhat Univerity. Office of Academic Resources And Information Technology.

ลฎาภา มอ์เตโร (2013). "ค่านิยมศัพท์อาหารไทยภาคกลางและ วิธีการครัวไทย."

ศรุตา นิติวรการ (2014). "อาหารไทย: มรดกทางวัฒนธรรมของชาติ." Academic Journal Phranakhon Rajabhat University 5(1): 171-179.

ศศิธร โรจน์สงคราม and อุบลวรรณ สงกรานตานนท์ (2014). "การศึกษาทัศนคติของนักศึกษาเกี่ยวกับการแต่งเครื่องแบบนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติมหาวิทาลัยมหิดล."

ศศิณีภา ดุสิตานนท์ (2017). พฤติกรรมการซื้อของฝากประเภทขนมไทยของนักท่องเที่ยวจีน, จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

ศิริเพ็ญ ดาบเพชร (2015). "Tourism in National Capitals and Global Change." Journal of Business, Economics and Communications 10(1): 120-122.

สรिता พันธุ์เทียน, ท. จ., & มาริสา โทเศยะโยธิน, (2017). "รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิง อาหารไทย โดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในเขตจังหวัดลุ่มแม่น้ำภาคกลาง." วารสารวิจัยและพัฒนาฉบับ มนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ 9(3 sup): 190.

สำราญ จุช่วย (2013). "การดำเนินชีวิตของคนในชุมชน ชุมบางขุนนภายใต้อการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรม ท้องถิ่น." Parichart Journal, Thaksin University 26(3): 90-101.

สุภาวดี โพธิเวชกุล (2008). "การจัดการศึกษาด้านนาฏศิลป์ ไทยในยุครัตนโกสินทร์ (รัชกาล ที่ 9)."

อมรรัตน์ เปี่ยมดนตรี and ศุภกรณ์ ดิษฐพันธ์ (2015). "การใช้วรรณกรรมขุนช้าง ขุนแผน เพื่อส่งเสริม การท่องเที่ยววัฒนธรรมในจังหวัดสุพรรณบุรี." Veridian e-Journal ฉบับ ภาษาไทยสาขา

มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ และ ฉบับ International Humanities, Social Sciences and arts 8(2): 544-555.

ภาคผนวก

Questionnaires on Thai-ness hospitality design & management

choose 2 choices per question except the personal info. part.

Personal Info.

Gender

- Female
- Male
- Prefer not to say
- อื่นๆ:

12/4/2018

Questionnaires on Thai-ness hospitality design & management

Age

- 20-25
- 26-30
- 31-35
- 36-40
- 41-45
- 46-50
- 51-55
- 56-60
- more than 60 years

Questions

please give 2 answers per question. Thank you!

12/4/2018

Questionnaires on Thai-ness hospitality design & management

Which architectural design do you prefer?

 1 2 3 4 ตัวเลือก 6 5

Which interior design do you prefer?

1

2

3

4

5

Which styles attract you the most?

1

2

3

4

5

Which cultural lifestyle do you prefer most?

1

2

3

4

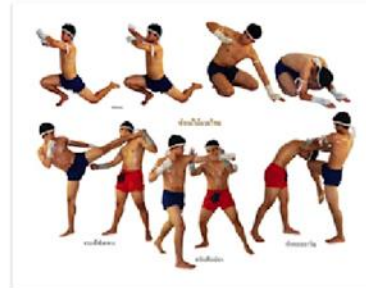
5

Which cultural activities you would most like to participate?

1

2

3

4

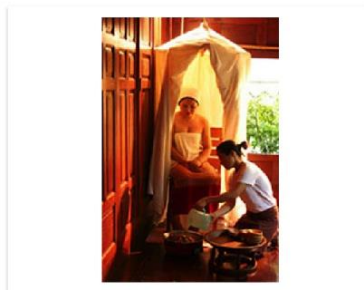
5

Which services you would like to be served most?

1

2

3

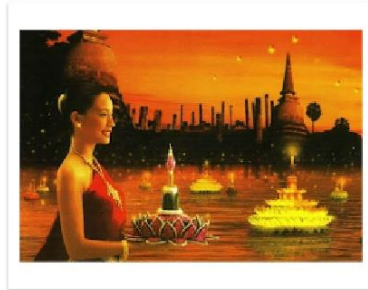
4

5

Which Thai festival you would like to engage in the most?

1

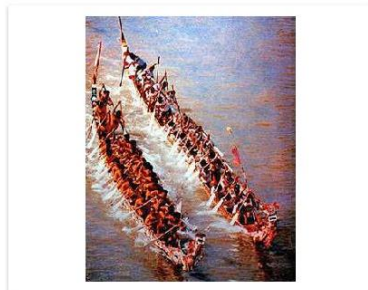
2

3

4

5

Which appetizers do you like best?

1

2

3

4

5

Choose 2 dishes that you would love to have?

1

2

3

4

5

2 desserts that you would like to try while you're staying in Thailand

1

2

3

4

5

ส่ง

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล นายธิตีพันธ์ ธนภัทรธีรานันท์
วัน เดือน ปี เกิด 28 มกราคม 2505
สถานที่เกิด อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ที่อยู่ปัจจุบัน 13/1 หมู่ 2 ตำบลบ่อผุด อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84320

